

Marcel Loubens
Barlangkutató Egyesület

Évkönyv

1999.

A Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület Évkönyve 1999-ről

Az Évkönyv megtalálható a világhálón is, az egyesület honlapján: www.mbe.hu

Szerkesztette: Kovács Attila

Írták: Botos Zsolt, Burdiga Zsolt, Ducsa Gergely, Galán Mihály, Ferenczy Gergely, Kiss László, Kovács Attila, Kovács Zsolt, dr. Lénárt László, Ozsvári Fruzsina, Suga Norbert, Várszegi Sándor

A fényképeket készítették: Botos Zsolt, Kiss László, Kovács Attila, Ozsvári Fruzsina

A térképeket rajzolták: Kiss János, Kovács Zsolt

Karikatúrák: Oláh Sándor

Kapják: Bükki Nemzeti Park
Magyar Karszt- és Barlangkutató Társulat
Környezetvédelmi Minisztérium Természet-
védelmi Hivatal - Barlangtani és Földtani Osztály
Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület
Szerkesztő

Az Évkönyvben szereplő adatok, ábrák, képek és térképek kifejezett hozzájárulásunk nélkül máshol nem használhatók fel!

Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület

Postacím: 3517 Miskolc-Lilafüred, Erzsébet sétány 39.

Telefon: (20) 369-1349

E-mail: mbe@mai.com

1. Összefoglalás	Az Évkönyv megtalálható a Világhálón is, az egyesület	27
ről	http://go.to/mlbe/	28
2. Feltárások	című honlapjának "Évkönyveink" oldalain.	29
2.1. Búvármerülés a Szepes	A teljes tükrözött honlap pedig a	30
2.2. A Magas-kői Egyensúly	http://www.sodexo-pass.hu/mlbe/	31
feltárása	címen is elérhető.	32
2.3. Létrácsi Vizes-barlang, Adranalja		33
kürtő		36
2.4. Tájékoztató (és zárójelentés) a	4. Csoporthírel	36
Csárka-barlang feltárásáról	4.1. Rendezvények	36
2.5. A Maxi-barlang	4.1.1. Night Fever	36
2.6. Feltárások a Kis-fennsíkon	4.1.2. Nyári kutatócsoport	36
	4.1.3. Lakatos Kupa	37
3. Dokumentáció	4.2. Tűzrak	38
3.1. A Létrácsi Vizes-barlang térképezési	4.2.1. Grossglockner expedíció	38
munkálatai	4.3. Mentés	40
3.2. Barlangok természetvédelmi	4.3.1. Lúza medvé keresése	40
állapotfelmérése	4.3.2. Hufa a Sziklában	41
Bányász-barlang	5. Melléklet jegyzék	43
Pacskó-lyuk		
Kis-Kőházi-zeomixoly		

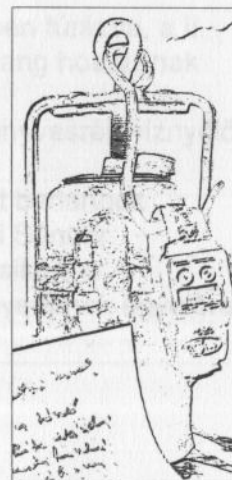
Az Évkönyvben szereplő adatok, ábrák, képek és térképek kifejezett hozzájárulásunk nélkül máshol nem használhatók fel!

Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület
 Postacím: 3517 Miskolc-Lillafüred, Erzsébet sétány 39.
 Telefon: (20) 989-1948
 Drótposta: mlbe@mail.com

1. Összefoglalás - beszámoló 1999-ről	1	Lilla-barlang.....	27
2. Feltárások	8	Nagykőmázsa-völgyi-víznyelőbarlang	28
2.1. Búvármerülés a Szepesiben	8	Szirén-barlang.....	29
2.2. A Magas-kői Egyenes-barlang feltárása.....	9	Szent István-cseppkőbarlang	30
2.3. Létrási-Vizes-barlang, Adrenalin-kürtő	10	Miskolc-Tapolcai Tavas-barlang	31
2.4. Tájékoztató (és zárójelentés) a Csirke-barlang feltárásáról.....	11	Vénusz-barlang	32
2.5. A Maxi-barlang	13	Viktória-barlang	33
2.6. Feltárások a Kis-fennsíkon	14	4. Csoportélet	35
3. Dokumentáció	21	4.1. Rendezvények	35
3.1. A Létrási-Vizes-barlang térképezési munkálatai.....	21	4.1.1. Night Fever.....	35
3.2. Barlangok természeti állapotfelvétele	23	4.1.2. Nyári kutatótábor.....	35
Bányász-barlang.....	24	4.1.3. Lakatos Kupa	37
Fecske-lyuk	25	4.2. Túrák	38
Kis-Kőháti-zsomboly	26	4.2.1. Grossglockner expedíció.....	38
		4.3. Mentés	40
		4.3.1. Lujza mackó keresése.....	40
		4.3.2. Hulla a Sziklában.....	41
		5. Melléklet jegyzék	43

1. Összefoglalás - beszámoló 1999-ről

(Kovács Attila)

Feltárások

Az év feltárása (lehetett volna): merülés a Szepesi-barlang Keleti-ági szifonjában. Január 30-án mentőgyakorlattal összekötve 16 ember szállította le a barlangba a szükséges felszerelést, építette ki a telefonvonalat és építette meg a stéget. Aznap a tényleges kutatást (a merülést) éppen a nagy létszám miatti víz-zavarosodás hiúsította meg, a víz alatt töltött pár perc alatt érdemi eredményt nem sikerült elérni. A december 31-ig érvényes merülési engedélyünknek megfelelően az év folyamán több akciót terveztünk: április 25-én eső és kisebb karsztárvíz hiúsította meg a barlangi merülést. Volt azért merülés is: Létráson a búvárok ... autója a sárban. Az augusztus végén a Szepesiben túrázó angolok jelezték: a stéget szétrombolta a víz. A december 4-i merülés-előkészítő túrán kijavítottuk azt, és iszapfogó (fólia)gátat építettünk. A téli tábor első napjára tervezett merülés azonban ismét elmaradt: az intenzív havazás miatt az érintettek (búvárok és kíségetők) csak kis létszámban és túl későn értek a helyszínre ahhoz, hogy érdemes legyen hozzákezdeni a merüléshez. 2000-ben folytatjuk!

A Vizes térképezése során elkezdett feltáró munkák kapcsán Burdiga Zsolt hozzálátott a Kávézóból induló kürtő kimászásához. A 20 m magasságig feltárt, később Adrenalin-kürtőnek elnevezett új részben mászás közben egy kitört cseppkő miatt kiesett, a legfelső köztés kiszakadt, de a következő megfogta, ezért nem zuhant le. A biztosító Kovács Mátyás is "túlélte", bár a fejére esett az egyik kitört cseppkő.

A Kis-fennsíkon, a Galán Mihály vezette (Magas-kői Egyenes-barlangnak elnevezett) feltárásban több mint duplájára (kb. 30 m-re) növekedett a barlang hossza, és egy térképvázlat is készült az eddig megismert részről.

Májusban az egyesület néhány tagja és szimpatizánsok kb. 3 méternyi agyagos törmelék átbontása után bejutottak a régi Vesszősi-munkásháztól Ny-ra 300 méterre található víznyelő kb. 8-10 méternyi aknájába. A barlangot elhunyt kutatótársunkról Maxi-nyelőnek nevezték el, de később kiderült, hogy "csak" újrafeltárást végeztek. A barlangnak ez a része már ismert volt: Kis-Feketesári Kétaknás-víznyelő néven tárták fel évtizedekkel ezelőtt Várszegi Sándor és társai, és csupán személyi ellentétek, nem pedig jelentéktelensége miatt maradt abba a kutatás. A sokat ígérő feltárást a "szimpatizánsok" egy másik barlangkutató csoport keretén belül kívánják folytatni.

A nyári tábor alatt megpróbáltuk újranyitni az évtizedek óta beomlott bejáratú Iker-tebri-barlangot. Bár a tábor első hetében kizárólag ezzel foglalkoztunk, de sem az egykor a barlangban járt kutatók emlékei, sem a korabeli dokumentáció nem segítettek hozzá a bejutáshoz.

Októberben a Kovács Gergely és Gyúró Lehel a Szepesi-Láner rendszerben túrázva, a II. szifon közelében pár perces bontással egy új hasadék-ágot tárt fel. A barlang hosszának növekedése eddig mindössze néhány méter.

Ugyancsak jelentéktelen előrehaladást sikerült elérni a téli tábor alatt a Fenyvesréti-víznyelő szűkülettel elzárt végpontján.

Több új, feltárás előtt/alatt álló objektummal nőtt az egyesület által kutatott barlangok száma, az év során az egyesület tevékenységébe bekapcsolódó Várszegi Sándor munkájának eredményeként. Az első néhány "átvett" objektum a Kis-fennsíkon, a Súlyomkúti-sziklaüreg (Vidróczki-barlang) közelében található. Jelentékenyebbnek egyelőre a Kristálykapus-, a Nagy-béka- és a Manócska-barlang tekinthető.

Barangvédelem

Az egyre több barlangra kerülő ajtó karbantartása egyre több, évközbéli folyamatos elfoglaltságot jelent. A legtöbb munkát éppen a legtöbbet járt barlangok (Szepesi, Láner, Vizes) ajtajai adják.

A legnagyobb barlangvédelmi munka az évek óta beomlott bejáratú Speizi-barlang újrainvitása, és bejáratának biztosítása volt. A feladatra Bátori Károly vállalkozott, az egyesület néhány tagjának segítségével. Megbízásos munkaként néhány más bükki barlangban is (pl. Borókás 2., ... stb.) végzett járatbiztosítási munkákat.

1998-ban megbízásos munkaként készítettük el dr. Lénárt László vezetésével a Miskolc vízellátásába bekötött foglalt források tisztaságát veszélyeztető víznyelők és barlangok szennyezettségi állapotfelmérését. 1999. végén ismételt ellenőrzést végeztünk a leginkább kritikusnak látszó 16 barlangban, többől a szennyező anyagokat is a felszínre hoztuk. A "szemét" leginkább otthagytott barlangász-felszerelés maradvány, illetve bedobott állati tetem volt, de találtunk fel nem robbant aknát is. A "takarításban" Bátori Károly, Csapó Zsolt, Kiss János, Kovács Attila és Veres Imre vezetésével az egyesület néhány tagja és szimpatizánsok vettek részt.

(Az akcióban "résztvevő" barlangok: Bodzás-oldali 1. és 2. sz. zomboly, Útmenti-zomboly, Vártetői-barlang, Vesszős-alji-zomboly, Szinva-parti-barlang, Pénz-pataki-víznyelő, Diabáz-barlang, István-lápai-barlang, ...)

Dokumentációs tevékenység

Márciusban mindössze egy, bár nagy lendületű térképező túra indult a Cubákos-barlang felmérésére, de kiderült, hogy ennyi nem elég. A barlang felső szintű labirintusos részeinek felmérése későbbre maradt.

Részletesebb alaptérkép (M=1:15.000-es táj.futó-térkép) felhasználásával új Kecskelyuk/felszín-térkép készült el, amelyen a korábbinál jobban tanulmányozható a vízgyűjtő-terület, a nyelő és a barlangfolyosó viszonya. Az egyesület Internetes honlapján is már ez látható. A víznyelő és a bejárat tervezett összemérése azonban elmaradt.

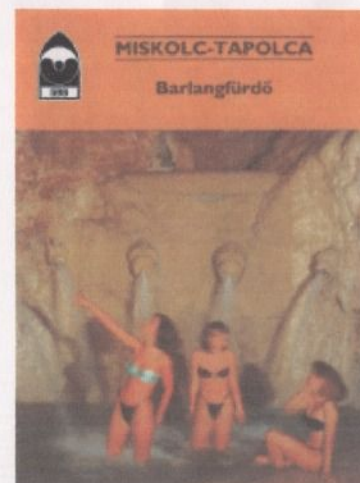
A Tájak-Korok-Múzeumok Kiskönyvtára sorozatban új füzet jelent meg a miskolc-tapolcai Barlangfürdőről 598-as sorszámmal. A közölt térkép alapja az egyesület által 1997-ben végzett felmérés. A szöveg, amely kitér a Bükk karsztjára, a foglalt források hozamára, a tapolcai termásvíz minőségére is, és részletes bejárési útmutatót tartalmaz a barlangról - beleértve a bővítés során hozzákapcsolt ágakat és a csatlakozó fürdő-létesítményeket is - teljes egészében dr. Lénárt László munkája.

Az egyesület 50 éves évfordulójának előkészületei folynak, egyelőre nem túl nagy intenzitással.

Májusban Kovács Zsolt további 10 barlang természeti állapotfelmérési jelentését készítette el: Bányász, Fecske-lyuk, Kis-Kőháti-zs., Lilla, Miskolc-Tapolcai Tavasz-bg., Nagykőmázasai-víznyelő, Szt. István, Szirén, Vénusz, Viktória.

A nyári tábor első hetének egyik szabad délutánján Kovács Attila, Juhász Béla és Gyúró Lehel felmérte a Kis-fennsíkon, egyesületi tagok által pár éve megkezdett feltárás eredményét, a (korábbi nevén Bontott- mára már egyszerűen csak) Csirke-barlangot.

Folytattuk a Létrási-Vizes-barlang térképezési munkálatait. A poligonhálózat növelése mellett már térképet is rajzoltunk, bár közlésére most még nem kerül sor.

Szeptemberben Kovács Gergely elvállalta az egyesület régi - még nem számítógéppel készült - írásos anyagainak digitalizálását, és betűfelismerő programmal szöveges állományokká alakítását. A betűfelismerés egyáltalán nem nevezhető tökéletesnek, ezért a konvertálást követően jelentős további munka szükséges még, hogy a régi cikkek ismét olvasható állapotba kerüljenek. Az utómunkálatokat Kovács Attila végzi. Elsőként Horváth Zsuzsa 1992-ben írt szakdolgozata készült el így, és került fel az egyesület honlapjára, majd pedig az 1990-es Évkönyv. Jelenleg készül az 1987-88-as Évkönyv és Várszegi Sándornak a Bányász-csoport tevékenységéről írt (a Marcel Loubens csoporttal és jogelődjeivel való gyakori összefonódásról tanúskodó) történeti összefoglalója.

Ugyancsak hatalmas munkát végzett Timkó Attila az 1985-ös Évkönyv (eredetivel azonos formában elkészített) digitális változatával. Ez azóta szintén olvasható az Interneten. Ő jelenleg az 1978-as Évkönyvön dolgozik.

Az egyesület dokumentumainak Internetre való felvitelében további jelentős munkát végzett Botos Zsolt (évkönyvek, fotók digitalizálása) és Kovács Zsolt (fotók, térképek).

A Szepesi-barlangról Kovács Zsolt készíti a térképváltozatok összerajzolását, az aknarendszer oldalnézetét és a Fofó-ág Láner-ággal közös alaprajzát.

Tavalyi Évkönyvünk szerkesztéséhez jelentős "segítséget" jelentett, hogy a Cholnoky-pályázat csak ősszel "jött ki", beadási határideje szeptember 30. volt. Ezáltal bőven volt idő az elkészítésre, nem kellett az évszázados, adóbevallásos februári/márciusi időszakban kapkodni a szerkesztéssel, cikkek megírásával, ábrák összeállításával. Egyúttal formája is kicsit felszabadult a pályázat kötöttségei alól. A 6 teljes példány elkészítéséhez kb. 35.000 Ft-ot költöttünk fotókra (durva becslés alapján), 32.000-et fénymásolásra és 10.000-et anyagra (elsősorban papírra és kötésre). Ez összesen 77.000 Ft, így egy-egy Évkönyv jelenleg kb. 13.000 forintjába kerül az egyesületnek. (Ez természetesen csak a pénzben kifejezhető költség, mert a cikkek megírására és beírására, a szerkesztésre, az ábrák, térképek, fényképes oldalak elkészítésére fordított munkaórákat senki nem tartja nyilván és nem számítja fel.)

Novemberben Ferenczy Gergely, dr. Lénárt László, Kovács Attila és Kovács Zsolt felkérésre elkészítette a Székely Kinga által szerkesztett "Fokozottan védett barlangok ..." könyv több fejezetét. A számos újdonságot (pl. bejárési útmutatók) is tartalmazó szerkesztetlen (nyers) kéziratokat a mellékletben közöljük.

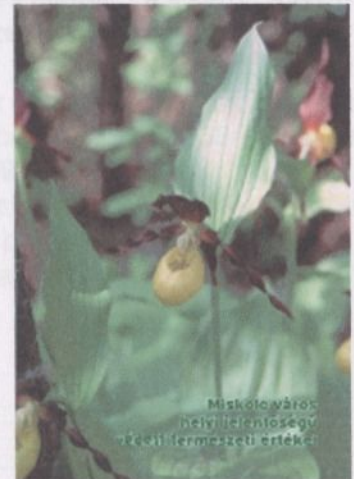
A Zöld Akció Egyesület által megjelentetett "Miskolc város helyi jelentőségű védett természeti értékei" című kiadványban F. Nagy Zsuzsanna több fotójával szerepelt.

A novemberi Szakmai napon Kovács Zsolt (korábbi cikke alapján) az Esztramos-hegy számítógépes térbeli ábrázolásáról tartott előadást. Az ott vetített ábrákból néhányat mellékelünk. Az eredeti három-dimenziós AutoCad-dal készült számítógépes ábra a bányavágatok térbeli rajzát is tartalmazza, tehát a tárók (amiből a pl. a Rákóczy-barlangok is nyílnak), mérethelyesen, bármilyen irányból nézve szemlélhetők, forgathatók.

Kiss János az év folyamán kutató/térképező/kataszterező túrákat tett a Déli-Bükkben. Eredményéről később számolunk be.

Egy - ma már nálunk is sokak által - elérhető árú, egyszerű műholdas helyzetmeghatározó készülékkel (GPS) vizsgálódott a Bükkben Kovács Attila, és próbált megbizonyosodni a (barlangos-)térképező munkáknál való használhatóságáról (vagy használhatatlanságáról).

"Tetszett a honlap, talán magyar nyelven itt lehet a legtöbb dolgot találni a barlangokról. Ha van rá mód, tedd fel az én lapom címét is a linkjeid közé. Fényképekkel illusztrált írást

találhatsz rajta a Budai Várbarlangról. Üdv: Mednyánszky Miklós" - Az ehhez hasonló dicsérő levelek mögött a honlap-szerkesztők (Botos Zsolt, Kovács Attila) jelentős munkája rejtőzik. Bár még a "Másoknak" című hír-oldalunk SEM napi frissítésű, de általában 2-8 naponta "kerül fel" néhány új (esetleg bővített vagy javított) állomány az Internetre (átlagosan hetente van valami újdonság!). Az egyesület minden fontos (publikus) adata megtalálható itt: cím, telefon, adószám, bankszámlaszám, vendégszoba-foglaltság, -árak és egyéb -tudnivalók, táborok, kutatási tervek, expedíciók, barlangi mentés, ... stb. A jövőben várhatóan NEM megváltozó elérési címünk: <<http://go.to/mlbe>> vagy egyszerűbben <<http://mlbe.go.to>>. Elektronikus levelet az mlbe@mail.com címre lehet nekünk küldeni.

Csoportélet

Januárban Vadász István lemondott titkári megbízatásáról, ezzel tulajdonképpen csak a már hónapok óta kialakult tényleges helyzetet rögzítette hivatalosan is. A megürült poszt betöltését Botos Zsolt elvállalta, majd márciusban a Közgyűlés közönsége személyét meg is szavazta. A Közgyűlés ugyanekkor döntött egy csaknem elfelejtett, évek óta betöltetlen posztról is: alelnöknek megszavazta Balogh Anikót.

Májustól Veres Imre elnöki aktivitása is erősen lecsökkent, megerősítve az évek óta tapasztalható tendenciát: egyre csökken az "idősebb" generáció általános barlangos aktivitása, amit NEM ellensúlyoz "fiatalok" tevékenysége. Az egyesületi tagok mindemellett "jól érzik magukat" egymással, mert a különböző (nem barlangos) összejövetel általában jó hangulatban telnek, nagy létszámú résztvevőkkel. Ilyen volt a Kovács Attiláék költöztetésében segítők régóta esedékes megvendéglése Lillafüreden, amely éjjelbe nyúló "buli" hangulatát az áprilisi hűvös, esős időjárás sem tudta lehűteni. Ilyen volt májusban a már hagyományosnak számító Night Fever éjszakai futóverseny megrendezése a Borsodi Sörgyár számára, valamint ilyen volt az is, amikor az Alföldön barlangásztunk, vagyis az iskola kéményéhez kikötött ferde kötélpályán szórakoztattuk Jászdózsán az általános iskolásokat gyermeknap alkalmából. Természetesen ugyanekkor meglátogattuk Bátori Károly bor-(illetve ez alkalomból sör-)pincéjét is. Ilyen volt File Ferenc és Riskó Ágnes új lakásba költözésének megünneplése (házavatója) októberben, és (ismét) jól sikerült a Nyírbérci vadászházban megtartott (pár névnap ürügyén megrendezett "zenés/táncos") összejövetel is novemberben.

Az aktív csoportélet ellenére azonban a barlangos aktivitás évek óta csökken, amit jól mutat az, hogy 1997-ben még 399 Kutatási Jelentést adtunk le, 1998-ban már csak 239-et, az idei évben pedig mindössze 150-et. Ez utóbbi alapján: 1999-ben a 99 fős egyesületi összlétszámból 47-en jártunk barlangban, összesen 35 különböző üregben (amelyek között - az utóbbi néhány évben megszokottól eltérően - NINCS külföldi barlang!). A túrák 40%-a volt "csak bejárás". A legaktívabb 10 fő névsora, és a pontszámaik:

1.	Bátori Károly	237	
2.	Juhász Béla	198	
3.	Kovács Zsolt	160	
4.	Galán Mihály	158	
5.	Burdiga Zsolt	155	
6.	Román Péter	152	
7.	Veres Imre	132	
8.	Kovács Attila	127	
(-	Gyúró Lehel	127	NEM TAG!)
9.	Suga Norbert	126	
10.	Horn István	121	

A legtöbbet látogatott barlangok a túrák száma sorrendjében:

1.	Vizes	52
2.	Szepesi	27
3.	Láner	12
4.	Fekete	6
5.	Iker-tebri	6
6.	Szt. István	4
7.	Anna	3

A barlangos aktivitás csökkenése a létrási ház "forgalmán" is látható volt. A helyzetet tovább rontotta, hogy az utóbbi egy-két évben rendszeresen Létráson tartózkodók közül márciusban Román Pétert és Geller Tibort is behívták katonának, majd szeptemberben Kovács Mátyás is Bajára ment iskolába - ezzel Létrás (csaknem végleg) kiürült. A házgondnok posztját sem tudtuk polgári szolgálatos katonával betölteni (bár két saját jelöltünk is volt) - így többször is előfordult az a (sok-sok év óta nem tapasztalt) eset, hogy hétvégén a létrási házban nem volt egyesületi tag. Sőt: a helyzetet több ízben is a "külsős" Gyúró Lehel "mentette" meg.

Ismét szerettünk volna részt venni a kolozsváriak szokásos kutatótáborán a Szelek-barlangjában, sajnos azonban részvételi kérésünkre nem is reagáltak. Másik erdélyi kapcsolatunk sokkal jobban sikerült: március 23-án volt a tenkei Szuha Sándor barlangos fotókiállításának megnyitója. A kiállított képeket a Miskolci Egyetemen még egy hónapig megnézhetők az érdeklődők, aki azonban részt vett a megnyitót követő vetítésen, további 100 fantasztikus szépségű barlangi fotót láthatott erdélyi barátunk 6x6-os diáiból.

Dr. Lénárt László ezt a fotókiállítást sajnos nem tudta megnézni: "Ketten rohantak a Trabantba" - olvastuk március 17-én az Észak-Magyarország hasábjain ... s csak pár nap múlva tudtuk meg, hogy egy sokkal masszívabbnak bizonyult Opel és egy BMW által közrefogott és "totálkárosra" összegyűrt vétlen Trabant a "Malvinka" volt ... azaz a Lénárt-családot szállította. Bár a balesetet mindenki túlélte, de éppencsak, és gyógyulásuk is hosszadalmas. E majdnem halálos kimenetelű baleset miatt döntött úgy a nyári kutatótáboron jelenlevő tagság, hogy éppen ideje lenne dr. Lénárt László több évtizedes barlangkutatói tevékenységét, egykori (több cikluson át tartó, a kutatásban, az oktatásban és az utánpótlás nevelésben is jelentős eredményeket felmutató) elnöki tevékenységét, tudományos munkáját, az eddigi és - a sérülés miatt korlátozott mozgáslehetősége ellenére - jelenleg is aktív publikációs tevékenységét a legaktívabb kutatóknak járó Láner Kupával jutalmazni.

Ezévben Apró Zoltán és Lipták Roland kézhezkapta a Barlangjáró I. (alapfokú) barlangász tanfolyam elvégzéséről szóló bizonyítványt. Ez a tény attól "hír" MOST, hogy a tanfolyamot 1993-ban végezték el! A késedelem oka az egyesület és az MKBT Oktatási Bizottsága közötti korábbi nézeteltérések és a barlangos oktatási rendszer általános "válsága" volt. (Az akkori tanfolyam és vizsga legitimitása volt eddig kétséges.) Érdekessége a helyzetnek, hogy a bizonyítvány 1999-es dátummal lett kiállítva, és Burdiga Zsolt, mint az egyesület oktatója írta alá, aki jelenleg valóban az, azonban '93-ban az érintettekkel EGYÜTT végezte el a tanfolyamot.

Az MKBT megújult oktatási rendszere keretében indított túra- és kutatásvezetői tanfolyamra az egyesületből négy fő (Apró Zoltán, Batori Károly, Burdiga Zsolt, Kovács Zsolt) jelentkezett.

A meglehetősen elhasználódott egyesületi számítógépet sikertelenül próbáltuk eladni. Az eladásból származó pénz a Nyári-tábor étkezési hozzájárulása lett volna.

Májusban sikerült a létrási ház tavaszi "nagytakarítása": a kevés résztvevőből álló, de lelkes csapat kitakarította, kimeszelte, felfrissítette a házat, bár egy kis meszelés még a gyerektábor előtti hétvégére is maradt.

Korábban többször jártunk Szlovákiában, a rimaszombati magyar barlangászok által felfedezett Nad Kadlub (Kadlub-feletti)-barlangban. A patakos barlang fantasztikus szépségű képződményekkel teli folyosója egy lapos, a patak vizével csaknem teljesen kitöltött szifonszerű járaton közelíthető csak meg. Galán Mihály ennek élményét szerette volna a fiatalabb korosztállyal megosztani, de érdektelenség miatt ez a túra elmaradt, ezzel sajnálatosan kellemetlen helyzetbe hozva rimaszombati barátainkat, akik időközben megszerezték a barlangengedélyt, elkérték a (már NEM az ő kezelésükben levő!) szilistyei házat és bevásároltak 6 kg(!) sajtot az ellátásunkra.

Bár az idei barlangásztalálkozót a Triász Barlangkutató Szakosztály rendezte a Sebesvíz panzió területén, de túravezető-hiány miatt egyesületünk tagjai számos túrát vezettek a Vizes-, a Szepesi-, a Láner-, a Fekete- és a Balekina-barlangokba.

A július utolsó - augusztus első hetében megtartott nyári kutatótáboron a nagy lendülettel megkezdett Iker-tebri-barlang feltárása nem hozott eredményt, de tovább folytattuk a Létrási-Vizes-barlang térképezését, és nagy sikerrel megrendeztük az I. MAXI-KUPA barlangászversenyt, amit dr. Gyurkó Péter alapított (dr. Lénárt Lászlóval és Kiss Attilával közösen) a tavaly elhunyt Vincze Ferenc (alias Maxi) emlékére. E - felszíni és barlangi szakaszokat is tartalmazó (ház - Vizes - ház útvonalú) - gyorsasági versenyt első alkalommal a Kiss János - Ónodi László páros nyerte 19' 44" idővel, azonban meg kell említeni Juhász Béla egyéni teljesítményét is: ő a távot 14' 34" alatt futotta be!

Az idén nyáron nem szerveztünk külföldre egyesületi barlangos expedíciót. Tagjaink közül néhányan, egy külső szervezésű túrához csatlakozva jártak az Etnán (File Ferenc, Riskó Ágnes) lávabarlangot is bejárva, egy másik csoport tagjai egy tátrai edzőtúrát követően feljutottak Grossglockner csúcsára (Ducsai Gergely, Ozsvári Fruzsina), és az időjárási körülmények miatt csúcshódítás nélkül, de volt aki járt a Mont Blanc-on is (Suga Norbert - Lásd: fotó!).

Külföldi vendégeket azonban kalauzoltunk itthon: angol/dán barlangász csapatot irányított hozzánk nyár elején Nyerges Miklós. Őket augusztusban a Létrási-Vizes-be, a Szepesi-be és az István-lápai-barlangba vittük el.

Lassan a egyesület "fiatal"-jai is "kiöregednek". Az utánpótlás érdekében októberben Nyílt Nap-ot szerveztünk, azonban a számos középiskolában és a Miskolci Egyetemen is meghirdetett rendezvény

temen is meghirdetett rendezvény barlangi túrájára (a pozitív előrejelzések ellenére) mindössze egy vendég jött el. Azóta nem láttuk.

Bár az egyesületnek nem alapfeladata a mentés, azonban a különböző mentőcsoportokkal való átfedés miatt tagjaink több mentőakcióban is részt vettek. Ilyen volt áprilisban a Szikla (az egykori lillafüredi katonai megfigyelő-bázis) szellőző-aknájában talált halott férfi kiemelése - a színesfémeket rabolni induló férfit a társa eresztette be kötélen, azonban felhúzás közben megfulladt a mellére csomózott kötélből. Ilyen volt március végén Lujza, egy filmforgatásról megszökött (3 mázsás!) mackó keresése is a Bükkben, mely akcióban a Miskolci Speciális Mentőknek segítettünk be, a földön is és a levegőben is, a rendőrségi helikoptert irányítva. És ilyen az is, hogy a Speciális Mentők csoportjában két tagunk számos külföldi katasztrófa elhárításban vett részt.

Továbbra is Oláh Sándor grafikáit használjuk az Évkönyvben, az Internetes honlapon és más egyesületi kiadványokban. Az ő munkájának eredményeként született az idén néhány új embléma-terv, amelyekből ha embléma nem is lett, a tervek néhány egyesületi pólóban megvalósultak.

(Kovács Anikó)			
03.05	Víz	...	Barlangjáró I. túra - János gyűjtés.
03.06	Víz	Kovács Gergely	Az I-es bázisban öröklék be a víz a jég alatt. A Hágóca területén: tócsa! A demeritok és nem savasok!
05.31	Víz	Csord Zoltán	Közeljáróknak 10 m közt, 1 db helyen.
06.19	Víz	Kovács Mária	Az I-es ajtó alatt eddigben látható a csatorna, azt pótoltuk, így már le lehet menni. A IV-es ajtó felől rajtunk egyszerűen nem lehet lehúzni! Segéggel! Aki le akar, az fizethet nekem egy sárga kőtől!
06.27	Víz	Gyarkó Péter	A túra remélhetőleg lezajlott. A Tócsa mentén le. A víz alatt igen magas, a Dívár-ajtó 3. része víz alatt. A csoport kímélő munkát végzett. A Műhelynél nem sikerült a víz, a FV-ig feljutásuk sem, de a Kévtár-ajtóban van a létra alatt.
07.15	Víz	Tóth Zoltán	Ezen az idő, de a barlangban nem -> nem látunk meg! A Tócsa alatt van azonosítva a létra (nem teljesen), pl. leírás hiányában. Személyesítők szerint még 3 ember állhat, de víz alatt már NEM! Vigyázat!
07.20	Barlang	Kovács Anikó	Úgy tűnik megvan a bejárati, látható. Lámpák nem vették és igen nehéz voltuk bejárni a következő alkalommal.
07.27	Barlang	Juhász Béla	Mégsem lett bejárati. A kidőltünk pár méterig járhat, aztán rombolásból végül a csoport wanyag a két szomszédos szomszédosok is megvan! (Kovács Anikó)
07.28	Barlang	Kovács Anikó	5 hónap polgári túrák le. A szomszédosok már bejártak a vízben. Mélység kb. 5 m, hossz kb. 25 m.
07.29	Barlang	Kovács Anikó	Továbbra is megvan a bejárati. Feljebb telepítették a létrát feljebb a két depóniánkat. Kiszáradtunk legalább 100 méter fölött, de egyes részben...

'Kutatási- és túrajelentés' 1999.
Kivonat a kitöltött 'Jelentés ...' rovatú lapokról

Dátum	Barlang	Kutatásvezető	Jelentés a kutatásról ...
01.02	Vizes	Botos Zsolt	A Lengyel-magyar-barátság-szifontól a Tóig felmértük a barlangot.
01.09	Vizes	Kovács Zsolt	A Felső-labirban mértünk.
01.16	Vizes		Szűkületek megnézése.
02.20	Vizes	Burdiga Zsolt	A Kávézóból induló kúrtőt másztuk. Kb. 20 m. Amennyiben még nincs neve, úgy legyen Adrenalin-kúrtó, mivel ... => lásd a 27-i lapon!
02.27	Vizes		=> Zsola alatt kiszakadt a legfelső köztes amikor belezuhant, Matyira ráesett egy cseppkő, de túléltek, és Zsola még visszamászott egy törmelékes lejtőig (kb. 20 m). Febr. 20-hoz!!! (Kovács Attila)
03.06	Vizes	...	Barlangjáró I. tanfolyam gyakorlata.
03.06	Vizes	Kovács Gergely	Az 1-es bejáraton ömlik be a víz a jég alatt. A Hágcsós-teremben vízesés! A denevéreket ez nem zavarja :)
05.23	Vizes	Csapó Zsolt	Kölcsonkértünk 10 m kötél, 1 db kobakot.
06.19	Vizes	Kovács Mátyás	Az I-es ajtó alsó stíftjéből hiányzott a csavar, azt pótoltuk, így már le lehet menni. A IV-es ajtó felső stíftjét egyszerűen nem lehet lehúzni! Sehogy! Aki lehúzza, az fizethet nekem egy sört! Kettőt!
06.27	Vizes	Gyurkó Péter	A túra rendben lezajlott. A Tóig mentünk le. A vízszint igen magas, a Búvár-ágból erős vízbefolyás. A csapat kissé nehézkesen mozgott. A Méhkasnál nem csepegett a víz, a Fő-ág folytatásában sem és a Kereszt-ágban sem a létra alatt.
07.15	Vizes	Tóth Zoltán	Esett az eső, de a barlangban nem => nem áztunk meg! A Tónál szét van szakadva a kötél (nem teljesen), jó lenne kicserélni. Számításaink szerint még 3 ember átmehet, de visszafele már NEM! Vigyetek tuszfürdőt!
07.26	Iker-tebri	Kovács Attila	Úgy tűnik megvan a bejárat, kiástuk. Lámpát nem vittünk és igen éhesek voltunk: bejutás a következő alkalommal.
07.27	Iker-tebri	Juhász Béla	Mégsem lett bejárat. A kiásott luk pár méterig járható, aztán reménytelenül vége! A csoport aznap a két szomszédos töbörmélyedést is megásta! (Kovács Attila)
07.28	Bontott-Csirke	Kovács Attila	5 hossz poligont vettünk fel. A szelvényezésre már bedöglött a tollam. Mélység: kb. 5 m, hossz: kb. 23 m.
07.29	Iker-tebri	Kovács Attila	Továbbra sincs meg a bejárat. Feljebb telepítettük és közössé falaztuk a két depóniánkat. Kitermeltünk legalább 150 vödör földet, de egyre reménytelenebb ...

07.30	Iker-tebri	Kovács Attila	Ismét a sziklafal tövében kezdtünk bontani: ez lesz a jó irány! Szétvertünk egy nagy követ, a másik mégnagyobbnak meg nekikezdünk. Alatta (szerintem) ott a bejárat!
07.31	Vizes	Galán Mihály	I. Maxi Kupa
			A versenyzők neve - időeredménye:
			1. Dajka Zoltán, Bátori Károly - 25:14
			2. Kovács Mátyás, Kiss László - 34:33
			3. Juhász Béla, Bóta Nándor - 28:36
			4. Kiss János, Ónodi László - 19:44
			5. Kovács Attila, Guzi István - 28:42
			6. File Ferenc, Riskó Ágnes dr. - 27:36
			7. Burdiga Ottó, Gyurkó Péter dr. - 30:14
07.31	Iker-tebri	Kovács Attila	Maxi-kupa és ebéd után még elmentünk az Iker-tebri nagy követ 'fárasztani'. Szétvertük, de a bejárat nem nyílt meg. Valami azért van ... Ismét kétséges, hogy ez az a barlang, de hogy barlang van, az biztos.
08.03	Vizes	Botos Zsolt	A Micimackó-kuckója teremből a Tavi-felső-ág felé haladva felmértünk 5 polgonhosszt. Sajnos itt elakadtunk, mert egy hossz végpontjai rosszul voltak kifúrva és a poligonzsínór felfeküdt a falra. A Tó felé jöttünk vissza, ahol megkerestük a befúrt pontokat a holnapi méréshez. Kifelé jövet többször megálltunk fotókat készíteni. A csapadékos időnek köszönhetően a barlangban folyik a patak.
08.08	Szepesi	Apró Zoltán	Mivel az eredeti túra-jelentést elvitték a házból, ezért újat írtunk visszaérkezéskor. A Szepesiben jelentős a vízmennyiség és a csepegő víz is. A barlangkulcsot a házban a helyére akasztottuk.
08.15	Lilla	Kovács Attila	Az ajtót elég nehezen nyitottam, és elég nehezen is zártam, annyira, hogy a felső tömblakatot nem is tettem vissza. Mentségemre, ... próbálkoztam: találtam olajat, és az olajtól csöpögő egykezes felhelyezés/zárnyelv-lakatszár-összeigazítás/lakatszár-bedugás/kulcsselfordítás összetett mozdulatsorát csökkenő türelmem és növekvő kar-zsibbadásom után feladtam. Megtörülköztem (az olajtól) és hazahoztam a lakatot!
08.22	István-lápai	Kovács Attila Veres Imre	Két csoportban jót túráztunk. Az angolokkal a 3. szifonig jutottunk. Ez is és az 1. és 2. is zárva volt.

09.18	Kis-fennsíki Egyenes	Galán Mihály	A tavaly már 15 méteresre bontott barlangban másfél órányi bontásos járattágítás után némi agyagbányászás és egy kisebb cseppkő leverése után bejutottam egy új - már látott, de a szűk járatok miatt eddig elérhetetlen - szakaszba. Ez a 'kereszt-törés' része, a továbbjutás nem itt lesz, bár hagytam még bejáratlan ágat. Az új rész összhossza kb. 10 méter. (Kovács Attila)
10.02	Láner	Kovács Gergely	5 m-rel nőtt a barlang hossza! :) A Homok-szifontól induló omladékban haladó járat végén rövid bontás után újabb szakaszt találtunk.
10.03	Láner	Bátori Károly	Az ajtót betettük.
10.17	Speizi	Bátori Károly	A víz a lemászás alatt nyelődik el, ellentétben a szerdai nyeléssel, amikor is az alsó homokzsákok fölött nyelt egy kis lyukon keresztül. Ja, és megvolt a csigám!
11.06	Szepesi	Gyúró Lehel	Lementünk a homok-szifonig. A barlangban a vízszint kb. 10-15 cm-t esett a 3 héttel ezelőtti állapothoz képest. Az első szifon még járható, de idő hiányában és a lemerülő elemek miatt visszafordultunk.
11.07	Szepesi	Gyúró Lehel	17-20 denevér a barlangban.
11.13	Lilla	Kiss János	Nyolc kis patkósorrú denevért és egy közönséges denevért láttunk.
11.13	Kecske-lyuk	Kiss János	A Szifontól az Átbújásig a szemetet összegyűjtöttük, felszínre hoztuk.
11.13	Szepesi	Mowick Gábor	A barlang vékpanyán 3 kicsit szűz lányt találtunk. Isten bizony nem nyúltunk hozzájuk. Fel jöttünk. (?!?!? - a szerk. megj.)
11.16	Anna	(Bátori Károly) GÍ	KIRÁLY LETT! FASZA! ÉS ESETT A HÓ ÉS SNOW-BOARDOZTUNK! KIBASZOTT CSORBA A RAKTÁR AJTÓBA PAKOLTA A FÁT, ÉS NEM TUDTUNK BEMENNI! (?!?!? - a szerk. megj.)
11.17	Anna	(Bátori Károly) GÍ	TÉNYLEG JÓ AZ A CSAJ AZ ISTVÁN-BC.NÁL. (?!?!? - a szerk. megj.)
11.20	Bodzás-oldali 1. sz. zsomboly	Kiss János	A barlangban elszórtan négy kis patkósorrú denevért láttam. A barlang szeméttől mentes.
11.20	Bodzás-oldali 2. sz. zsomboly	Kiss János	A barlang szintes ágában három kis patkósorrú denevért és egy közönséges denevért láttunk. A szemetet összegyűjtöttük, egyik részét felszínre hoztuk, másik része -27 m-en maradt.
11.20	Láner	Bacsikai László	Találtunk egy foltos szalamandrát és sok denevért.
11.20	Vizes	Csomós János	A IV-es bejárat be van fagyva, és nem lehet kinyitni.
11.26	Bodzás-oldali 2. sz. zsomboly	Kiss János	A fekszínre hoztuk az összegyűjtött szemetet -27 méterről, és a városba lehoztuk.
11.27	Láner	Román Péter	Jó vót!
12.03	Szt. István	Bátori Károly	Új korlátoknak a helyét mértük be.

12.04	Vizes	File Ferenc	A denevérek csoportosan csucsukáltak, de láttunk egyedül is sokat.
12.04	Szepesi	Bátori Károly	2 db ólomöv, 1 db nylon gát kiépítése. Az aknarendszerben király víz volt. A Keleti-ág végén 6,5C° volt.
12.06	Szt. István	Bátori Károly	Többször is megmásztuk a lépcsőket, mert sokat kellett méricskélgni. Feltűnt, hogy ez a barlang elég csúnyán van kiépítve! A denevérek nem bírják a festékszagot!
12.07	Szt. István	Bátori Károly	A denevérek elég jól sütkéreztek a Kutya-lyuknál a lámpafényben. Beraktunk 2 db korlátot a Szanatóriumba, 1-et pedig elé.
12.16	Útmenti- zsomboly	Kovács Attila	A róka- és az őz-dög két kutya volt. Kihoztuk.
12.28	Fenyvesréti- víznyelő	Román Péter	Összement a barlang! Elég jó kis víz volt a végén egyszer.

(GÍ)

(GÍ)

Az MLBE tagjainak és tagjelöltjeinek barlangi aktivitása 1999-ben

Ssz.	Név	Tag	Alkalom	Óra	Pont	Bejáró alk.	Bej. óra		
1	Albert László	p	1	9	18			Összes leszállás	: 317
2	Apró Zoltán	p	2	10	24	2	10	Összes óra	: 1337
3	Azari Szabolcs	ifj	8	36	59	5	24	Összes pontszám	: 3211
4	Bagi Tímea	?	3	16	26	3	16		
5	Balogh Anikó	ifj						Barlangban járt	: 47
6	Balogh Tamás	tb						MLBE öszlétszám	: 99
7	Bátori Károly	tj	20	81	237	3	10		
8	Borka Attila	p						Bejáró leszállás	: 128
9	Bóta Nándor	tj	2	4	15				40%
10	Botos Zsolt	tj	7	41	103	1	2	Bejáró óra	: 565
11	Böszörményi Péter	tj	5	28	80	2	8		42%
12	Burdiga Zsolt	ifj	18	52	155	3	12		
13	Csorba János	p						Tagi viszony:	
14	Dajka Zoltán	tj	1	1	1			örökös tiszt.bell elnök	ötbe
15	Deák Tibor	p						teljes jogú	tj
16	Debreczeni Gábor	ifj						ifjúsági	ifj
17	Ducsal Gergely	tj	5	21	48	4	17	pártoló	p
18	F. Nagy Zsuzsanna	tj						tiszteletbell	tb
19	Faller István	p						jelölt	j
20	Ferencsák Attila	tj							
21	Ferenczy Gergely	tj	1	7	13				
22	File Ferenc	tj	3	8	17	2	4		
23	File Gergely	ifj	3	11	26	3	11		
24	Furdi Péter	ifj	1	2	3	1	2		
25	Galán Mihály	tj	13	69	158	2	9		
26	Gedeon Boglárka	j	6	29	72	4	18		
27	Geller Tibor	tj	7	33	77	4	15		
28	Gergely Péter	j	8	38	58	7	32		
29	Gonda Gyula	tb							
30	Guzi István	j	7	24	71	5	21		
31	Gyurkó Péter dr.	tj	8	28	53	1	4		
32	Gyúró Lehel	-	13	63	127	9	49		
33	Hacsa Gyula	p							
34	Hegedűs Norbert	j	9	38	102	4	10		
35	Hojdák Péter	tj							
36	Horn István	tj	8	51	121	7	48		
37	Hornné Kun Éva Erika	p							
38	Horváth Zsuzsa	tj							
39	Jáborcsík László	tj							
40	Juhász Béla	tj	20	84	198	5	25		
41	Kertész Gábor	tj	2	4	6	2	4		
42	Kiss János	tj	7	14	47	1	3		
43	Kiss László	j	11	41	69	7	32		
44	Kovács Attila	tj	14	43	127	3	11		
45	Kovács Attiláné	p							
46	Kovács Gergely	ifj	7	37	82	5	24		
47	Kovács Mátyás	ifj	5	13	22	1	3		
48	Kovács Zsolt	tj	17	57	160				
49	Kovácsné Révész Rita	tj							
50	Kozma György	p							
51	Kuchta Gyula	tb							
52	Kutas Tamás	tj							
53	Láner Olivér	ötbe †							
54	László Róbert	tj							
55	Lénárt László dr.	tj							
56	Lénárt Lászlóné	p							
57	Lenkey Péter	ifj	1	6	6	1	6		
58	Lipták Roland	tj							
59	Lukács Balázs	ifj							
60	Majoros Zsuzsanna	tj							
61	Márton Éva	?	1	4	7	1	4		
62	Mihalov Csaba	p							
63	Montvai Zsolt	?	3	18	48	1	5		
64	Négyesi Anikó	tj							
65	Négyesi Tímea	p							
66	Nyikes Krisztián	?							
67	Oláh Sándor	tj	2	9	19	2	9		
68	Ónodi László	tj	4	18	54	1	4		
69	Ónodiné Mocsári Ildikó	p							
70	Ozsvári Fruzsina	tj	5	26	63	3	16		
71	Örkényi Levente	j	4	19	39	3	15		
72	Pándi Ágnes	p							
73	Papp Gergely	tj	4	27	72				
74	Reusz Gábor	tj							
75	Reusz Géza	tj							
76	Riskó Ágnes dr.	tj	3	13	42	2	4		
77	Román Péter	ifj	14	63	152	3	11		
78	Schreithofer Nóra	p							

79	Suga Norbert	tj	10	45	126	7	27		
80	Szabó Tamás	p							
81	Szalai Ferenc	tj							
82	Szepesi Zsuzsa	j							
83	Szeremley Szabolcs	tb							
84	Szilágyi István	tj							
85	Tapasztó György dr.	tb							
86	Tari Edit	tj							
87	Timkó Attila	tj							
88	Tompa Szilvia	?	2	9	12	2	9		
89	Tóth Róbert	ifj							
90	Török István	j	8	32	52	5	23		
91	Vadász István	tj	3	5	12				
92	Várszegi Sándor	j							
93	Veit István	tb							
94	Veit Sándor	tb							
95	Veres Imre	tj	11	50	132	1	8		
96	Vincze Ferencné	p							
97	Vincze Klára	tj							
98	Vlrág Ágnes	p							
99	Zana Zsuzsa	p							

1			6	23	41				
2			3	26	16				
3			1	2	16				
4			1	3	5				
5			1	3	2				
6			3	13	14				
7			12	62	82				
8			2	5	21				
9			1	1	2				
10			1	1	2				
11			1	3	2				
12			2	9	12				
13			1	7	3				
14			27	153	143				
15			1	1	2				
16			3	13	21				
17			4	17	9				
18			1	2	4				
19			1	7	9				
20			1	2	3				
21			1	1	2				
22			1	2	8				
23			1	2	2				
24			1	2	2				
25			52	237	228				

Barangok, amelyekben az MLBE tagjai és vendégei 1999-ben előfordultak

Ssz.	A barlang neve	Alkalm	Óra	Létszám	
1	Almási-zs.	1	8	9	35 barlangban 149 alkalommal 724 fő 677 órát töltött.
2	Anna	3	13	6	
3	Balekina	2	6	12	
4	Bányász	1	1	2	
5	Bodzás-oldali 1.	1	1	3	
6	Bodzás-oldali 2.	2	5	6	
7	Bolhási-víznyelő	1	6	3	
8	BontottCsirke	1	1	3	
9	Cubákos	1	4	8	
10	Fekete	6	46	38	
11	Fenyvesréti-víznyelő	1	3	2	
12	Iker-tebri	6	23	41	
13	István-lápai	3	26	16	
14	Kecske-lyuk	1	2	10	
15	Király Lajos-zs.	1	3	5	
16	Kis-fennsíki Egyenes	1	3	2	
17	Kis-Kőháti-zs.	3	13	14	
18	Láner	12	42	65	
19	Lilla	3	5	21	
20	Miskolc-Tapolcai Tavas-bg.	1	1	2	
21	Nagykőmázsai-víznyelő	1	1	2	
22	Soltész-akna	1	3	2	
23	Speizi	2	9	12	
24	Szabó-pallagi-zs.	1	7	9	
25	Szepesi	27	163	143	
26	Szirén	1	1	2	
27	Szivárvány	3	15	21	
28	Szt. István	4	13	9	
29	Útmenti-zsomboly	1	2	2	
30	Vecsem-bükki-zs.	1	7	9	
31	Vénusz	1	2	5	
32	Vesszős-alji-zsomboly	1	1	2	
33	Vesszős-gerinci	1	2	8	
34	Viktória	1	2	2	
35	Vizes	52	237	228	

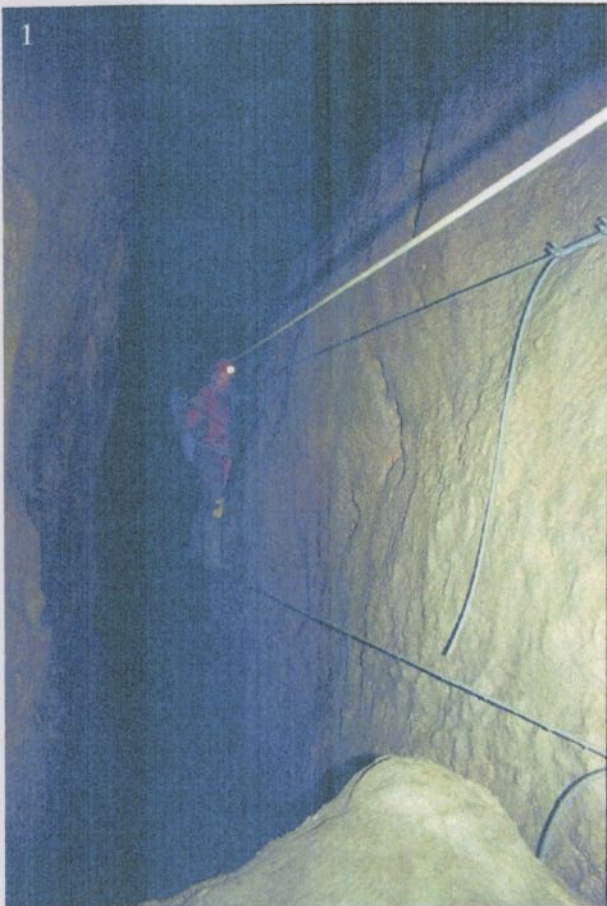

Barlangi munkák:

1. Állapotfelmérés, takarítás - Szinva-parti-barlang (Soltész-akna)
2. Speizi-barlang bejárat kiépítés
3. Borókási 2. sz. víznyelőbarlang - barlangvédelmi munkák a bejárat szakaszon

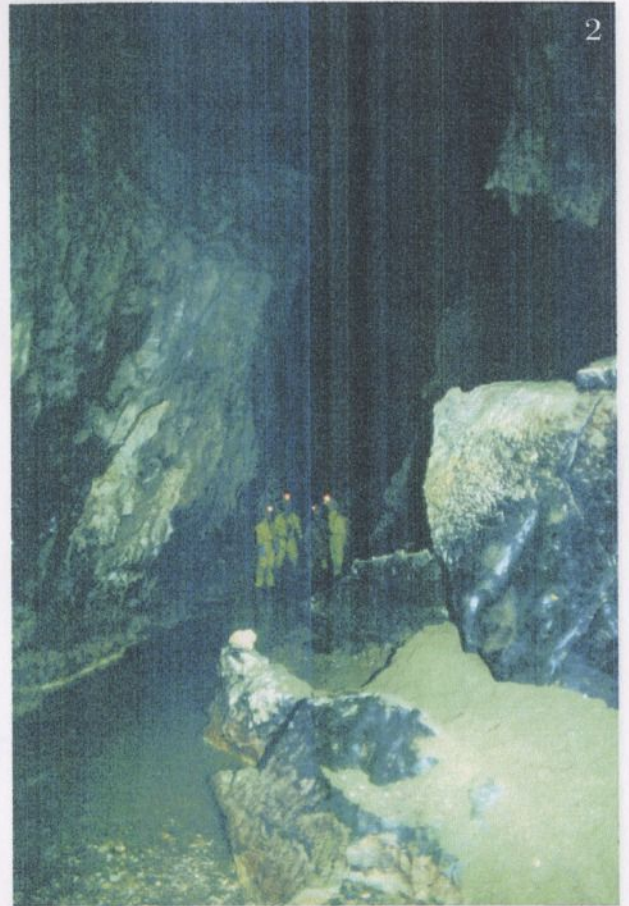

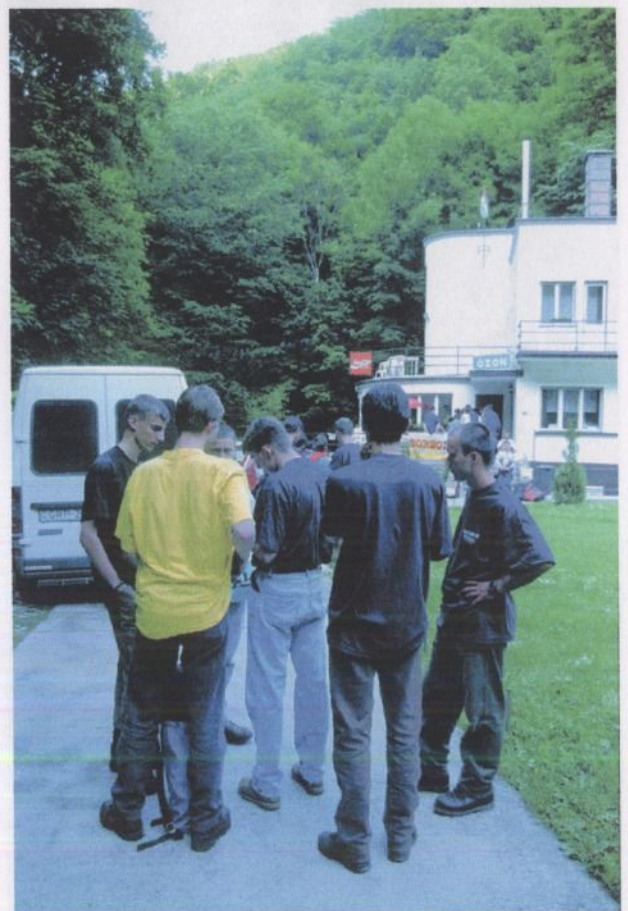
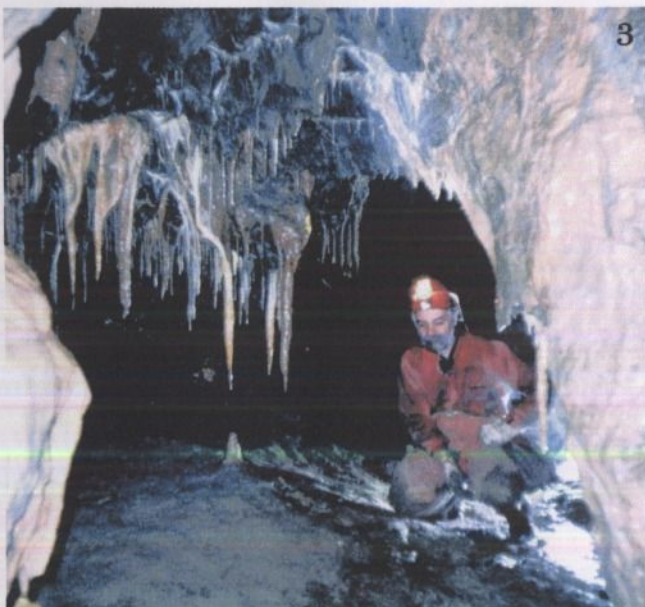

Angol/dán vendégekkel az István-lápai-barlangban

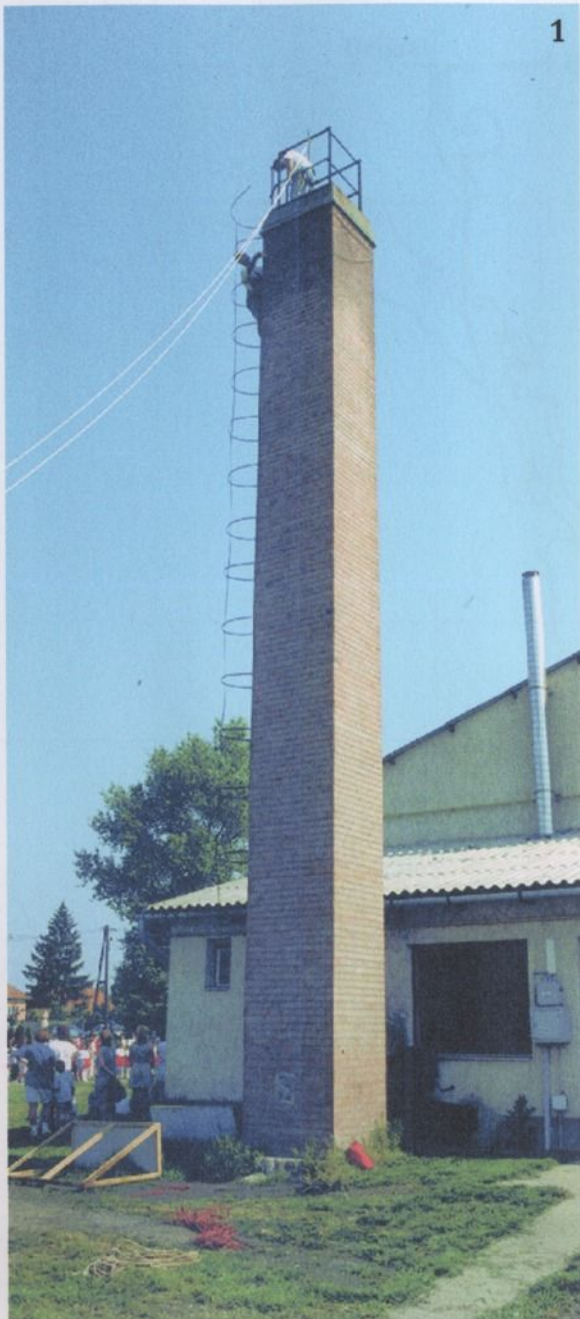
1. Kötélhíd az I. szifon kerülőjáratában
2. Nyugati-ág - részlet a főágból a II. szifon közelében
3. Lynn képei közül egy, amelyik 'megúsztá' a gépe vízbe zuhanását

A Night Fever-t az idén Lillafüreden rendezték

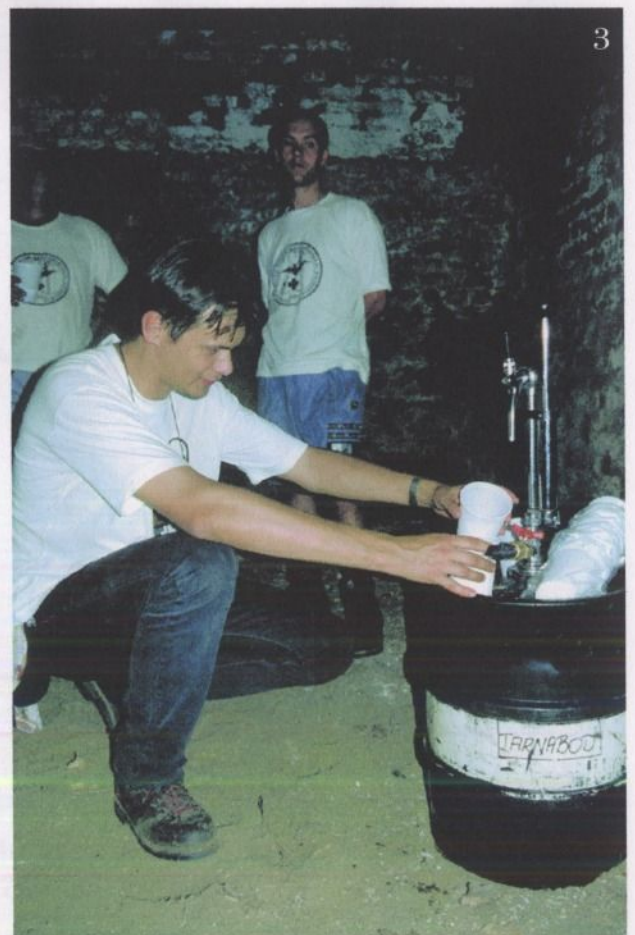

1

2

3

Jászdózsán 'barlangásztunk'

1. Gyermeknapra kötéllás az általános iskolásoknak
2. Ki a következő?
3. 'Felnőtt-program' Karez pincéjében

ESZTÁMOG

Bejárat — 0,00 m

A SZEPESI-BARLANG LEJÁRATI AKNARENDSZERE

Vetületi oldalnézet

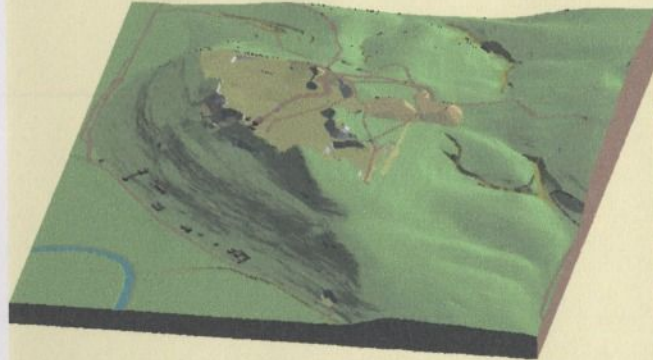
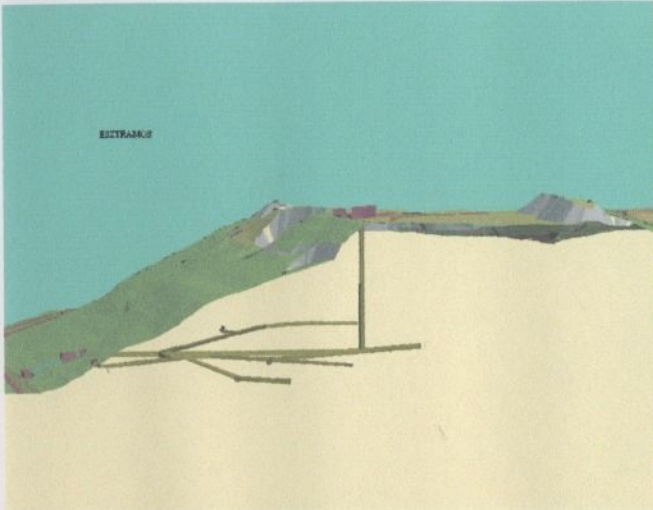
Ny ← → K

Felmérte: A Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület, Miskolc
Rajz: Kovács Zsolt, 2000

ESZTRAMOS

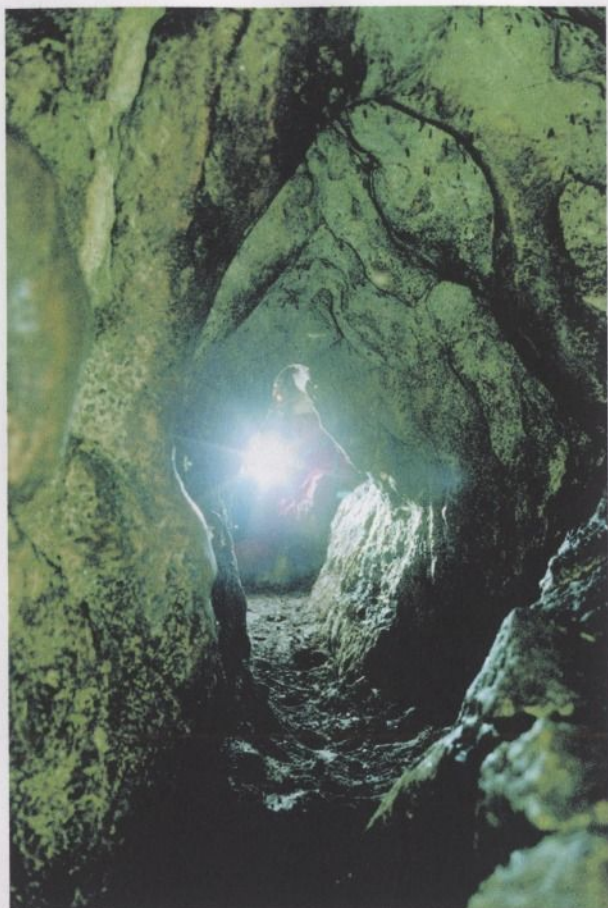

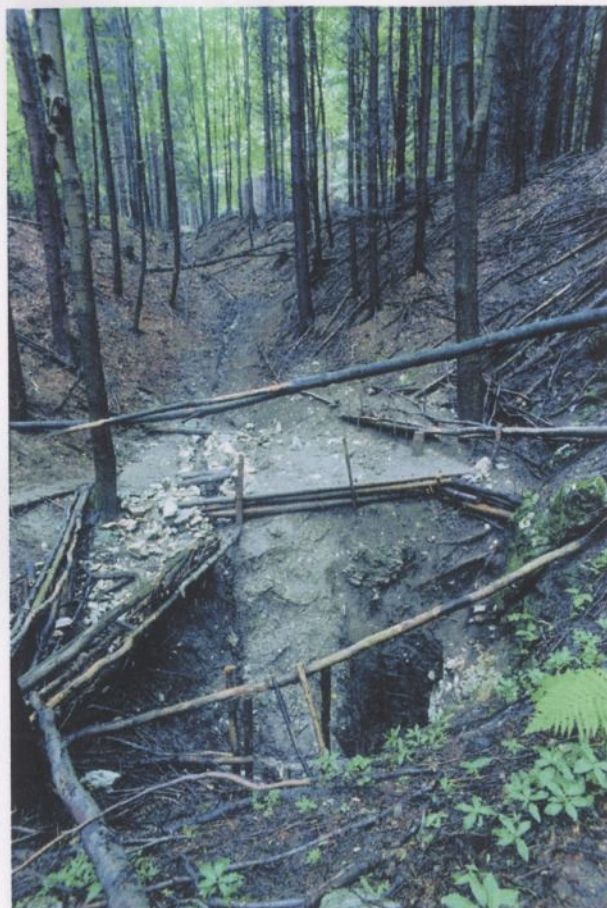
ESZTRAMOS

A Magaskői Egyenes-barlang folyosója

A kibontott Kis-Feketesári Kétaknás-vínyelő
bejárata

A Nyári Kutatótáboron 'nagy erővel' kezdtünk hozzá az
évtizedek óta beomlott Ikertebri-barlang újrafeltáráshoz

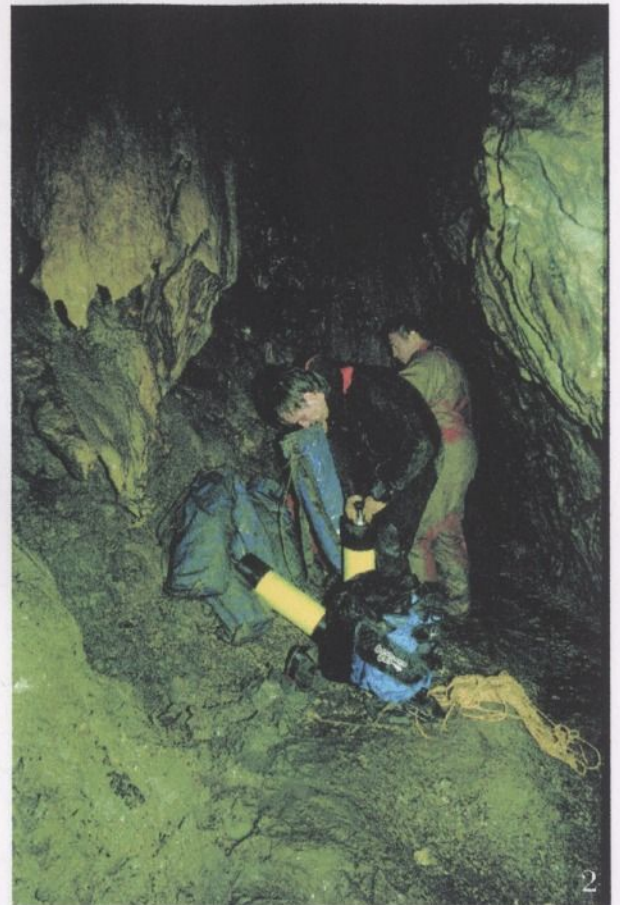

Merülés a Szepesi-barlang Keleti-ágának szifontavában

1. Utolsó ellenőrzés
2. Barlangi előkészületek
3. Merülés után
4. 'Merülés' a sárban
5. 'Mentés' a hóból

2. Feltárások

2.1. Búvármerülés a Szepesiben

(Kovács Attila)

A tavaly beadott és 1999. évre megkapott merülési engedély szerinti első merülési kísérletre január 30-án került sor. Nagy ötlet volt (bárkié is volt) mentőgyakorlattal összekötni az akciót, így könnyebben összegyűlt a meglehetősen sok felszerelés leszállításához szükséges létszám.

Mivel a kutatási engedély az akció feltételéül szabta személyes jelenlétemet, leginkább ez volt a fő veszélyeztető tényező - egész héten beteg voltam. Végül is felmentem Létrásra, azaz Galán Mihály szállított volna fel kocsival, de az erős hideg, valamint az előző napi jelentős hóesés és a zúzalékkal le NEM szórt út miatt a savósi szerpentinén többet toltuk az autót, mint az vitt minket.

Szép idő volt. A hetek óta tartó ködös időt pár napja erős hóesés követte, majd mostanra -10-15 fokos hideg és ragyogó napsütés következett. Létráson nem voltak sokan amikor felértünk, de a búvárok már ott voltak: az akció főszereplője Tomesz László búvár és a biztosító társa Gáspár Péter. Lassan befutott még néhány ember (lényegesen kevesebben, mint akiket vártunk) és 11 körül - miután a stégnek való deszka, a fúrógép és a leellenőrzött búvárfelszerelések is bekerültek a (búvár)buszba - elindultunk. Összesen 17-en voltunk. Az első emberek a telefontal és a deszkákkal 12 körül indultak le, aztán a palackok következtek, végül a búvárok csomagjai. Befutott Kovács Mátyás a tartalék karbiddal ... és kénytelen volt ott maradni felszíni ügyeletben, mert nem volt más. Eredetileg haza akart menni - ő is kicsit beteg volt. Estére már nagyon. Hideg volt és erős szél, megunt a didergést, a busszal közvetlenül a bejárat mellé állt, bevitte a telefont, ott ücsörgött. Megjött Szabó Tamás és Hernádi Béla ... de sajnos csak látogatóba: néhány kiosztott "jótanács" után hazamentek.

Én 1 óra körül indultam le, a Három Aranyásónál értem utol a társaságot. Néhányan már kifelé tartottak! Ónodi László filmezte a csapatot útközben, vele a Lábfürösztő-tónál találkoztam, majd mire a szifon előtti szűkület alatt átbújtam, az egész társaság ott sorakozott a csordogáló patakba fektetett deszkán, illetve a kavicsos toporogva. Ez bizony nem volt túl jó, mert csak a zavaros vizet "termelték". Bátori Károly fúrt-faragott a víznél, készült a stég, a búvárok készülődtek, dolgozott a video kamera.

Eljutottam a Tóhoz. Csináltam egy-két fotót. A víz egy kicsit opálos volt, de úgy látszott nem annyira, hogy lehetetlenné tenné a merülést. Tomesz László beöltözött, elkészült, a "vízmentes" tokban megmerítette a kamerát, de az csak pár percig működött, mert beázott. Kicserélte fényképezőgépre - ebben azonban már csak pár üres kocka maradt a filmből. Belecsobbant a vízbe ... a stégre jött a biztosító búvár is.

És elkezdődött az akció lényegi része: Tomesz László elindult befelé a Tó hasadéka felé. Gáspár Péter lassan engedte utána a vékony zsinórt ... Eltelt pár perc, forgott a kamera. Ónodi László hangosan megjegyezte:

- 16:10-kor kezdetét vette a merülés.

Alig fejezte be a mondatot ... a zsinór mozgásának iránya megfordult: Tomesz László elindult kifelé!

- *Mindent elfedett bent a felkavart iszap. Teljesen elvesztettem a tájékozódó képességem* - mondta.

- *Nagy tér van ott, a szelvény nem szűkült* - válaszolta kérdésünkre.

- *A mennyezet alatt voltál már?*

- *Igen.*

- *Én sem láttam már a buborékjait* - mondta Gáspár Péter.

- *Hány métert mentél befelé?* - kérdeztük, de erre senki nem tudott felelni. Olyan gyorsan visszafordult, hogy megfélekedtünk a zsinór méréséről. Az egész hossz alapján 15 métert lehet feltételezni. Mélységnek 3 métert mutatott a komputere.

- *Első merülésnek ennyi elég is volt* - mondta Tomesz László. Kicsit meglepődtünk, de ő a bűvár, ő kockáztatja az életét, ő tudja! Szerinte nem érdemes most visszamenni, úgysem látni semmit.

Ezzel a merülés befejeződött, kezdetét vette a kihurcolkodás. Ez sem volt egyszerű - tekintve, hogy többen kimentek már ... végül három ólomöv ott is maradt az aknarandszer alján.

Kint azonnal ránk fagyott a ruha, mindenki igyekezett haza. Következő merülés idejének május környékét céloztuk meg, mindenképpen olyan időpontban, amikor meleg lesz!

Április 25-én ismét merüléshez készültünk. A napok óta tartó esős időjárás következtében megduzzadt karsztvizek és a kevés résztvevő miatt azonban elhalasztottuk. "Aki" merült aznap: a bűvárbusz a ház melletti sárban. Alig bírtuk kitolni belőle.

Augusztus 20-án, az angolokat túráztattuk a Szepesiben. Ők jelentették: a stéget szétrombolta a víz. A következő merülés előtti stégjavító túrára december 4-én került sor, ekkor a résztvevők egy iszapfogó-fóliagátat is építettek. Ez nem túl erős szerkezet, a patak könnyen szétrombolja, ezért a merülést nem lehetett sokáig halogatni: pár időpont-áthelyezés után december 27-ben, a Téli tábor első napjában állapotunk meg.

"Természetesen" előző nap 15 cm, előző éjszaka 10 cm friss porhó esett, úgyhogy ha le lett volna takarítva is a savósi út, ekkorra biztosan járhatatlanná vált volna ismét. És valóban: így is volt. Galán Mihály az autóját az őrháznál hagyva néhányadmagával gyalog indult fel Létrasra, engem a Jávorkútra igyekvő Császár Csaba vitt fel a Trabantjával egy zsák krumpli és egy aggregátor társaságában. Elég késő délelőtt volt már, amikor kiszálltam a létrási rétnél. Nem láttam a Szepesi felé tartó (sem gyalogos, sem autós) nyomokat, elindultam a ház felé. A bekötőúton az a néhány ember, akinek sikerült aznap vagy előző nap feljutnia Létrasra, nem a merülés előkészítésével foglalatzkodott, hanem inkább a havat lapátolta, hogy az autók ki tudjanak majd menni a műútra. A merülés ismét elmaradt. A következő (tervezett) időpont: január vége.
Folytatjuk ...

2.2. A Magas-kői Egyenes-barlang feltárása

(Galán Mihály)

Az 1998. évi kutatás tovább folytatódott ez év tavaszán, melynek során Galán Tiborral a barlang bejáratától 10 méterre bontottunk. E részen előre, és egyben lefelé folyt a munka, mert a repedés jellegű járat ezt tette lehetővé. A munka során nyilvánvalóvá vált, hogy a fenék-részen a barlang keresztmetszete összeszűkül. Az előrehaladás során az oldalról befolyt földmennyiséget kezdtük el kitermelni. Ekkor az előttünk lévő légrés kiszélesedett baloldalra, egy egybefüggő légtérre. Így a kitermelést itt folytattuk. Szívem tele NAGY reményekkel, mivel további járat vált láthatóvá. (Csalfa, vak remény ...) Természetesen e helyen bővítettük az alakomhoz a járatot, de ez rám nézve igen fáradtságos munka. Tág, de számomra ruhaszaggató szűkületbe bepréselve magam elfolytam az elégedettség-től, ezáltal a barlang elengedett a fojtásából. Mivel a kitermelt anyagnak és nekem sem volt elég hely, a feltárást abbahagytuk.

Ősszel, Kovács Attilával folytattuk azt, mit már régen be kellett volna fejezni, tehát bontottunk. Utána nagy bátran előre küldtem felfedezni, azzal a biztatással, hogyha ő beszorul majd én hívok segítséget. Itt igazolom: nagy bátorságról tett tanultságot.

Ezért neki is része lett a sikerélményben, de nem a maradéktalan sikerben. Szeme előtt neki is ott lebegett a végelethatalatlan barlang-endszer. Sajnos fátyolos tekintete és a nagy pára miatt csak pár méterre látta be az új szakaszt. Szerettük volna, hogy lelkesedésünk soká tartson, így a munkát itt abba is hagytuk.

Tudományos értekezésünk eredményeként Kiss Janót is bevontuk a munkába. Miután Attila megmutatta a barlang bejáratát és "elkutyázott", Janó befelé menet röptében felmérte a barlangot teljes hosszában, miközben feltárta, mit még fel lehet tájni. Később egy-két órás bontással meggyőződött arról, hogy a beszűkülés miatt nem lehetséges a további előrehaladás. Ez után megnéztük a barlang lehetséges felszíni kitöréseit, mely szemle eredményeként lelkesedésünk a barlangász béka feneké alá süllyedt, majd elhagytuk a terepet.

A barlang rövid leírása:

Az eddigi kutatás eredményeképpen a barlang összes hossza eléri a 30 métert. Megállapítható, hogy a bejáratnál 8 m-re egy repedés tör a felszín felé, de az ehhez tartozó (a térképen jelölt) kürtők beszűkülnek. E rétegelválás közel függőleges, mely a bejáratnál lévő fallal egyirányú. Közvetlenül előtte a járat kettéválik, majd újra összeér. Ezt követően kb. 3 m-re van a barlang legmélyebb pontja (-1,0 m). Itt a repedés jellegű alakulat miatt még lehetséges lefelé bontással a további feltárás (elvileg), ha a repedés szélessége ezt megengedi. Ezután a járat fő irányában folytatódik a barlang. Ennek utolsó szakasza egy meredek törmelék-lejtő, mely kiszélesedik, de az innen induló járatok végei beszűkülnek. Ezek folytatásai nagy valószínűséggel a közeli felszínre törnek ki, közel a szikla-kiugrás fölötti úthoz.

További feladat a mélyponton való bontás, sikertelenség esetén a barlang (végső, pontos) felmérése és dokumentálása.

Köszönet a segítő barlangász társaknak!

2.3. Létrási-Vizes-barlang, Adrenalin-kürtő

(Burdiga Zsolt)

A barlang térképezése közben vetődött fel az ötlet, hogy a Kávézó feletti kürtőt ki kellene mászni és feltérképezni. Megbeszéltem Matyival, hogy az egyik közeli hétvégén lemegyünk és kimásszuk. Így is lett: eljött a kitűzött nap, beszákoltuk a köteleket és kis csapatunk (Kovács Mátyás, Tomesz László és jómagam) elindult a barlangba. A Kávézóba érve előkészültünk a mászáshoz, teleaggattam magam mindenféle kacatokkal és mivelhogy még Matyival nem másztam együtt, megbeszéltünk néhány dolgot a biztosítással kapcsolatban. Elindultam felfelé, de az akna felénél (a negyedik közttest elhelyezve egy cseppkő tövére, amibe addig én is kapaszkodtam) "arra lettem figyelmes", hogy a fogásom a kezemben maradt. Csak annyit tudtam kiáltani Matyinak, hogy "Jövök!", majd miközben fejfelé zuhantam, útközben homlokommal mandinerből vettem az egyik falat. Mivel a fogásomon volt a köztesem is, így arra sem számíhattam. Valami mégiscsak megfogott a föld felett másfél-két méterrel, és ez az a köztesem volt, amiben addig nem nagyon bíztam a kiszakadóval szemben. Az adrenalin-szintem megemelkedése miatt a homlok-horzsolásom nem nagyon izgatott. (Valóban nem is volt túl nagy.) Olcsón megúsztam - gondoltam magamban, mire Matyi taglalni kezdte a traumákat amiket okoztam neki: a kiabálás, a (fejére) lezuhanó cseppkő és az aggodalom, hogy mikor fog már meg a kötél, majd azzal folytatta, hogy "Ugye, akkor most kimegyünk?!". Sajnos elszomorítottam, hiszen épp akkor jött meg a kedvem az egész mászáshoz.

Miután másodsorra sikeresen kimásztam a kürtőt, visszaereszkedtem. A többiek nem jöttek fel megnézni, ezért elindultunk kifelé.

A kürtő térképe még nem készült el. A felhasznált kötél hosszából ítélve 20-22 m lehet a magassága. Az átmérője az alján 2-3 m, majd felfelé haladva tágabbá válik. A kürtőben szálkő és cseppkő egyaránt megtalálható. A tetején egy köhíd alakult ki cseppkölefyásokból és egy beszorult kőből, ide visz fel a benthagyott kötél. Fent két járat indul egymással szemben a kürtő távolabbi oldalain. Az I. bejárat irányába néző ág néhány méter törmelékeltő után szűkül el, a másikat benötte a cseppkölefyás, így véleményem szerint folytatásra nincs lehetőség.

2.4. Tájékoztató (és zárójelentés) a Csirke-barlang feltárásáról

(Kovács Attila)

1997. szeptember 12-én kutatási engedélyt kértem a bükki Kis-fennsík egyik karszt-objektumára. A helyet korábban Kiss János említette, megnéztem, én is bontásra érdemesnek találtam. Később itt a Lipták Roland (a későbbi "kutatás-irányító"), Apró Zoltán, László Róbert (... és szimpatizánsok) társasága próbabontást végzett, mely alapján "... a talált karsztformák (kisebb cseppkőves kürtők, hasadékok, oldott és koptatott falú járatrészek, szabályos mennyezeti csatorna), valamint a viszonylag könnyen kitermelhető kitöltés és az erős huzat alapján nagyobb üreg, ... a Vénusz-barlang jelenlegi végpontján túli további járatainak feltárása ..." várható.

A hely "a Vénusz-barlangtól D-re 300 méterre, a tőle D-re húzódó (KNy-i irányú) töbör sor második töbrének D-i oldalában található (a mellékelt térképeken körrel jelölve!)." A feltárók által akkor már Bontott-Csirkének nevezett objektumra, mint Anonymus-barlangra az **egyéni** kutatási engedélyt (a bontó társaság kérésének megfelelően!)

1997. szeptember 29-én megkaptam 22-17/97 ügyiratszámom. Az 1997-es év nagy lelkesedésű munkáiról a BNP az alábbi jelentést kapta:

"A ... barlang bejárata a Felső-forrástól ÉNY-i irányban, a Kaszás-hegy É-i lejtőjén levő töbör déli oldalán, sziklakibúvásban, a töbör mélypontjától mérve 5 m magasságban található.

Az említett sziklakibúvásban a felszínig felhúzódó, lefelé szélesedő hasadék van, melyről kezdettől fogva gyanítani lehetett, hogy barlangot rejt. A hasadékot vertikális irányban kibontva, a töbör talpszintjét elérve vízszintes járatra bukkantunk, mely erősen huzatolt. Érdemes megemlíteni, hogy a mélyített akna talpát itt többszáz kg-os sziklák alkotják, a köztük lévő teret pedig némi laza föld és levegő tölti ki, és innen is erős huzat volt tapasztalható. Megfelelő eszközök híján azonban erre nem haladhattunk tovább. A vízszintes rész tisztítása folyamán bebizonyosodott, hogy a barlang sokáig nyitva állt, feltöltődése pedig több lépcsőben ment végbe. A járat szálkő-talppontja jelenleg nem ismert. A mostani járószintet rendkívül kemény, tömör, vízzáró vörösgyag alkotja, mely az aknától mintegy 1,5 m-nyire jelenik meg, és vízszintesen húzódik végig a barlang ismert hosszán. Távolsága a mennyezettől 1,2-2 m. A plafonon hasadékszerű kürtők nyílnak, melyekből nagymennyiségű termőföld, valamint laza vörös és barna agyag került a járatba. Ez a réteg meglehetősen sok (különösebb szakértelem nélkül is megállapíthatóan) holocén kisállatcsontot tartalmaz. A kétféle kitöltés határán elszenesedett növényi maradványokat, (mész(kö)kavicsot és eltemetett sztalagmitokat találtunk. Az erősen oldott mennyezetről lelógó apró cseppkővek eltemetett vége visszaoldódott, helyenként agyagos breccsát hozva létre.

A barlang jelenlegi hossza 17,5 m. Ebből 5 m akna, majd vízszintesen 5 m 160°, 7,5 m 100°. Átlagmagassága 1,5 m, a megmozgatott kitöltés összterfogatata kb. 25 m³."

Az időközben megjelent 13/1998. (V. 6.) KTM rendelet értelmében minden kutatási engedély 1998. 08. 15-én érvényét veszítette, ezért az engedélyt ismét megkértem és megkaptam úgy, hogy - a szigorúbb feltételeknek megfelelően - a kutatás-vezető helyettes

kutatásvezetői jogosítvánnyal rendelkező Vadász István lett. Az új kérelemnek tartalmaznia kellett a munkák tervezett menetét is: ebben jeleztük a Vénusz-barlang újrafelmérésére irányuló szándékunkat (melyet korábban a Barlangtani Intézetnél szóban már egyeztettünk - de azóta sem végeztünk el!).

A feltárás 1998-ban sem volt eredménytelen, azonban lényegesen kisebb lendülettel folyt: "... a tavalyi 17,5 m-es összhosszhoz képest mindössze 22 m-re sikerült növelnünk a barlang méretét. ... A folyosó nagyjából a Felső-forrás irányába tart, ami kedvező jel. A legutóbbi leszállásaink alkalmával szabaddá tett járatrészek padlója és plafonja egyaránt enyhén lejteni kezd, a kitöltés állaga egyre lazább és a légrés is növekszik kissé, keresztmetszete pedig jelentősen csökkent. Új fejlemény továbbá, hogy a kitöltésben helyenként elszórva kvarckavicsok találhatóak. Egyébként jellemzői megegyeznek a tavalyi beszámolóban leírtakkal. A felszínnel történt hozzávetőleges összemérés alkalmával megállapítottuk, hogy a jelenlegi végpont nagyjából 10-15 m-re helyezkedik el attól a helytől, ahol a felszín a Forrás-völgy irányába ismét lejteni kezd. Ez valószínűvé teszi a közeli jövőben a járat lejtésének drasztikus növekedését, illetve egy akna, vagy aknarendszer megjelenését".

Fenti szép remények ellenére 1999-ben mindössze egy (mérő-)túra volt a barlangban, eredménye alább látható:

	Irány	Dőlés	Hossz	X'	Y'	Z'	X (kelet) (m)	Y (észak) (m)	Z (fel) (m)
	(°)	(°)	(cm)						
1.		-90,0	470,0	0,00	0,00	-4,70	0,00	0,00	-4,70
2.	108,0	0,5	440,0	4,18	-1,36	0,04	4,18	-1,36	-4,66
3.	162,0	2,0	509,0	1,57	-4,84	0,18	5,76	-6,20	-4,48
4.	179,0	-7,0	467,0	0,08	-4,63	-0,57	5,84	-10,83	-5,05
5.	114,0	-2,0	423,0	3,86	-1,72	-0,15	9,70	-12,55	-5,20

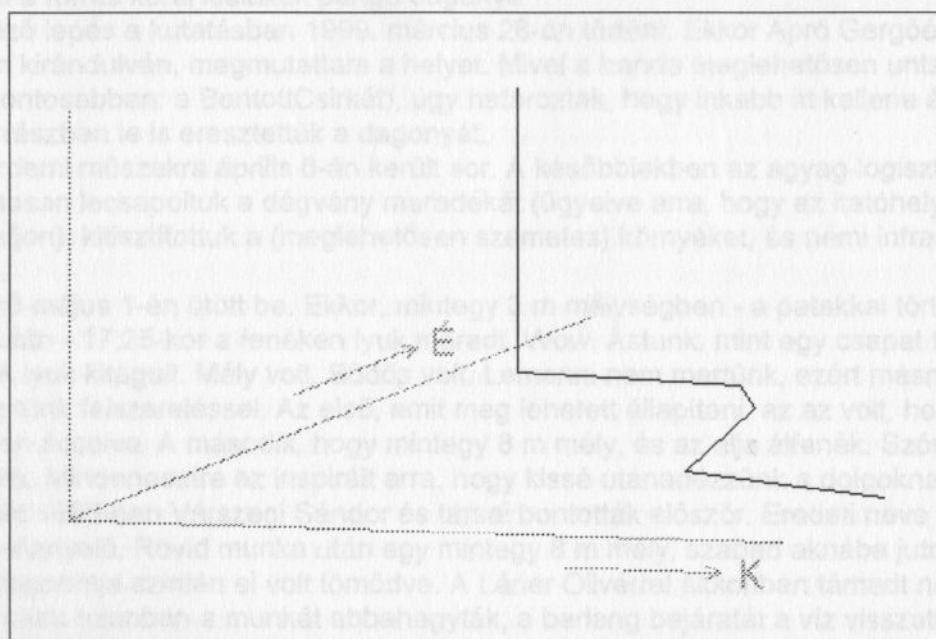
Összhossz (m):
23,1

Mélység (m):
5,2

Mérték: Kovács Attila, Juhász Béla, Gyúró Lehel
1999. július

A felvett poligon vonala a horizont feletti 15° magasságból az alábbi ábra szerint látható:

A barlang kutatása a monotonná váló munka miatti csökkent lelkesedés és az eredeti társaság más irányú elfoglaltsága miatt jelenleg is áll. A barlang további feltárási perspektívája változatlanul jó, a feltárt rész nem omlékony, ácsolni nem kell, a barlang (akár évekig is) lelkes munkaerőre vár. Szóbeli megegyezés alapján az egyesület "átveheti" a barlang kutatását.

2.5. A Maxi-barlang

(Lipták Roland)

1998. augusztus 5-én, miközben Apró Zolival a Kis-kút-lápa, valamint a Borókás keleti régióit jártuk be (Zoli Szinva-barlanggal kapcsolatos, és azóta már napvilágot látott elképzeléseinek ellenőrzése végett), érdekes helyre bukkantunk a Szepi-rét és a Borókás határvidékén.

A Szepesi-rét irányába haladó tektonikai törés itt vulkanit-mészke határt metsz. A vulkaniton eredő időszakos törmelékforrás vize a mészkövet elérve (mintegy 25 m megtétele után) meredek falú, szálkövel bélelt víznyelőben tűnik el. A víz hordaléka számottevő mennyiségű kvarctörmelékkel is tartalmaz, ami a barlangok keletkezésének kedvez. Kicsit feljebb, még a vulkaniton egy ál-nyelő is található, amit láthatóan korábban valakik bontottak. Ez utóbbi létezése valószínűleg a vulkanit alá bebújó mészkőréteggel magyarázható.

A barlang bejárata a egészen pontosan a Nagyfennsík K-i szélén, Vesszősön, a régi vesszősi vadászház romjaitól mintegy 250 m-re, Ny-ÉNy-i irányban található. A hely EOTR koordinátái (87-244): 765.22 ; 306.95

Az egyesület köreiben szinte ismeretlen hely rejtette lehetőségektől megtáltosodva (és az ismeretlen üreget Maxi-barlangnak előre elnevezve - a szerk.), augusztus 8-án ki is vonultunk páran (Apró Zoltán, Csapó Zsolt, Lipták Roland, Tóth Zoltán, Újvári István). Mivel Mágus és T. Zoli utóbbi motorján jöttek, amit az utolsó 300 m-en már tolni kellett, ezért ők ketten leginkább műszaki szakértéssel és halottkémkedéssel múltatták az időt. Ennek köszönhetően Mágus csak mérsékelten akadályozta a munkát. :)

Eközben mi megállapítottuk, hogy a nyelő alján lévő anyag puha, könnyen bontható, valamint, hogy a környék egy színes, szélesvásznú, egész estét betöltő moszkítóanya, és ennek oka a forrás körül kialakult pangó dagonya.

A következő lépés a kutatásban 1999. március 28-án történt. Ekkor Apró Gergőékkel a környéken kirándulván, megmutattam a helyet. Mivel a banda meglehetősen unta már a banánt (pontosabban: a BontottCsirkét), úgy határoztak, hogy inkább itt kellene ásni. Ennek jegyében részben le is eresztettük a dagonyát.

Az első érdemi műszakra április 6-án került sor. A későbbiekben az agyag-logisztikázással párhuzamosan lecsapoltuk a dágvány maradékát (ügyelve arra, hogy az itatóhely megmaradjon), kitisztítottuk a (meglehetősen szemetes) környéket, és némi infrastruktúrát építettünk.

A mennykő május 1-én ütött be. Ekkor, mintegy 3 m mélységben - a patakkaal történő mosatás után - 17:25-kor a fenéken lyuk maradt. Wow. Ástunk, mint egy csapat tébolyult wombat. A lyuk kitágult. Mély volt. Bűdös volt. Lemenni nem mertünk, ezért másnap visszamentünk felszereléssel. Az első, amit meg lehetett állapítani, az az volt, hogy a lyuk végig ki van ácsolva. A második, hogy mintegy 8 m mély, és az alja álfenék. Szóval koppantunk. Mindenesetre ez inspirált arra, hogy kissé utánanézzünk a dolgoknak. Szóval: A barlangot 1963-ban Várszegi Sándor és társai bontották először. Eredeti neve Fekete-sári Kétaknás-víznyelő. Rövid munka után egy mintegy 8 m mély, szabad aknába jutottak, melynek talppontja szintén el volt tömődve. A Láner Olivérrel akkoriban támadt nézeteltérések miatt azonban a munkát abbahagyták, a barlang bejáratát a víz visszatemette, és az egész dolog elfelejtődött. Sic transit gloria Mundi.

Sajnos, a csapat ezután a megosztottság jeleit kezdte mutatni. Kétségtelenné vált ugyanis, hogy bár a bejutás az akna alján lesz, a fölötte lebegő, életveszélyes és legalább 10 m-nyi törmelék kihordása aligha úszható meg. A dilemma adott volt: Lent kéne dolgozni, de nem lehet. Hogy lehessen, fent kellene naggyon sokat melózni, de kinek van kedve, ha egyszer lent a bejutás. Szóval a munkakedv exponenciálisan csökkenő tendenciát kezdett mutatni egyesek esetében, amit a maradék munkamániás kevéssé tolerált.

Summa summárum: július 4-én, midőn az egész napos műszak során kb. 20 (!) vödörnyi anyagot sikerült nagy kínkeserével 8 (!) embernek kitermelnie, a magam részéről úgy döntöttem, hogy addig nem szennyezem be a Maxinál agyaggal szép szittyá kezemet, amíg nincs értelme. Furcsamód azóta nem ment ki senki dolgozni. Pedig a hely mindenkinek nagyon tetszik, és lelkesedésben sincs hiány (?)...

Összegzésként elmondhatom még, hogy a barlang bontása mindeztidáig összesen 9 alkalommal, összesen 55,5 órát emésztett fel. A munka során mintegy 5 m mély aknát mélyítettünk, melybe létrán lehet lejutni. A patak akadálymentes lefolyását kövezett csatorna biztosítja, a töbör oldalába gyalogutat építettünk, biztonságos tűzrakóhelyet alakítottunk ki ülőkékkel.

Amikor legutóbb arra jártam, csak azt tudtam konstatálni, hogy az ácsolat hiánya miatt a bontás falai lassan visszaomlanak, visszatemetve a barlangot. Kár érte.

2.6. Feltárások a Kis-fennsíkon

(Várszegi Sándor)

Mottó: "Az ember sohasem a könnyűtől válik lelkében s szellemében gazdagabbá, hanem attól, ami gyötrő s nehéz."

Egy közelgő rangos barlangos jubileum hatására egyre gyakrabban foglalkoztat a gondolat, hogy fél évszázada elkezdett ilyen irányú tevékenységemet egy jelentős bükki barlangfeltárás aktív részeseként fejezzem be.

Ezzel egyben kinyilvánítva határtalan tisztelem és szeretetem akkori nagy tanítómestereimnek: a barlang- és az ősemberkutatás európai hírnevű szakemberének, Kadic Ottokárnak, és a miskolci barlangkutatás legnagyobb vezéregyéniségeinek, Borbély Sándornak és Szabadkai Bélának, s mindazon kutatótársaimnak, kik ma már csupán emlékezetünkben élnek.

A Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület tiszteletbeli tagjaként közöltem fenti elhatározásomat az egyesület vezetőivel, kik egyetértésük mellett támogatásukról is biztosítottak.

Március idusára megenyhült a lég. Bár a Kis-fennsíkon még egybefüggő s helyenként igen csúszós hó fogadott bennünket, Attila és Péter fiammal - kik szintén segíteni szándékoztak munkámat - rendre végigjártuk a feltárással legmegfelelőbbnek látszó helyeinket. Több régi bontási helyünk szemrevételezése után, végül is mindhárman az "igazi" a Kovács-kő D-i letörésénél véltük megtalálni. Itt ugyanis - a térkép tanúsága szerint - a Honvéd-barlangi vízgyűjtő területétől kezdődően a Dolomit-forrási kifolyójáig egy igen jelentős, várhatóan 3-4 km hosszúságú barlangrendszer húzódik. Döntöttünk! Mindent elkövetünk e barlang "életre hívására".

Alaposan átkutattuk a területet, s ennek folytán igen reménykeltő, bontásra is érdemes két kutatási pontot találtunk. A rőtfényű naplemente közeledtével a langymeleg sugárzásban kellemes érzés kerített hatalmába bennünket. Feltehetően ugyanezt érezhették a középső paleolitikum zimankós napjain a messze északról idevándorolt neandervölgyi ősök is. Ennél ideálisabb lakhelyet ugyanis elképzelni sem lehetett akkortájt. A területet dél felé nyitott, félkör alakú, hatalmas sziklakoszorú övezi, mely egyaránt védelmet nyújtott az ellenség, a vadállatok, s az időjárás viszontagságai ellen. A bérci vonulatról jól belátható vadászterület tárult eléjük, a monumentális sziklafal alatti barlang terméin végigcsordogáló patak vizével szomjukat olthatták ...

Ekkor tudatosult bennünk először, hogy ehhez már csupán a barlang eltemetett bejáratát s az alvó ősök hagyatékát kell megtalálnunk, s ezzel a vágyálmok birodalmából máris minden a megvalósulás szintjére kerül. Egyben beigazolást nyer az azon feltételezésem is, miszerint a szeptet és istállóskői ősemberi központok mellett egy harmadik (csúcs)központ - a KOVÁCS-KŐI - is létezett.

"Fehér sziklák, ti már láttátok őket ...", legyetek tanúim, s nyiljatok meg bontócsákányaink előtt. Mi viszont ígérjük: nagy ügyünk érdekében mindent megteszünk.

Nemhiába mondják: "Minden kezdet nehéz!". Nekünk is állandóan közbejött egy-egy váratlan esemény, mely miatt jelentősen késett számos tervünk megvalósítása.

"Még nyíltak a völgyben a kerti virágok ...", amikor felkeresett egyik közeli turista barátom, s zaklatottan mesélni kezdte unokája rémtörténetét ... Minduntalan félbeszakítottam:

- Jó! Azt már mondtad, hogy a tanár úr a Vidróczky-barlangba vitte az osztályát. Bár ezt a tudományos világ Sólyomkúti-sziklaüregként ismeri, s ennek - köztudottan - soha nem volt köze Vidróczkyhoz.

Mindenesetre megnyugodtam: biztosan nem barlangi mentésről lehet szó, mert ebbe a barlangba beleesni csak készakarva lehet, eltévedni benne viszont sehogyan sem. Barátom további közléseiből viszont az derült ki, hogy elunták a fiúk vezetőjük tétlenségét, s bókászni kezdtek a környék szikláin, mígnem egyikük szűk lyukra talált. Ide azután a "minden lében kanál" unoka vezetésével néhányan be is bújtak ... vesztükre! Egyikük zseblámpáját is eltörte, ahogy le-, majd felbújtak a nagy kövek között egy terembe. Az ottani látványtól aztán a lélegzetük is elállt: mindenütt hatalmas lógó köveket láttak, és a suhogó hangok hallatán örültek, hogy ép bőrrel jutottak ki a félelmetes barlangból ... Barátom hangja elfúlt. Nyilván gondolatban ő is átélte a történeteket.

- Tömjétek be vagy zárjátok le ezt a veszélyes barlangot, mielőtt komolyabb tragédia nem történik! - fogta kéréslőre szavait.

- Én megteszem lépéseimet ezügyben, te viszont beszéld meg a tanár úrral, hogy ha ezután kirándulni viszi kedvenceit, a kellő leterheltség miatt célszerűen megfelelő úti programról is gondoskodjon! A túravezetést esetleg vállalhatnád is, s így unokád csínytevéseit is figyelemmel kísérhetnéd!

Megállapodtunk. Másnap, az ügyel kapcsolatban haladéktalanul felhívtam az Bükki Nemzeti Park helyi munkatársát, Ferenczy Gergőt, s mivel még időközben régi feljegyzéseimben is találtam némi támpontot e barlangra vonatkozóan, ezt is beolvastam a telefonba:

- A Súlyomkúti-sziklaüregtől Ny-i irányban, kb. 30 m távolságban, a tető peremének letörése alatt néhány méternyire, Szabadkai Béla bá' (az akkori DVTK Turista Szakosztály barlangos csoportjának vezetője) irányításával, 1949. tavaszán, egy 5 m hosszúságú járatban a kövek között felkapaszkodva, egy szűk terem omlásába kerültünk, ahonnan óvatosan sikerült visszakúsznunk. Béla bá' tanácsára a Kistálykapus-barlangnak elnevezett új felfedezésünket teljesen betömtük. Tettük ezt részben életveszélyes volta miatt, részben a bejárati szakasz szép kalcit-kristályainak védelmében. Béla bá' ezután még azt is tanácsolta, hogy felejtsük el az egészet, és soha meg se kíséreljük a veszélyes omlás bolygatását!

Csütörtök reggel a helyszínen F. Gergő hosszas szemlélődés után vázolta elképzelését az omlás célszerű megszüntetéséről. Tetszett az elgondolása, s némi finomítással kivitelezhetőnek is tűnt ...

- Akkor ... elvállaljátok? - kérdezte.

- Ezt azért még meg kell beszélnem a kollégákkal - mondtam.

Mert ugye a munka várhatóan 60%-ban kőműves jellegű tevékenység, 40%-ban bányászkodás, ezt két fiammal házon belül megoldjuk. Ezen felül viszont bármilyen egyéb nem várt probléma adódna, ezt csapatunk irányítója, Kovács Attila egyből megoldaná, mert neki (111) kutatásvezetői igazolványa is van.

- Egyelőre maradjunk annyiban, hogy tájékoztatlak a fejleményekről, mihelyst érdemben tárgyaltam az érintettekkel!

Ami ezután következett, az barlangász berkekben leginkább "fűzőcske" néven vált ismertté. Csak nagyjából ismertettem a tényállást. A barlangi életvédelem terén elért eredményeinkért minimum a Pro Bükk jár, s emellett még a szerencse is mellénk társulhat. A tőlünk 30 méterre levő sziklaüregben ugyanis a nagy elődök (Kadic O. 1942-ben, valamint Saád A. és Megay G. 1947-ben) rengeteg értékes leletet találtak. Többek között két olyan kőeszközt is, melynek anyaga csupán a lengyelországi Szentkereszt-hegységben került elő. Erről akkor azt tételezték fel, hogy a mai Lengyelország területén élt neandervölgyi embercsoport vándorlása közben eljutott a Bükkbe is, magával hozva használati eszközeit. Szerencsére a neandervölgyiek "felfedezői" azt már nem sejtették, hogy a java még hátra van, mert az ősök többi holmijukat (feltehetően) a Kristálykapus-barlangban dugták el, melynek megtalálása így még szintén ránk vár ... Mivel ennyi jónak senki nem tudott ellenállni - hiánytalanul összejött a csapat.

Bár néhányszor "megállt az ütő" bennünk a munkavégzés során, de végül is röpké hónap (négy hétvége) alatt sikerült az omlást helyi környezetbarát anyagokkal (nagyobb és még nagyobb kövekkel, valamint rengeteg agyag beépítésével) hatástalanítanunk. Az ötödik bevetés alkalmával - az omlás balról történő megkerülését követően - a terem bal oldali részét elzáró nagyobb kőtömbök szétverését és a hasadék falait borító omladék letermelését is elvégeztük, s ezzel - nem kis örömeinkre - már beláthattunk a barlang folytatását jelentő járatszakaszba is. Jelenleg még két nagy kőtömb őrzi Cerberusként a "Nagy Ismeretlent", melybe - ha fogunk nem is - vésőink sorra beletörték, de azt már az eddigiekben is megtapasztaltuk: ez a barlang sem egykönnyen adja meg magát.

Elvégzett munkáinkat F. Gergő igen pozitívan értékelte s egyben azt is közölte, hogy az egyre érdekesebbé váló barlang sorsáról a további feltárási eredmények ismeretében s attól függően történik majd döntés.

Azzal váltunk el egymástól, hogy "lazítás képpen" még csinálhatunk valamit az év végéig, de most egyelőre pihenünk egyet, mivel az utóbbi hétvégék túl "töménynek" bizonyultak.

Közben - tovább böngészve barlangász feljegyzéseim - már az is kiderült, hogy itt egy aránylag szűk területen, s így feltehetően azonos rendszer tagjaként, négy barlang is található, s abból háromban már eddig is (több-kevesebb sikerrel) tevékenykedtünk. Tehát most csak folytatni kellene a munkát, s a nagyobb eredmények sem maradnának így el ...

Mivel K. Attilát és V. Attilát is érdekelte a dolog, két hét kihagyás után a Nagy-békát fogtuk vallatóra. Ezen barlangot közvetlenül a Súlyomkúti sziklaüreg alatt, attól kb. 25 m távolságra, egy D-i kitettségű sziklafal tövében találjuk.

Az eltömődött, lejtős bejáratú szakasz kibontását követően egy hasonló hosszúságú járatrészbe jutottunk, melynek mennyezetéről a lelazult köveket leszedtük. Ezután egy kb. 2x2 m-es nagyságú, 1,5 m magasságú termecske s néhány kisebb mellékág átvizsgálása következett. Két ponton kíséreltünk meg továbbjutni a barlangban. Közvetlenül a bejáratú szakasz alól Ny-i irányba induló Kurta-ágot teljes elszűküléséig, három méter hosszban sikerült kibontanunk. A terem É-i részéből továbbinduló Kályhacső meghódítása viszont komoly erőpróbát jelentett számunkra, mivel Kályhacsövet őrző (Lochness-i) szörny, mely keresztben fekszik a továbbjutást jelentő járat előtt, a bontási munkálatokat mazochista gyakorlótereppe varázsolta. Végül úgy döntöttünk, hogy ezt a különleges élvezetet meghagyjuk az utókornak.

A történetek ellenére komoly kudarcot nem éreztünk, mert végül is kedvencünk számos jó tulajdonságát is megismerhettük. Például: nem kell lezárni, mert veszélytelenül látogatható. Képződményei nem károsíthatóak, mert néhány (falra hányt) borsó(kötől) eltekintve ilyenek momentán nincsenek. Teljes feltárása még két napot sem vett igénybe, viszont aki szenvedni óhajt, csupán a Kályhacsőbe kell bebújni ... stb. Erről ennyit!

Mivel maradt pár órányi időtartalékunk buszindulásig, átszállítottuk szerszámainkat az innen kb. 50 méterre K-re fellelhető Manócska-barlanghoz - némi sikerélmény reményében.

K. Attila elemében volt:

- Nézzétek! - Mi ekkor már láttuk is (sötét) jövőnket, mivel a bejárat fölé belógó két nagy gambi teljesen lelazult. Az újabb röpke órányi kalapálás ugyan már nem hiányzott a piknikhez, de végül is sikerült "talonba" tenni a két nagy "macit". Éppen annyi időnk maradt, hogy végigkússzuk az eddig feltárt kb. 8 méternyi barlangot.

Frissen szerzett benyomásainkat viszont már a buszon összegeztük: egyöntetűen megállapítottuk, hogy amíg a falak mentén elfért némi bontási anyag, az elődök mindent teleraktak ... aztán megállt a tudomány. (Magamba szállva állapíthattam meg, hogy ezt jórészt mi követtük el annakidején.) Továbbá Manócska kellő önvédelemmel rendelkezik: vakondriogató kuszodája révén félszáz éven keresztül megőrizte érintetlenségét. A Kürtősterem falain viszont az is jól látszik, hogy fiatalabb korában jó sok vizet elnyelt, ami egy ilyen kuszoda esetében elég nehezen elképzelhető. Ezért itt valami egészen másról szólhat a történet. A plafonjáig teljesen feliszapolt járat viszont egyértelművé tette számunkra, hogy ezen barlang is igen kemény és kitartó munkát igényel a feltárással vállalkozóktól.

Egy álmatlan éjszaka után végül is úgy döntöttem: mivel szerszámaink úgyszólván a helyszínen maradtak, megpróbálom a bejáratú kuszoda-szakaszt annyira kibővíteni, hogy a nagy mennyiségű (m-es nagyságrendű) agyag kiszállítható legyen rajta a lejtős járatból.

Amennyiben ez sikerülne belevágok, ha nem, tovább pihentetjük Manócskát.

A 4 méteres bejáratú szakaszt harmad napra sikerült a szálkő aljig lemélyítenem. Ezután a bontási anyagot - alkalmanként két vödörnyit zsákba rakva - már aránylag könnyen

szállíthatóvá vált ezen a szakaszon. Miután leástam magam a kuszoda-szakaszba, némi küszködés után beláttam, hogy az eddig alkalmazott módszerrel (a plafon vonalát követve) nem tárható fel a barlang. Ezért a kitermesedéstől fokozatosan mélyítve a járat szintjét, itt is megkíséreltem a szálkőzetet elérni. Közel 4 m³-nyi kötörmelékes agyagot termeltem ki ezen szakaszból, s még mindig nem találtam meg a járat alját. A folyosó-szakasz viszont 50-70 cm-es járatszélesség mellett 2-3 méter közötti magasságúra növekedett. Ezzel viszont már az is nyilvánvalóvá vált számomra, hogy itt tovább is egy lejtősen haladó, s igen impozáns barlangi járat meghódítása vár ránk.

Ezen kedvező fejlemények hatására a kollégák visszapártoltak az egyre kibontakozó szépségű Menyasszony-ághoz, s ezután már 3-4 fő részvételével folytattuk a munkálatokat. A járat mélyítésénél célszerűen a lépcsős megoldást alkalmaztuk, s így folyamatosan biztosítani tudtuk az előrehaladáshoz szükséges mélységet. Kutatásvezetőnk időnként Galán Misi barátunkat is rábeszélte egy-egy besegítésre, s ilyenkor - a kiszállítási sebesség növekedésével - az előrehaladás nagysága is jelentősen megnőtt.

Ahogy folyamatosan előbbre jutottunk, a barlang továbbra is megtartotta ÉÉK-i irányítottságát, s eközben egyre újabb arcát mutatta nekünk. Elsősorban járatfalainak igen változatos formációin mérhettük le a régmúltban ide bezúdult hatalmas vízmennyiség időszakonkénti változásait.

Ekkor azonban, egy újabb négyméteres járatszakasz feltárását követően, egy nem várt fordulat következtében úgy tűnt, hogy számunkra véget ért a barlang feltárása. A járatszélesség 20-25 centiméteresre szűkült le, s még előterének jelentős lemélyítésével sem látszott járható méretűvé tágulni.

- Hát ide jutott a mi nagy szerelmünk, ennyi szép hét után! Legyen ezért a Te neved: "Álljon meg a menet, a Menyasszony mást szeret"-szűkület! - konstatálta V. Attila az eseményt. Rövid tanácskozást követően meg kellett állapítanunk, hogy míg eddig végig "plafonon voltunk", most sikerült hirtelen "padlót fognunk". Hiába, ilyen a barlangász élete: egyszer fönn, egyszer lenn. Most viszont úgy éreztük, ezt a kudarcot nehéz lesz feldolgoznunk. Ezért néhány napos erőgyűjtés után újra próbálkoztam a Kristálykapus-barlang acélos köveivel, de a "Nagy Gambi" továbbra is ellenállt.

- Ennyi! - gondoltam, s a bejárattól 5 méterre nyíló (esőbeállóként használt) szikla-öblösödéshez mentem, hogy átöltözzek.

Ekkor azonban furcsa érzésem támadt. Amennyiben a sziklaüreg folytatását is elképzeltem, ez így már egy barlangi akna eltömődött bejáratának tűnt. Ehhez azonban tartozni kell - ha ez így igaz - egy ide vezető barlangi járatnak is. Ennek azonban semmi nyoma. Hacsak ... a lejtőtörmelék el nem takar valamit. Rám esteledett, mire néhány méternyi hosszban eltermeltem a kő- és földtörmeléket a sziklafal környezetéből, melynek révén egyre markánsabban, egy felerészben lepusztult barlangi járat kontúrjai bontakoztak ki előttem. Másnap elkezdtem a lejtősen mélyülő aknaszakasz bontását, mely minden bizonnyal a Kristálykapus-barlang Hasadék-termének szűk szakasza utáni részbe csatlakozik be a rendszerbe. Három napi munka révén a 140 cm szélességgel induló aknaszakaszt, mely az alján 80 cm-esre szűkült, két méter mélységig sikerült kibontanom. Ez, mint kiderült, nem egy ideális szelvény a továbbkutatásra, de merem remélni, hogy jelentősebb sziklavéséssel még tágítható valamelyest. Viszont a fenék kitöltése egyértelműen a víz által idehordott homok, mely igen reménykeltő anyagnak tűnik. A fő kérdés itt is ugyanaz, mint a Manócska-barlang esetében: mi okozhatta a vízjárat teljes eltömődését a korábbiakban? Ennek végleges eldöntése viszont már a századforduló utáni időszakra maradt, mivel az időjárás kedvezőtlenre fordult, s így a külszíni bontás továbbfolytatása nem látszott célszerűnek. Végiggondoltam eddigi éves feltáró tevékenységünket: visszajáró gondolatként egyre gyakrabban foglalkoztat a gondolat, hogy a Kovács-kői terület két legreménykeltőbb pontján mindezekig érdemi munkát nem végeztünk. Ami ugyan kellőképpen indokolható azzal, hogy a Kristálykapus-barlangnál eszközölt munkálatok - életvédelmi vonatkozásuk miatt -

elsőbbiséget élveztek ... Na, meg még azzal is, hogy ha már itt vagyunk, vizsgáljunk meg minden lehetőséget alaposan!

Október 16-át írtunk. Reggel még deres volt a határ, a Kovács-kő csúcsától délre kb. 40 méternyire, a feltárássra váró Rókavári-barlangnál (K1) viszont már szép napsütéses idő fogadott bennünket. Néhány órás bontás és törmelék vödrözés után úgy tűnt, a járat "róka" méretekbe megy át, ezért megbontottunk egy másik lejáratot is (K1/A). Másnap ugyanezt folytattuk, s kb. 5 órás munkavégzés után 4 méter hosszban sikerült az inaktív vízjáratot kibontanunk. Ekkor láttuk, hogy tovább 2 méternyire az előzőleg felhagyott barlangfolyosó is becsatlakozik a (közös) rendszerbe. Ezután fontolóra kellett vennünk, hogy az erősen töredezett, omladékos kőzetben levő K1/A-t feladjuk-e, s inkább a szűkebb, de sokkal biztonságosabb K1 járatot bővítjük.

Mivel korábban úgy döntöttünk, hogy itt jelentősebb feltáró tevékenységet csupán e próbabontások befejezését követően végzünk, ezért a következő hétvégén a K2-es ponton folytattuk a feltárást. Ez a kutatási pont a K1-től keletre, mintegy kétszáz méternyire, egy aláhajló sziklafal tövében található. A reménykeltőnek minősített falszakasz tövében kutatóárkot mélyítettünk azt remélve, hogy ennek aljából elérhetjük a feltételezett barlangi járatot. Mint kiderült, kutatóárkunkat még tovább kell mélyítenünk. Erre azonban már nem kerülhetett sor, mert a november 20-ára tervezett újabb expedíciónk reggelére 40 cm vastagságú hótakaró borította be a Bükköt. További itteni munkálatainkat már csupán a jövő év tavaszán folytathatjuk.

Közel kéthetes kényszerpihenő után a hóvastagság 30-35 cm-re csökkent, így próbaképpen kb. két kilométernyi hótaposásra szántam rá magam, melynek révén sikerült eljutnom a Manócska-barlangig. Így másnap (dec. 1-én) már a Menyasszony-mást-szeret-szűkület előtti szakasz mélyítését is folytathattam. Úgyszintén, dec. 2-át is ennek szenteltem, bár a barlang környékén megolvadt, majd újrafagyott hó nagyon csúszott. A barlangi dolgok azonban - úgy tűnt - kedvező fordulatot vesznek. Mikor már az is kiderült, hogy az ominózus szűkületet csupán két sziklanyelv okozza, ami - kitartó munkával, de - lekalapálható, már örültem. Beesve csütörtöki klubbestünkre elmeséltem az újabb fejleményt, melyen fellelkesedve elhatároztuk, hogy megkísérlünk még egy évadzáró "expedíciót" összehozni, a sikeres befejezés érdekében.

December 11-én, borús, csepegős időben kezdtünk a bontáshoz. Már az első nap sikerkrónikájához sorolható, hogy teljes mértékben sikerült a szűkületet átbővítenünk, ezzel visszahódítanunk ismét egyre szebb "menyasszonyunk" kegyeit is. Ezután már szinte minden napnak megvolt a maga sikerélménye. A lejtős Csúszdánál például ismét elértük a szálkőzetet a járat alján. Egy újabb három méter hosszúságú plafonjáig feliszapolt járatszakasz kiásása után viszont újra "pánikba estünk". Egy szűkület mögött, további járatunk emelkedni kezdett, így erre víz nem mehetett. Jobbról semmi, balról szintén egy feltöltött, emelkedő hasadék. Így csak lefelé mélyíthettük a járatot, mígnem bejött a szálkő is. Jobb híján elkezdtük a bal oldali hasadék bontását. Innen viszont megindult a föld, a kő és egyéb "áldás". Kutatásvezetőnk oldotta meg végül a problémát, amikor azt tételezte föl, hogy Manócska jól megviccelt bennünket, mivel egy derékszögű törés után bebújt egy törmelékkúp alá. A törmeléket persze több kürtő gyűjtötte össze számunkra - hogy maradjon némi "örömünk" év végére is. Mivel ugyancsak alá kellett bontanunk az előttünk meredező törmelék-hegynek, most a nyakunkba kaptuk az egészséget. Jót derültünk azon, hogy a humuszos lavinától kávébarna bányász-fazont öltöttünk magunkra valamennyien. A végére azonban minden kiderült. Az évi utolsó szűkületünkön átjutva egy tágas és kb. 3,5 m hosszúságú járatba jutottunk, melyet három kürtője szinte a plafonjáig feltöltött. Ami belefért az időnkbe, azt még kiszállítottuk (kb. a kupac harmadát), s úgy határoztunk, hogy a visszamaradt 6-8 m³-nyi sorsáról majd később döntünk.

Az eddig kiásott 21 m hosszú barlangunk folytatása a törmelékdomb aljából indul, s a járat továbbra is a plafonjáig feltöltött. Jövőre - ha a folytatás mellett döntünk - azzal kell majd nyitnunk, hogy kipakoljuk a földkupacunkat, s mindent kezdhethetünk előlről mindaddig, míg Manócska meg nem szűnik tréfálkozni velünk, a amíg a Tárulj Szezám-szűkület után meg nem nyílik előttünk a Bükk (reményeink szerint) legszebb barlangja, ahol majd a termek labirintusában egyik ámulatból a másikba esünk ...

Csendben, gondolatainkba merülve ültünk leköbözött dombunk tetején, mikor csoportunk Benjáminja, V. Péter megszólalt:

- Mit gondoltok? Volt már ilyen barlangfeltárás a Bükkben, ahol a bejáratától a végpontig mindent ki kellett ásni a föld alól? Mint egy elsüllyedt Atlantiszt?

Mindannyian ingattuk a fejünket:

- Hogy a Bükkben nem, az biztos.

Gyertyákat gyújtottunk a barlang különböző pontjain. A misztikus félhomályban az egyik szikla-reliefben felfedezni véltük a Barlangi Nagy Szellem mosolygós arcát, mintha biztatni akarna bennünket: a cél előtt ne adjuk fel! Adventi hangulatban hagytuk magunk mögött a barlangot, s egyben ezt az igen nehéz, de azért újabb reményekre feljogosító esztendőt is ...

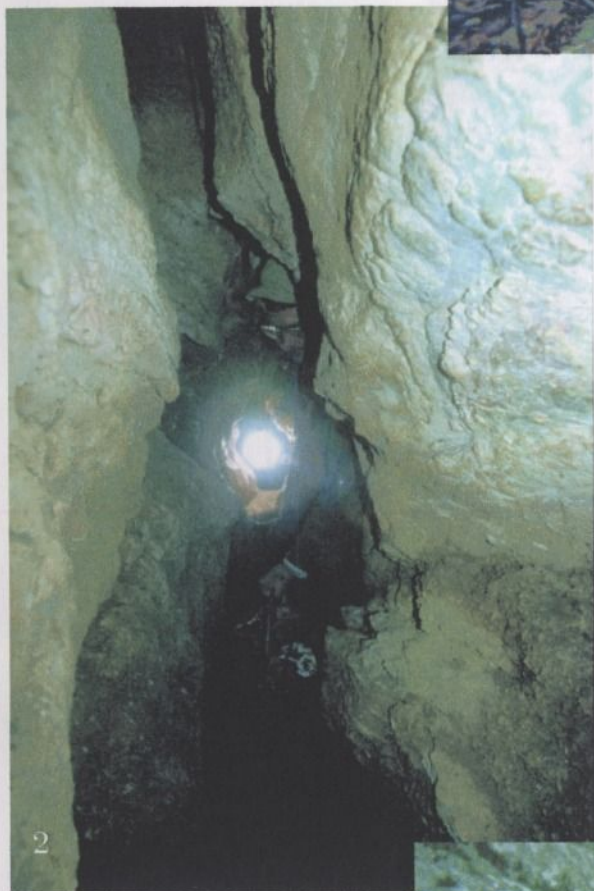
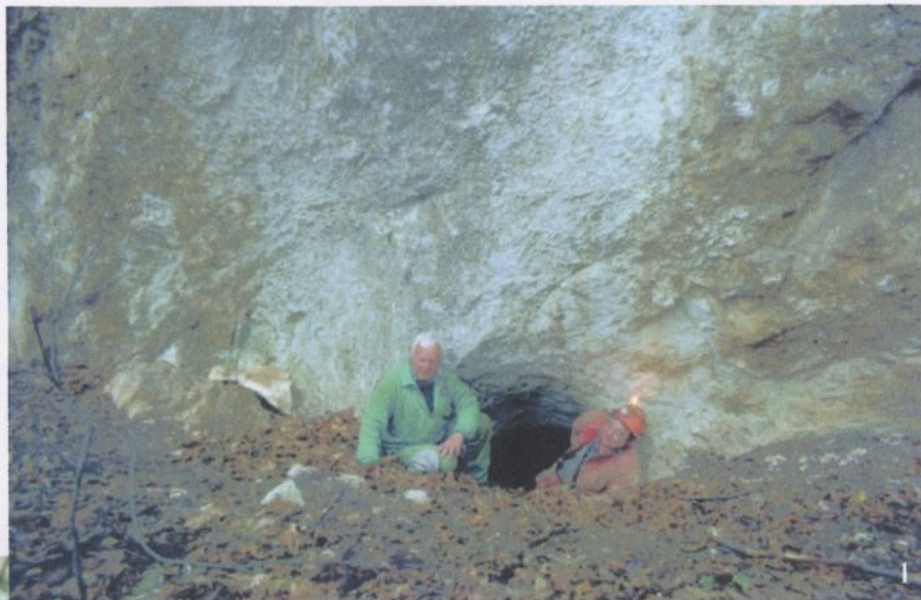

Leubens
Barlangkutató
Egyesület
Miskolc

Feltárások a Kis-fennsíkon

1. Nagybéka-barlang
2. Manócska-barlang
3. Kristálykapus-barlang

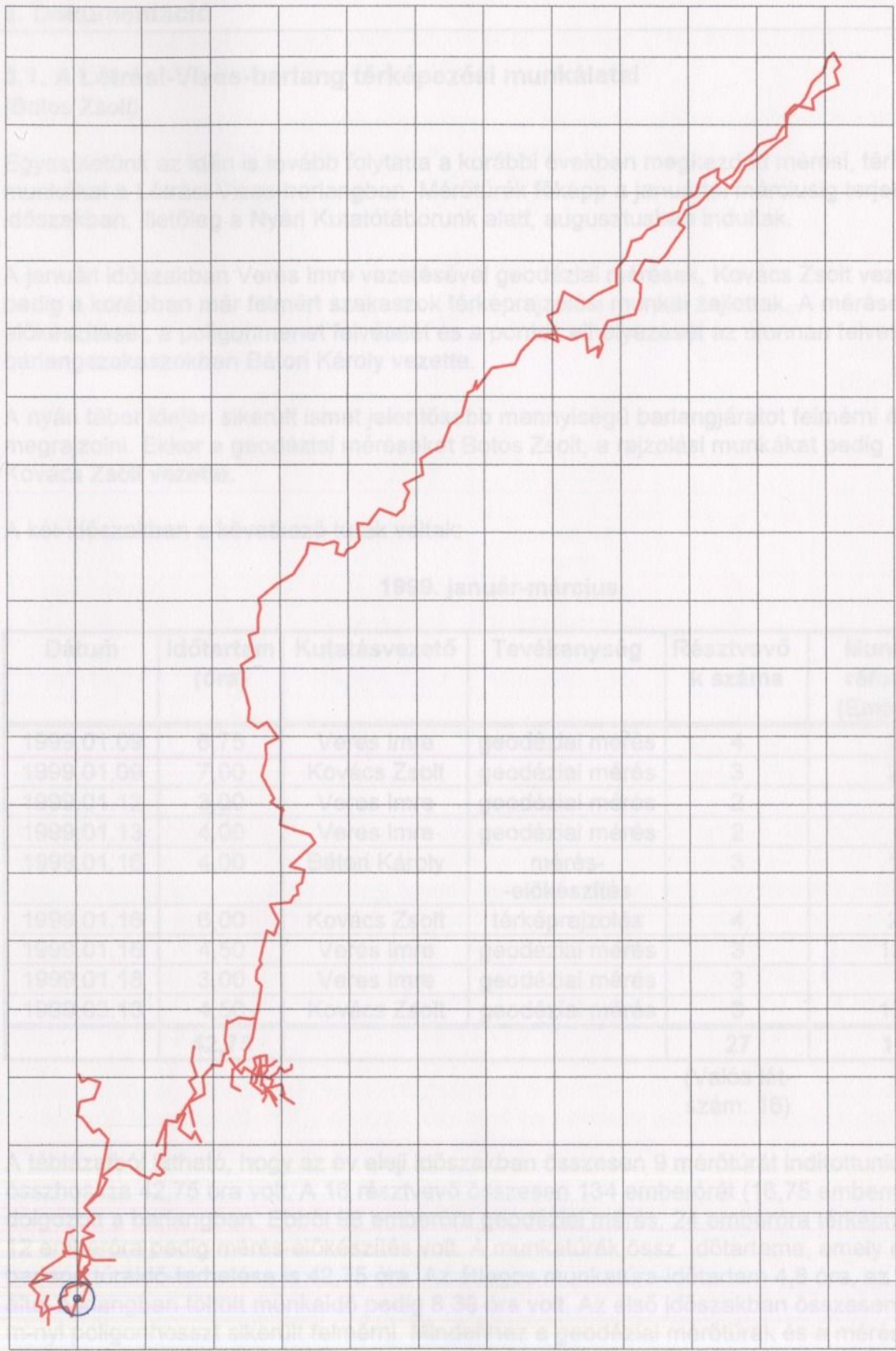
*Marcel
Loubens*

*Barlangkutató
Egyesület
Miskolc*

Dátum	Időtartam (óra)	Kutatásvezető	Tevékenységek	Részvevők száma	Munkaóra (Emberrés)
1999.01.05	0:30	Véres Imre	geodéziai mérés	4	14
1999.01.05	7:00	Kovács Zsolt	geodéziai mérés	3	21
1999.01.07	1:00	Véres Imre	geodéziai mérés	2	14
1999.01.13	2:00	Véres Imre	geodéziai mérés	2	14
1999.01.16	2:30	Botos Zsolt	nyitás - előkészítés	3	21
1999.01.16	5:00	Kovács Zsolt	térkép rajzolás	4	28
1999.01.16	3:30	Véres Imre	geodéziai mérés	3	21
1999.01.18	3:00	Véres Imre	geodéziai mérés	3	21
1999.01.18	3:00	Kovács Zsolt	geodéziai mérés	3	21
				27	194

1999. január-március

1. táblázat: A Létrási-vizes-barlang poligon felülnézete. A térkép a felmérés során készült, a méretháló egysége 1 osztás = 20 m. A térkép a felmérés során készült, a méretháló egysége 1 osztás = 20 m. A térkép a felmérés során készült, a méretháló egysége 1 osztás = 20 m.

A felmérés során összesen 9 mérőpontot indítottunk. A térkép a felmérés során készült, a méretháló egysége 1 osztás = 20 m. A térkép a felmérés során készült, a méretháló egysége 1 osztás = 20 m.

Létrási-vizes-barlang poligon felülnézete
 Méretháló egység: 1 osztás = 20 m
 Felmérte a Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület
 Szerkesztette: Kovács Zsolt, Botos Zsolt

3. Dokumentáció

3.1. A Létrási-Vizes-barlang térképezési munkálatai

(Botos Zsolt)

Egyesületünk az idén is tovább folytatta a korábbi években megkezdett mérési, térképezési munkákat a Létrási-Vizes-barlangban. Mérőtúrák főképp a januártól márciusig terjedő időszakban, illetőleg a Nyári Kutatótáborunk alatt, augusztusban indultak.

A januári időszakban Veres Imre vezetésével geodéziai mérések, Kovács Zsolt vezetésével pedig a korábban már felmért szakaszok térképrajzolási munkái zajlottak. A mérések előkészítését, a poligonmenet felvételét és a pontok elhelyezését az újonnan felvett barlangszakaszokban Bátori Károly vezette.

A nyári tábor idején sikerült ismét jelentősebb mennyiségű barlangjáratot felmérni és megrajzolni. Ekkor a geodéziai méréseket Botos Zsolt, a rajzolási munkákat pedig Kovács Zsolt vezette.

A két időszakban a következő túrák voltak:

1999. január-március

Dátum	Időtartam (óra)	Kutatásvezető	Tevékenység	Résztevők száma	Munkaerő ráfordítás (Emberóra)
1999.01.09	6,75	Veres Imre	geodéziai mérés	4	27
1999.01.09	7,00	Kovács Zsolt	geodéziai mérés	3	21
1999.01.12	3,00	Veres Imre	geodéziai mérés	2	6
1999.01.13	4,00	Veres Imre	geodéziai mérés	2	8
1999.01.16	4,00	Bátori Károly	mérés- -előkészítés	3	12
1999.01.16	6,00	Kovács Zsolt	térképrajzolás	4	24
1999.01.16	4,50	Veres Imre	geodéziai mérés	3	13,5
1999.01.18	3,00	Veres Imre	geodéziai mérés	3	9
1999.03.13	4,50	Kovács Zsolt	geodéziai mérés	3	13,5
	42,75			27	134

(Valós létszám: 16)

A táblázatból látható, hogy az év eleji időszakban összesen 9 mérőtúrát indítottunk. A túrák összhossza 42,75 óra volt. A 16 résztvevő összesen 134 emberórát (16,75 embernapot) dolgozott a barlangban. Ebből 98 emberóra geodéziai mérés, 24 emberóra térképrajzolás, 12 emberóra pedig mérés-előkészítés volt. A munkatúrák össz. időtartama, amely egyben a barlang túraidő-terhelése is 42,75 óra. Az átlagos munkatúra-időtartam 4,8 óra, az egy fő által barlangban töltött munkaidő pedig 8,38 óra volt. Az első időszakban összesen 114,058 m-nyi poligonhosszt sikerült felmérni. Mindehhez a geodéziai mérőtúrák és a mérés-előkészítő túrák munkaerő ráfordításait figyelembe véve 110 emberóra szükségeltetett. Átlagolt mérőszámokban kifejezve ez azt jelenti, hogy egy méter poligon felméréséhez egy ember 0,964 órányi munkájára volt szükség, illetőleg, hogy 1 ember 1 órányi munkával 1,037 méternyi poligonmenetet volt képes felmérni.

Ezek a mérések számos rövid, bonyolult és szűk oldalágot irnak le, ezért igen munkaigényesek voltak, amint azt a mérőszámok is mutatják.

Megjegyzendő továbbá, hogy valójában a januári időszakban a fentiektől több mérőtúra indult, de a január eleji túrák eredményeit már tavalyi a beszámoló tartalmazza, mivel azok a mérések még az előző Téli Tábor folytatása alatt voltak. Ezeket, az adatok torzításmentessége érdekében, újra nem vettük be a számításokba.

Nyári Kutatótábor

Dátum	Időtartam (óra)	Kutatásvezető	Tevékenység	Résztevők száma	Munkaerő ráfordítás (Emberóra)
1999.08.03	7	Botos Zsolt	geodéziai mérés	4	28
1999.08.04	6	Botos Zsolt	geodéziai mérés	3	18
1999.08.05	6	Botos Zsolt	geodéziai mérés	3	18
1999.08.03	6	Kovács Zsolt	térképrajzolás	2	12
1999.08.04	6	Kovács Zsolt	térképrajzolás	2	12
1999.08.05	6	Kovács Zsolt	térképrajzolás	2	12
1999.08.05	6	Kovács Zsolt	térképrajzolás	2	12
	43			18	112

(Valós létszám: 7)

A Nyári Kutatótáborunkon 7 munkatúra indult. A túrák össz. időtartama 43 óra volt. A teljes munkaerő ráfordítás 112 emberóra. Ebből 64 emberóra geodéziai mérés, 48 emberóra pedig térképrajzolás volt. A barlang túraidő terhelése 43 óra volt. Egy túra átlagosan 6,1 óra hosszú volt és egy fő átlagosan 16 munkaórát dolgozott a barlangban. A mérésekben összesen 7 fő vett részt, két csoportban, két kutatásvezető irányításával. A Nyári Kutatótábor ideje alatt mindösszesen 172,748 m poligonhosszt sikerült felmérnünk. Ehhez 64 emberórányi munkaráfordítás volt szükséges. Átlagolt mérőszámokat véve ez azt jelenti, hogy a térképezőknek 1 m poligon felméréséhez ekkor 0,370 munkaórára volt szükségük, vagy megfordítva 1 munkaóra 2,699 m poligon felméréséhez volt elegendő. A számokból jól látható, hogy a nyári időszakban jóval nagyobb teljesítményt sikerült elérni. Ez főképp annak volt köszönhető, hogy a tagolt, sok apró és nehezen leolvasható hossz tartalmazó oldalágak helyett ekkor ismét a főágban haladtak a mérések.

A geodéziai mérések ekkor kizárólag a főágnak a Micimackó-terem és a Tó közötti szakaszán a Tavi-felső-ágban zajlottak. Ezen a szakaszon sikerült bezárni a poligont. A zárt poligonvonal hossza: 340,382 m. A zárási-hibaértékek pedig; $X=0,026$ m, $Y=-0,131$ m, $Z=0,257$ m. A fajlagos zárási hibaértékek (Fajlagos X/Y/Z irányú zárási hiba: a zárási kör X/Y/Z irányú kiterjedésének 1 méterére vonatkozó zárási hibaérték. [m/m]) pedig: $Y=0,000.3$, $X=0,001.46$, $Z=0,011.76$.

A két időszakot összefoglaló adatok az alábbiak:

Tábor	Túra- szám	Résztev ő- szám	Össz. munka- ráfordítás (ember- óra)	Össz. munkatúra időtartam	Átlagos munkatúra időtartam (óra)	Átlagos munkará- fordítás/fő
Év eleje	9	16	134	42,75	4,8	8,38
Nyári Tábor	7	7	112	43,00	6,1	16,00
	16	21	246	85,8	5,4	11,71

A geodéziai mérések összesített statisztikái:

Összességében a geodéziai mérésekről elmondható tehát, hogy az **1999-es évben a 21 fő 286,81 méternyi poligont** mért fel a Létrási-Vizes-barlangban, amelynek felmért hossza így **1265,55 méterre** nőtt.

A **99-ben felmért 286,81 m** felméréséhez összesen **162 emberóra** szükségeltetett. A '99-es poligonmenet felmérésekor **egy ember, egy óra alatt átlagosan 1,77 méternyi** poligont mért fel, vagy megfordítva **egy méter poligon felméréséhez: 0,565 óra** volt szükséges.

Összesített statisztikák:

Az 1999-es évben 16 mérőtúra indult, összesen 21 fővel. A kutatók 246 emberórányi munkát végeztek és összesen 85,8 órát töltöttek a barlangban. A munkatúrák átlagos időtartama 5,4 óra volt. Egy főre jutó munkaóraszám 11,7 óra. A 246 emberórányi munkaráfordításból 174 emberóra geodéziai mérésre, 72 emberóra pedig térképrajzolásra lett felhasználva.

3.2. Barlangok természeti állapotfelvétele

(Kovács Zsolt)

A Bükki Nemzeti Park Igazgatósága megbízásából 1999. tavaszán 10 bükki barlang állapotfelvételi dokumentációját készítettük el. A barlangok a következők voltak:

- Bányász-barlang
- Fecske-lyuk (5392/..)
- Kis-Kőháti-zsomboly (5343/3)
- Lilla-barlang (5363/34)
- Nagykőmázsa-völgyi-víznyelőbarlang (5392/3)
- Szirén-barlang (5372/16)
- Szent István-cseppkőbarlang (5372/1)
- Miskolc-Tapolcai Tavasz-barlang
- Vénusz-barlang (5363/7)
- Viktória-barlang (5392/36)

A helyszíni felvételeket többnyire Kovács Zsolt és Burdiga Zsolt készítette el. A Vénusz- és a Lilla-barlangoknál Csapó Zsolt és Juhász Béla, a Szent István-barlangban pedig Kovácsné Révész Rita segített a munkában. Az előzetes dokumentáció összegyűjtésékor a Környezetvédelmi Minisztérium Barlangtani Osztályától kaptunk értékes információkat,

térképmásolatokat. A barlangok megközelítésében egy Skoda gépkocsi játszott kulcs-szerepet. Az elvégzett munka ellenértékéért egyesületünk 280.000,-Ft-ot kasszírozott. A helyszíni bejárások alapján elkészültek a barlangok számítógépes állapotfelvevési adatlapjai, amelyekkel a Nemzeti Park rendelkezik. Az adatlapon a Barlangtani Intézetben kidolgozott kódlista alapján kellett értékelni az adott barlang helyét, morfológiai, földtani, hidrológiai, biológia, klímaviszonyait, a barlangról fellelhető dokumentációt, és a műszaki kiépítettséget. Az adatlapot szöveges ismertetés egészítette ki, melyben értékelni kellett a barlang és környezete természeti állapotát, genetikáját, műszaki létesítményeit, a barlangról készült térképeket és javaslatot kellett tenni esetleges tudományos kutatási témákra. A felvételek során is nyilvánvalóvá vált az a tény, hogy a különböző barlangokról meglevő ismereteink igencsak eltérő súlyúak. Míg a Fecske-lyukról, az István-barlangról, a Tavas-barlangról több felmérés, térkép is rendelkezésre áll, a Szirén-barlangról egyáltalán nem készült térkép, leírás is alig. Céltudatosan tervezett tudományos vizsgálatok többnyire a kiépített barlangokból (Tavas-, István-barlang) származnak, amelyek főként a klíma, csepegés, víz hőmérséklet, radonszint mérések, míg a Kis-Kőháti-zsomboly őslénytani-rétegtani szempontból részletesen vizsgált. Az alábbiakban áttekintjük a barlangok és környezetük természeti állapotát, műszaki kiépítettségét, térképezésének helyzetét és az ajánlható kutatási témákat.

Bányász-barlang

A barlang felszíni környezete a Lusta-völgytől északra fekvő erdős-rétes terület, ahol a felvétel időpontjában a Kecskeláb-rét-Sugaró területen, ill. a Hosszú-bérc északi előterében tarvágással járó erdőművelés folyt. A barlang bejáratának közvetlen környezetében az erdőművelésen és a barlang 60-as évekbeli bontása következtében kialakított törmelék-dombon kívül antropogén tevékenység nyomai nem észlelhetők. A bejáraton kívül közvetlen környezetében kb. 20-30 éves telepített bükkerdő található, a töbörben fák nincsenek. A barlangból kitermelt törmelék a bejáratától 5-10 méterre kialakított, néhány négyzetméternyi, lapos tetejű, fűvel benőtt, mára tájba illeszkedő törmelékkúp. A töbörben két mézszegítő boksa helye látható. A barlang környezete alapvetően rendezett.

A barlang első, 27 m-es aknája a felszíntől számított 4,5 métertől bontott, ez azonban mára már nem észlelhető, az oldalfalak részben növényzettel borítottak. Az akna alján fa törmelékfogó ácsolat van, melynek állapota bizonytalan, gombásodott, a biztonságos bejárás érdekében felülvizsgálatra, cseréjére szorul. Környezete enyhén szemetes (némi műanyag hulladék, gumi, kábeldarabok). Bepergett ágdarabok szintén láthatók. Az összekötő folyosó és az alsó akna természetes állapotú. A barlang természeti állapota rendezett. A barlang képződményeinek egy része fejlődő a beszivárgó csapadék, csepegés következtében, más részeken, különösen a bejáraton akna környékén a cseppköleflyások, kérgék kiszáradtak, porlódnak. A barlang feltáró kutatása jelenleg - tartósan - szünetel. A végponti akna talpán - további járatok megismerése, ill. a leírásokban szereplő járatok újráfeltárása, meglétének kontrollja érdekében - érdekes lenne a kutatás újraindítása, megfelelő, hatékony technikai eszközök és szervezettség birtokában.

A barlangban lévő potenciális tudományos kutatási témák: Morfológia, oldási formák, törési felületek részletes elemzése, üledékkitöltés vizsgálata a behordási viszonyok tisztázására, barlangklíma, beszivárgás szórványos mérése.

A barlangban elhelyezett műszaki létesítmények: A barlangban ideiglenes faácsolat van beépítve a lejárati akna alján, melynek cseréje indokolt. A bejáráshoz/kötélrögzítéshez a 90-es években fix nittek lettek beépítve, melyek állapota megfelelő. Más létesítmény, eszköz a barlangban nincs.

A barlangról készült térkép értékelése: A barlangot a BEAC csoport 1992-ben újramérte. A járatokról alaprajz, kiterített hosszmetesz és 21 keresztmetesz készült. A térképrajzok a járatokat mérethelyesen, részletesen ábrázolják, a mai igényeknek megfelelő módon. A hosszmeteznyen feltüntették a bejáráshoz szükséges technikai eszközöket, a beépített nittek helyét is. Az elkészült ábrázolás szerkesztett, kéziratós (nem publikált) formában a KM Barlangtani Osztályán tekinthető meg.

Fecske-lyuk

A Fecske-lyuk a miskolc-tapolcai Várhegy felhagyott kőfejtőjének legjelentősebb ismert karsztüree. A barlang a bányá keleti oldali falvonulatának legalsó szintjében, a bányafalban, a terepszint fölött kb. 9 méterrel nyílik. A barlang bejáratától néhány méterre a Geokomplex Kft. vízkutató fúrás mélyített, amely kb. 22 m felszín alatti mélységben érte el a helyi karsztvízszintet. A bányát mészkőtörmelékkel döngölt kocsiút szeli át, amely Tapolcát a juhögölő-völgyi és dimitrov-hegyi kiskertes övezettel köti össze. Az északi bejáratnál az egykori bányász kolónia csatornázatlan, vízvezeték nélküli házai helyezkednek el. A bányaterületen jelenleg látható állapotában két fejtési falvonulat különíthető el, az udvar keleti és nyugati részén. Mindkét oldal falfelületeinek alját agyagos mészkőtörmelékéből álló sáv övezi. A bányaudvar délkeleti és északnyugati oldalán nagy területen meddöhányókat képeztek ki, feltehetően az akkori bányászkozás idejében, melyekre kohósalakot is leraktak. A bányafalak közötti területet változó vastagságú (1-10 m) építési törmelékkel, mészkőtörmelékkel, hulladékkal töltötték fel, az 1980-as évek elejéig. Alkalmi, illegális törmeléklerakást ma is tapasztalhatunk. A bányaudvar déli bejáratánál időnként működtetett mészégető boksa üzemel.

A bányaudvar területét a növényzet (főként fűfélék, cserjék, kisebb facsoportok) erősen benötte, a fejtési szintek és a meddöhányók vízszintes felületű részein pár cm-dm vastagságú talaj képződött, amely szintén befüvesedett. A bányaterület kedvező élőhelye egyes állatfajoknak (madarak, hüllők, rovarok, denevérek, stb.).

A barlang jelenlegi természeti állapotának értékelése. A barlang a bejárat 5 méteres szakaszt kivéve 1984. óta ismert, s az 1998-as lezárást megelőzően bárki számára szabadon bejárható volt. A barlangot a kutatókon kívül - a lakott, sűrűn járt terület közelségéből adódóan - sok érdeklődő, kalandvágyó ember is felkereste. Ebből következően - főként a bejárat szakaszokon - néhány, a barlang természeti állapotára kedvezőtlen esemény is történt. Az aljzat taposásán, a falfelületek sarazásán kívül a leglényegesebb negatívum a barlang kristályképződményeinek helyenkénti leverése, "begyűjtése". A felfedezéskor a bejárat terem falfelületeit több helyen öt centiméteres fennőtt kalcitkristályok borították. A járóútvonalakba eső ilyen képződményeket szinte kivétel nélkül megrongálták, vagy lefejtették. Félreesőbb vagy nehezen elérhető helyeken ma is láthatók a kristályképződmények, amelyek részben repedések, hasadékok mentén, részben az üreg falán váltak ki.

A barlang kevésbé közismert, de szintén jelentős értéke az agyag és finomtörmelékes üledékköltés. Fekete, szürke és vörös színű, helyenként szalagos, sávós agyagüledékek a barlang több pontján fellelhetők. A barlang bejáratánál, a bejutás és a lezárás miatt az üledéksorba kb. 1 m mély árkot ástak, az árok anyaga ki lett szállítva. A bejárat teremben és a belsőbb részek taposástól kímélt részein található bolygatatlan - tudományos vizsgálatra ill. védelemre érdemes - rétegsorok.

A barlang természeti értékei között élővilága is jelentős, legismertebb egyedei a denevérek, melyek téli időszakban tömegesen fordulnak elő.

A barlang bejárat termében a lezárás előtt ismeretlenek táborüzet raktak, amely kisebb mértékű kormozódást okozott a terem falán. A barlangban néhány korhadat fagallyon, pár méternyi kötélraban kívül szemét, hulladék nem található.

A barlangban lévő potenciális tudományos kutatási témák: Morfológia, tektonikai megfigyelések, szedimentológiai vizsgálatok, klíma- és beszivárgásészlelés, denevérmegfigyelés, egyéb biológiai észlelések.

A barlangban elhelyezett műszaki létesítmények: A barlang lezárását 1998-ban készítette el Bátori Károly. A lezárás az emelkedő tengelyű bejárat szakasz csúcsrészén, a terembe vezető szűkületi részen lett kialakítva. A lezárást lakattal nyitható rácsajtóval valósították meg. Műszaki állapota jó, kialakítása a célnak megfelelő. A vasszerkezet további korrózióvédelmet, a lakat és a zárszerkezet időnkénti karbantartást kíván. Más műszaki létesítmény a barlangban nincs.

A barlangról készült térkép értékelése: A barlangról három térképváltozat áll rendelkezésre. Az első, amely az új részek 1984-es felfedezése előtt, Lénárt László és társai kataszterező munkája (1983) során készült, a barlang bejárat szakaszát ábrázolja. A Fecske-lyukat a Barlangtani Osztály is felmérte, a barlangról 1:100 méretarányú alprajz készült Takácsné Bolner Katalin vezetésével a kilencvenes évek elején. A térkép nem tartalmazza az ún. "Sárkány torka" nevű akna alatti alsó szintű termeket, ezen kívül a járatokat mérethelyesen, részletesen ábrázolja. A barlang felmérését a bányaterület rekultivációs munkálataihoz kapcsolódóan, a Geokomplex Kft. megbízásából Kovács Zsolt és Apró Zoltán is elvégezte 1995. július és szeptember között. A barlangjáratok alaprajza mérethelyes helyszíni vázlatrajzok alapján készült. A térkép ábrázolja az alsó járatszinteket is. Nem tartalmazza a rajz a Barlangtani Osztály térképén Kulcs-lyuk nevű átjárótól induló néhány méteres szakaszt.

A barlang térképét ki kellene egészíteni további keresztmetszelvevények felvételével, oldalnézetekkel, esetleg a barlang 3D ábrázolásával.

Kis-Kőháti-zsomboly

A barlang tágabb felszíni környezete bükkfaerdős terület, vékony barna erdei talajtakaróval borított, helyenként mészkő-törmelékfolyással borított meredek térszínekkel. A Kis-Kőhát tetején terméskőből rakott kőház áll, rádió-átjátszó toronnyal. A házhoz villanyvezeték vezet, a barlangbejáratától kb. 100 méterre. Más antropogén létesítményt a területen nem ismerünk. A környéki erdők jelenleg még nem alkalmasak gazdaságos vágásra - 30-40 évesnek becsültük a fák átlagos életkorát. A barlang környezetében - tűzrakóhelytől eltekintve - különösebb emberi tevékenység nyomait nem észleltük.

A barlangbejárat közvetlen környezete kb. 1 méter magas, fából kialakított védőkorrallattal van ellátva. A bejárat keleti oldalán, a legjobb rálátást biztosító helyen kb. 2 m magas kilátót helyeztek el, amire falétrán lehet felmászni. A kilátó mellett festett tájékoztató fatáblán szerepel a barlang neve, rövid jellemzés a barlangról, feltárásáról, genetikájáról.

A fakorlátok állapota szemmel láthatóan romlásnak indult, újrakonzerválást igényel. A tájékoztató tábla rögzítése leszakadt, a tábla féloldalasan, egyik sarkával a földön támaszkodik. A védő és tájékoztató kiépítés ma még kis munkával helyreállítható.

A barlang jelenlegi természeti állapotának értékelése. Az eredeti természetes állapot a feltárás óta lényegesen nem módosult, nem károsodott. Kedvezőtlen jelenség - amiben feltételezhetően az erdőművelésnek is van szerepe - a bejárat akna aljának folyamatos, bár kis mértékű feltöltődése. Az akna alján 30-40 fok lejtésű, kb. 10 méter magas, rothadó szerves törmelékkel, talajjal kevert törmelékkep alakult ki. A bepergett gallyak, levelek mennyisége minden évben jelentős.

A téli időszakban általában jégdugó keletkezik a bejárat akna alján. Az Óriás-terembe vezető szűk átjáró faácsolattal van biztosítva, állapota nem túl biztató, korhadt. A bejárat, felszínre nem nyíló ikerakna alján ácsolatból származó fagerendák, hágcsómaradványok, kábeldarabok találhatóak kevés egyéb vasanyag kíséretében. Eltávolításuk esztétikai szempontból indokolt.

Az Óriás-teremben hulladékanyagot nem észleltünk. A terem alsó akna felőli oldalán, legmagasabb pontján frissnek tűnő bontás nyomai észlelhetők. A terem bejárati akna felőli legalsó részén szintén bontásra utaló nyomok tapasztalhatók, eredményét nem észleltük, bár itt véleményünk szerint beomlott, feltöltődött akna lehet.

Az alsó akna alján vassín, fémhágcsó maradványok találhatóak.

A bejárásakor a teremben, annak déli, bejáratától legtávolabbi pontján kb. 300 denevért észleltünk, első közelítésben mind közönséges denevérnek (*Myotis myotis*) tűnt. Az alsó akna fölötti részen, amely egyes időszakokban a denevérek kedvelt alvóhelye, ekkor egyetlen denevért sem láttunk.

A barlangban lévő potenciális tudományos kutatási témák: Morfológia, oldási formák, törési felületek részletes elemzése, cseppkőtípusok, kiválások tanulmányozása, a törmelékben található képződményekkel való összevetése, üledékkitöltés vizsgálata a behordási viszonyok tisztázására, barlangklíma, beszivárgás szórványos mérése, barlangbiológiai vizsgálatok.

A barlangban elhelyezett műszaki létesítmények: A barlangban műszaki létesítmény nincs (kis mennyiségben kiszerelt, benthagyott szórványos hulladék - sındarab, hágcsómaradék, kábeldarabok - előfordul). Néhány beépített nitt a bejáratot segíti.

A barlangról készült térkép értékelése: A barlangot a feltárás óta többször felmérték, legismertebb ábrázolása a Leél-Őssy Sándor (1955., Földr. Évk.) által készített rajz. Ismereteink szerint a barlangról részletes, minden igényt kielégítő térkép nem készült. Kérdéses, milyen felmérésből adódtak a barlangi irodalomban több helyen említett hossz- (330 m) és mélység- (-114 m) adatok. Indokoltnak tartjuk a barlang részletes újramérését (ha ez valóban nem történt meg, vagy nem hozzáférhető), és a szokások térképváltozatok (alaprész, oldalnézetek, keresztmetszvények) felvételét. Érdekes lenne a járatok 3 dimenziós ábrázolása is.

Lilla-barlang

A barlang környezete kis tisztásokkal tarkított erdős terület, ahol a néhány földúton és erdészeti kerítésen kívül a Kaszás-kút és visszafolyója antropogén létesítmény. A visszafolyó a Lilla-barlang bejáratától mintegy 50 méterre nyugatra található. A korábban bontott aktív víznyelő jelenleg terméskővel ki van rakva, s nagy részben be is van fedve, karsztvízvédelmi szempontból (a víz nagy valószínűséggel a közeli Felső-források csoportjában kerül újra felszínre). Jelentős emberi tevékenység a területen a szakaszos erdőművelés, valamint a spontán turizmus. A barlang környezetében a szórt hulladék mennyisége nem jelentős. A barlang közvetlen előterében a barlangból egykor kihordott agyagos törmelékanyag mára tájba illeszkedett, elegyengetett hányója látható. A barlangbejárat két oldala 1,5-2 méter magasságig terméskő fallal van kirakva.

A barlang jelenlegi természeti állapotának értékelése. A barlang jelenlegi természeti képe nem utal közvetlen veszélyeztetettségre, visszafordíthatatlan folyamatok bekövetkezésére. A befoglaló közet stabil, nem észlelhetők omlásos zónák. A cseppkövek egy részét a feltárás óta kétségtelenül érték rongálások. A ma látható képződmények mennyisége így is jelentős, fejlődő és természetes állapotában pusztuló egyaránt. Sokféle karbonátkiválás, cseppkőforma található meg a barlangban. A barlangmorfológia, az oldási és eróziós formakincs önmagában is értéke a barlangnak, ez nehezen rongálható.

A barlang aljzata (szálkő vagy agyagkitöltés) többnyire taposott, bejárásakor óhatatlanul rálépnek az emberek. A barlang nagytermében a további taposás megakadályozása érdekében megfontolandó lenne kijelölt járótútvonal meghatározása.

A barlang bejárati részéből a Bányász Barlangkutató Csoport a bejárás könnyítése, a barlang feltöltődése előtti méreteinek meghatározása és új járatok megismerése céljából több 10 ml-nyi agyagos üledéket termelt ki.

A barlangban lévő potenciális tudományos kutatási témák: A barlangban a mai napig nem folyt számottevő tudományos kutatás. A barlang újratérképezését követően célszerű lenne: a járatmorfológia, tektonika és az üledékköltés részletesebb vizsgálata, klímamérések, a Kaszás-kút vízfestése, összefüggésvizsgálat céljából, barlangbiológiai megfigyelések

A barlangban elhelyezett műszaki létesítmények állapota. A barlangban a lejáratot biztosító támfal és a lezáró ajtó kivételével más műszaki létesítmény, beépített eszköz nincsen. A bejárati vasajtót rendszeresen javítják, időnkénti feltörések után helyreállítják. Az utolsó rekonstrukció 1998-ban volt, tudomásunk szerint. Az ajtó zárszerkezete kissé nehezen nyitható, fokozott gondozást, évenkénti olajozást igényel.

A barlangról készült térkép értékelése: A barlangot Várszegi Sándor és Szeremley Szabolcs mérte fel 1978. novemberében, függőkompassz, fokív, mérőszalag segítségével, vesztett mérési pontokkal. A mérési adatokat a barlang térképén feltüntették, így ezek ismertek. A járatokról M=1:100 méretarányú alaprajz és keresztmetszvények készültek. A térkép a barlangkontúrokat és a fontosabb morfológiai elemeket ábrázolja, az akkori felvétel idején szokásos módon. A térkép belső összhangja jó, a kontúrok visszaadják a járatok méreteinek változásait, a járatszélvények tükrözik a morfológiai változásokat. A fenti térképezés érdemeinek kiemelése mellett mégis megfontolandó lehet egy mai igényeknek megfelelő, részletgazdagabb, a morfológiai elemek jobb kiemelésével rajzolt térkép készítése a barlang fixpontos újramérésével, az összes járat feltüntetésével. Igen érdekes lenne a barlang 3D ábrázolása.

Nagykőmázsa-völgyi-víznyelőbarlang

A barlangkörnyéki terület erdős, cserjés, a fák kora 20-40 évre becsülhető. A barlang bejárata közelében több földút, erdészeti feltáróút vezet, egyike a Komlós-tetőről Kis-kőmázsa felé vezető turistaút.

A barlangtól kb. 200 méterre DK-felé kezdődnek a működő nagykőmázσαι mészkőbánya létesítményei. A kőfejtőt a Hejőcsabai Cementmű üzemelteti. A barlanghoz legközelebbi részen üzemi épületek és az őrlőmű helyezkedik el. A bánya nem a barlang felé terjeszkedik, illy módon a barlangot - a közvetett hatásokon kívül - nem veszélyezteti. A bánya művelési talpszintje mindenhol legalább 100 méterrel a mért karsztvíznívó felett van. A bányaudvaron mélyített, a karsztvizet elérő mélységű fúrás jelzett vize bizonyítottan a tapolcai hidegforrásokban jelentkezik, az elérési idő néhányszor 10 óra nagyságrendű. A barlangot potenciálisan veszélyeztető tevékenység az időnkénti erdőművelés, aminek következtében fokozott mértékben mosódhat talaj, üledékes és szerves törmelék a barlangba. A barlang környezete hulladékmentesnek tekinthető.

A barlang jelenlegi természeti állapotának értékelése. A barlang időszakosan aktív víznyelőbarlang, jellemző a csepegés, leszivárgó - helyenként a falakat tisztára mosó, korrodáló -- vizek, kisebb pocsolnyák jelenléte. Több helyen szép cseppkövesedés látható, a képződmények nagyobb része fejlődő, néhány kisebb, véletlen rongálástól eltekintve ép. A barlang kevés szórt hulladéktól eltekintve tiszta. Nem túl ismert, ritkán járt barlang, a barlangászok ritkán keresik fel. Szennyezettsége, ember általi veszélyeztetettsége csekély.

A barlangban lévő potenciális tudományos kutatási témák: Morfológia, oldási formák, törési felületek részletes elemzése, üledékköltés vizsgálata a behordási viszonyok tisztázására, barlangklíma, beszivárgás szórványos mérése

A barlangban elhelyezett műszaki létesítmények: A barlangban nincsenek beépített műszaki létesítmények.

A barlangról készült térkép értékelése: A barlangról a feltárás után közvetlenül készült a Borbély Sándor (1955.) által publikált oldalnézet, amely a főjáratokat ábrázolta. A Pizolit barlangkutató csoport Szabó Zoltán vezetésével 1998-ban részletesen felmérte,

újraterképezte a barlangot. A járatokról alaprajz, oldalnézet és 11 keresztmetszvény készült, amelyek a barlangot mérethelyesen, morfológiai elemek feltüntetésével, szemléletesen ábrázolják. A térkép nem publikált, a pauszrajz a KM Barlangtani Osztályán tekinthető meg.

Szírén-barlang

A barlang vízgyűjtő területének nagyobb részén erdő tarvágása nyomán kialakult, magas fűvel jellemezhető rét alakult ki. Kisebb részén telepített fenyveserdő található. A barlang víznyelő töbréhez észak felől, a Vesszősi Pala (felső-triász, júra? szericites agyagpala, márgapala) felszínén mintegy 200 méter hosszban kialakult meredek oldalú, vizet csapadékos időben vezető patakmeder tart. A barlangot magába foglaló mészkőösszlet felszíne töbrökkel tagolt. Antropogén létesítmény a patakmedertől kb. 50 méterre keletre ill. a barlangbejáratától északra ugyanennyire található földutakon kívül nincs. A közelben található jávorkúti szennyvízderítő a palasáv északi oldalán létesült, a Szírén-barlangot magába foglaló mészkőösszletet nem veszélyezteti. Veszélyeztető tényező a barlangra nézve az erdőművelésből adódhat. Ez egyrészt a tarvágást kísérő fokozott eróziót és talajpusztulást, másrészt az új erdőtelepítéseknél használt kemikáliákat ill. a gépesített művelést kísérő elfolyt üzemanyagot, elszórt hulladékot (olajoshordó, gumiabroncs) jelenti.

A barlang jelenlegi természeti állapotának értékelése. A barlang természeti állapota a bejárat szakasz kivételével a feltárás óta keveset változott. Lényegi beavatkozás történt a bejárat terméskő fallal történő biztosításával és a bejárat alatti kb. 30 méteres szakaszon az omladékköltés részbeni kiszedésével, betonozással történő megtámasztásával. Képződmények rongálása nem észlelhető, a taposás, sarazás okozta károsodás elhanyagolható.

A barlang jelenleg is aktív fejlődő, csapadékos időben jelentős vízmennyiséget vezet, szivárgó vizek, csepegés állandóan tapasztalható. Csepkőképződményei fejlődő állapotban vannak, a szivárgó vizek pedig helyenként (természetes, nem környezeti szennyezés okozta módon) az oldalfalakat korrodálva csipkés, karros formákat alakítanak ki ill. feltárják a barlangot magába foglaló Bükkfennsíki Mészkő márványos rajzolatát.

A barlangban lévő potenciális tudományos kutatási témák: A barlangban a mai napig nem folyt számottevő tudományos kutatás. A barlang felmérését követően célszerű lenne a járatmorfológia, a tektonika és az üledékköltés részletesebb vizsgálata, néhány alkalommal vízhozam és vízminőség mérések, hőmérséklet (víz, levegő) mérése, vízfestés, összefüggés vizsgálata céljából, esetlegesen barlangbiológiai megfigyelések folytatása.

A barlangban elhelyezett műszaki létesítmények: A barlangban műszaki létesítmények nincsenek. A víznyelő töbör alján nyíló bejárat felett a töbör oldala kb. 5 m magasságig betonkötéssel ellátott terméskő támfallal van biztosítva, amely 1997-ben készült, állapota megfelelő. A bejárat alatti omladékköna veszélyesebb tömbjei a támfal létesítését követően részben el lettek távolítva (lekopogózták), részben - a kibillenés megakadályozására - több helyen, 1-2 vödörnyi betonhabarccsal alá lettek támasztva. Ezek a megtámasztások megfelelőek, bár maradtak még kibillenésre hajlamos kötömbök a lejárati részben.

A barlangról készült térkép értékelése: A barlangról tudomásunk szerint semmilyen térkép nem készült, felmérés sem történt. A barlangjáratok hossza durva becsléssel lett megadva, feltehetően alulról közelíti az 500 métert.

Célszerű és fontos lenne a barlang teljes geodéziai felmérése és a szokásos térképváltozatok elkészítése. Ezt megelőzően célszerű lehet a lejárati omladékköna további megtámasztása a biztonságos bejárás érdekében.

Szent István-cseppkőbarlang

A barlang járatai fölött a felszín meredek, sziklakibúvásos, erdős terület, amelyet vékony barna erdei talaj borít. A területen az esetenkénti (ritka) erdészeti tevékenységen kívül nem történik a barlangot veszélyeztető emberi tevékenység, mesterséges létesítmények nincsenek.

A táróbejárat és a Kutya-lyuk között halad át az a keskeny, terméskővel kirakott ösvény, amely a táróbejáratától D-re, közvetlenül a múút feletti kápolnához vezet. Ezen az útvonalon előfordulhat szórt hulladék, de ez a barlangot közvetlenül nem veszélyezteti. A barlangi idegenvezető elmondása szerint esetenként valamilyen kisebb termetű gerinces állatfaj (nyest?) az eldobott hulladék egyes darabjait (élelmiszeres zacskó) beviszi a Kutya-lyukon keresztül a tárórész kisebb természetes üregeibe.

A Kutya-lyuktól pár méterre található egy néhány méteres, az István-barlang járataival közvetlen kapcsolatban nem levő barlangüreg, a Kutya-lyuk II. Ennek jellegzetessége, hogy a járattalp agyagkitöltése alatt, a szálkőtalpon fennőtt, sugarasan elhelyezkedő, 5-10 centiméteresre megnyúlt kalcitkristály-csoportokat lehet találni. Ezeket a képződményeket korábban ásványgyűjtők is keresték, jelenleg nincs pontos információnk, hogy található-e még ilyen ásványok. Ezt tisztázni kellene, s esetleg a lezárásról gondoskodni, mert ilyen jellegű kristályok (feltehetően melegvizes kiválások) nem gyakoriak a hegységben.

A barlang feletti felszínen az erdészeti tevékenység ésszerű keretek között tartásán kívül más beavatkozást nem tartunk lényegesnek.

A barlang jelenlegi természeti állapotának értékelése. A barlang jelenlegi állapotát jelentősen meghatározza a kiépítés, amely a jelentős betonozott felületekkel, tárónyitással, világítás bevezetésével alapvetően megváltoztatta a barlang egyes részeinek morfológiáját, klímáját. Említések szerint a II. világháború alatt óvóhelyként is funkcionált a barlang, ekkor sok képződmény károsodhatott. Egyes képződményszegény helyekre (táró és Bástya közötti szakasz) más barlangokból (Esztramos?) hoztak és építettek be cseppköveket. A barlang képződményeit, élővilágát jelenleg a nagyszámú látogató veszélyeztetheti. A látogatók védelme érdekében esetenként a meglazult főtebeli kőzetdarabokat le kell verni, "kopogózni". A meglévő cseppkőképződmények többsége az állandó csepegés miatt fejlődő stádiumban van, szándékos tördelésük nem észlelhető, kevéssé veszélyeztetettek. A járótúvonalak döntő többsége betonozott, így taposási károsodás esélyei csekélyek. A barlangklímára minden bizonnyal, a barlangi élővilágra ismeretlen mértékben van negatív hatása a látogatóknak. Az esetleges állapotromlás igazolásához klíma- és biológiai mérések, kutatások folytatása, kiegészítése lenne szükséges.

Feltáró kutatás jelenleg nem folyik, korábban történt ilyen célból üledékáthalmozás, főként a Pokol és a Tordai-hasadék pontjain.

A barlangban lévő potenciális tudományos kutatási témák: Barlangföldtani kutatások (genetikai viszonyok tisztázása): közettörési felületek irányítottságának mérése, értékelése, üledékföldtan - szemcseeloszlás és ásványos összetétel meghatározása, morfológia -- színlők pontos bemérése, hidrológia, hidrogeológia - vízminőség meghatározások (vízkémia, bakteriológia). Klímamérések - hőmérséklet, páratartalom, CO₂ - különösen a terápiás részben, mikrobiológiai mérések.

A barlangban elhelyezett műszaki létesítmények: A barlang lezárása, a bejáratot biztosító műszaki létesítmények, villanyvilágítás, a terápiás rész kiépítése szemrevételezés alapján megfelelő állapotban van, biztosítja az üzemszerű működést. A világítótestek elhelyezése, szakaszos működtetése a lámpaflóra kialakulásának akadályozása szempontjából megfelelő, életvédelmi szempontból biztonságosnak tűnik. A műszaki létesítmények szakszerű kivitelezésének megítéléséhez az építési tervdokumentációkat kellene

beszerezni, melyek feltehetően a jelenlegi vagy korábbi üzemeltetőnek rendelkezésére állnak - erre egy barlangkutató egyesület nehezen vállalkozhat.

A barlangról készült térkép értékelése: A barlangot a felfedezés, majd kiépítés óta többször felmérték, térképezték (Sebős Károly 1930., Kessler Hubert '40-es évek, Láner Olivér 1979-80. (teodolitos mérés/térkép nem készült). Legutóbbi felmérését és térképezését Kárpát József végezte, a Környezetvédelmi Intézet Barlangtani Osztálya megbízásából 1984-85-ben. A barlangról M=1:200 méretarányú alaprajz, a Főág kiterített hosszmetsete, a Tordai-hasadék oldalnézete és kéttucatnyi keresztaszelvény készült, melyek a Környezetvédelmi Minisztérium Barlangtani Osztályán szerkesztett, kéziratos formában megtekinthetők.

A térképek a barlangot a korábbi térképekhez képest nagyobb pontossági igényvel, részletgazdagabban, a mai kor követelményeinek megfelelően ábrázolják. Az alaprajzon a ma ismert járatok mindegyike szerepel. A Vendel-ágról nem készült oldalnézet. A rendelkezésünkre álló alaprajzon nem szerepelnek a felmérési pontok helyei és magassági értékek - ez egy végleges térkép értékét csökkentené.

Miskolc-Tapolcai Tavas-barlang

A barlang a miskolc-tapolcai üdülőövezet peremén fekszik, a Várhegy keleti oldalában. Előterében termálmedencés fürdőépület, gépház, fürdőkupola épült, amely az eredeti természeti képet az idegenforgalom érdekében megváltoztatta. A fürdőépület előtere gondozott, parkosított terület.

A barlang feletti felszín fás, cserjés terület sziklakibúvásokkal. Az egykori természetes főbejáratot elfalazták, a felszínre nyíló kürtöket lefedték. A barlang és a tárórész felszíni területe drótkerítéssel el van kerítve, védelme megfelelő. A Várhegy vízvédelmi pillérbe esik.

Az 1980-as évektől megszakításokkal folyamatosan történik a barlang mesterséges bővítése, amely idén koncentráltan folyik. A főtáró előtere kissé rendezetlen.

A barlang jelenlegi természeti állapotának értékelése. Az eredetileg kb. 170 m hosszban megismert barlang természeti képét a kiépítés alapvetően megváltoztatta. A barlang aljzatát nagyrészt kibetonozták, az omlásos részeket lekopogózták. Az eredetileg cseppkő nélküli barlangban a dögönyözőnél bevezetett, felszivattyúzott vízzel vízesést alakítottak ki, ahol 1970(?) óta szép cseppkőlefolyás alakult ki. A barlangrész karbantartott, ápolt. Az eredeti állapot megváltoztatásával egy részben mesterséges, de a jellegzetes morfológiai arculatot visszatükröző komplexum alakult ki.

A fürdőrész bővítése céljából a nyolcvanas években hajtott táró karéjszerűen övezi a régen ismert természetes üregeket. A robbantások addig ismeretlen termeket is feltártak. Érdekes, hogy a táróval feltárt egyik terembe már korábban is be lehetett (volna) jutni - a dögönyöző feletti Nagykürtő oldalágán keresztül. A korábbi térképek és leírások nem említik ezt az átjárót. A táró összeköti a melegvizes genetikájú részt egy hideg karsztvizet elérő, felszínig nyúló aknabarlanggal.

A tárórész jelenleg is bővítés, kiépítés alatt áll. Az állapotfelvételi túra idején is bányászati módszerekkel folyt a fürdőbővítés kialakítása. A táró bejárat szakszakaszát kőzetbiztosítás után cementhabarccsal befröcskölték, így a feltárt repedéskitöltő kalcitos zónák, a befoglaló kőzet jellegzetességei itt már nem láthatók.

A barlang egészét tekintve nem veszélyeztetett, kiépítésével a nagyközönség is megismerhet egy természeti látványosságot.

A barlangban lévő potenciális tudományos kutatási témák: Kőzettani, tektonikai, morfológiai megfigyelések a tárórészben és a barlang környezetében, repedéskitöltő kristályképződmények, agyagok elemzése a tárórészben, klímamérések, vízminőség vizsgálatok, barlangbiológiai megfigyelések.

A barlangban elhelyezett műszaki létesítmények: A fürdő üzemeltetése, bővítése érdekében nagyszámú műszaki létesítmény beépítése történt meg és folyik ma is. Ennek ismertetése meghaladja a jelen állapotértékelés kereteit. A műszaki paraméterek tekintetében a Miskolci Vízművek Rt. illetékes.

A barlangról készült térkép értékelése: A barlangról felfedezése óta négy, jellegében különböző térképváltozat készült.

A Sebős Károly (1931.) által készített rajz a természetes üregek sematikus alaprajza, melynek kiegészítése (Sebős K., Antos M., Kerekes J., 1935.) ennek keresztshelvényekkel ellátott változata.

A Kessler Hubert (1954.) által készített alaprajz közismert, a barlangot a fürdőépülettel és a forrásokkal együtt ábrázolja, a kiépítés előtti állapotban.

A kiépítéssel párhuzamosan, illetve azt követően teodolitos felmérés készült a barlangról, egy 1987-es másolat az akkorra elkészült tárórészeket is tartalmazza. A járatok kontúrja és keresztshelvények nyomvonala szerepel az alaprajzon.

A barlangfürdő bővítés újbóli megindulásához kapcsolódik a Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület által a Karsztvízgazda Bt. megbízásából, a MIVÍZ Rt. részére készített felmérés és térképezés. A felmérés függőkompassz, fokív és mérőszalag felhasználásával készült és a mesterséges és természetes üregek egészére kiterjedt. A járatokról mérethelyes, részletes alaprajz készült, mintegy 40 keresztshelvényvel. Elkészült a táró rész kiterített oldalnézete is. A térképanyagot a barlang 3 dimenziós ábrázolásával lenne célszerű kiegészíteni. A felmérési- és térképanyag a Karsztvízgazda Bt. illetve a MIVÍZ tulajdonát képezi. Tudományos elemzések céljából az anyag egy részét megjelentettük a Marcel Loubens Barlangkutató Egyesület 1997. évi évkönyvében, ill. egy példányt elhelyeztünk a KM Barlangtani Osztály adattárában.

Vénusz-barlang

A barlang környezete kis tisztásokkal megszakított erdős terület. A területen néhány földúton, erdészeti kerítésen kívül antropogén létesítmények nincsenek. Legjelentősebb emberi tevékenység az erdőművelés, amely fokozhatja az eróziót a lejtős területeken. A Vénusz-barlang felszíni területén jelenleg vágásérett erdő nincs, az újraterelített bükkerdő korát 20 évre becsüljük.

A barlang környezetében a szórt hulladék mennyisége jelentéktelen.

A barlang bejárata 5-10 méter átmérőjű, meredek oldalú, bontással mélyített töbörben van, amit a terméskő támfal biztosít, de a bepergő talaj, gallyak, ágak, levelek mennyisége jelentős. A csapadékkal befolyt talaj, törmelék a bejárati rácsra ráperg, megnehezítve a rács nyitását. Megoldás a támfal megmagasítása, talajszint fölé hozása lehet.

A barlang jelenlegi természeti állapotának értékelése. A barlang jelenlegi természeti képe nem utal veszélyeztetettségre, visszafordíthatatlan folyamatok bekövetkezésére. A befoglaló kőzet stabil, nem észlelhetők omlásos zónák. A cseppkövek egy részét a feltárás óta kétségtelenül érték rongálások, egyes leírások szerint a barlangot "kirabolták". A ma látható képződmények mennyisége így is jelentős, többnyire fejlődő, sokféle karbonátkiválás, cseppkőforma található meg a barlangban. A barlangmorfológia, az oldási és eróziós formakincs önmagában is értéke a barlangnak, ez nehezen rongálható.

A barlang aljzata (szálkő vagy agyagkitöltés) többnyire taposott, de ez a barlangra nézve nem jelent különösebb veszélyeztetettséget.

A barlang alsó szintjén végigfolyó patak folyásiránya a Forrás-völgy völgyfőjének forrascsoportja felé tartó. (Várszegi Sándor szerint vize az egyik árvízi túlfolyóban jelenik meg). Minősége a területen az erdőtelepítésekkel használt kemikáliák bemosódásával kerülhet veszélybe.

A barlangban lévő potenciális tudományos kutatási témák: A barlangban a mai napig nem folyt számottevő tudományos kutatás. A barlang újratérképezését követően célszerű lenne: a járatmorfológia, tektonika és az üledékköltés részletesebb vizsgálata, vízhozam és vízminőség mérések, hőmérséklet (víz, levegő) mérése, vízfestés, összefüggés vizsgálata céljából, esetlegesen barlangbiológiai megfigyelések folytatása.

A barlangban elhelyezett műszaki létesítmények: A barlangban a lejáratot biztosító támfal és a lezáró ajtó kivételével más műszaki létesítmény, beépített eszköz nincsen. A bejárat kiépítése 1998-ban készült, kivitelezését Bátori Károly végezte. A bejárat hasadék fölött a felszínig szálkőkibúvás van, ezzel szemben régebben faácsolat biztosította a bontott bejáratot a laza fedőüledék beomlásától. Az elkészült rakott terméskőfal cementkötéssel rögzített mészkőtömbökből áll, s a bontott, kb. 4 m magas, függőleges üledékfalat biztosítja. Megvalósítása jó, állapota megfelelő. Nem védi viszont a bejáratot a töbör feletti domboldaltól bepergő törmeléktől, gallyaktól. A barlang bejárata szűk hasadék a bontott töbör mélypontján, amely betonfalazatba épített rácsos vasajtóval van lezárva. A rácsajtó megfelelően masszív, funkcióját betölti. Mivel jelenleg nincs lefestve, erről gondoskodni kell. Az esetlegesen bepergő talaj, törmelék az ajtókeret réseit eltömíti, ez a nyitást megnehezíti. A zárszerkezet elég nehezen hozzáférhető, s gyakori kezelést, olajozást igényel. Jelenleg az ajtó kissé feszül, s a zár nehezen pattan ki a helyéről, ezt meg kellene igazítani a rendeltetésszerű használat érdekében.

A barlangról készült térkép értékelése: A barlangról Várszegi S., Hornyik L. és Szakszon Z. '60-as évekbeli felmérése nyomán készült térkép ismert. Ez a barlang alaprajzát és 6 keresztshelvényt tartalmaz. A térkép a barlangot az akkori ábrázolási szokásoknak megfelelően főként a járatkontúrokra szorítkozva, sematikusan ábrázolja, az alsó járatszinteket nem tünteti fel. A keresztshelvények felvételi sűrűsége nem teszi lehetővé bővebb morfológiai következtetések levonását.

Javasoljuk a barlang részletes újrafelmérését, az újonnan megismert, kilencvenes években bontással feltárt végponti szakaszokkal ill. alsó szintű járatokkal együtt, valamint a mai formai ábrázolási követelményeknek megfelelő, részletgazdag térképváltozatok elkészítését.

Viktória-barlang

A területen a város, a lakóterület közelségéből adódóan számos emberi beavatkozás eredménye tapasztalható. A barlangbejárat az ötvenes években felhagyott, majd építési törmeléklerakóként a hetvenes évekig használt Várhegyi-kőfejtő nyugati peremétől alig több, mint ötven méterre található. A bánya egykori hányója a barlang töbrének pereméig ér. A barlang járatai a felszín alatt a hányóperem mentén húzódnak, bár a barlangot magát ez nem veszélyezteti. A depónia döntő részben mészkőtörmelékből áll, helyenként kevés kohósalak is észlelhető. A mészkőfejtés hatásai (robbantás miatt bekövetkezett repedés, omlás) a barlangban nem észlelhetők. A hányón barlangot veszélyeztető kimosódó anyagok nincsenek. A bányaterületen ma már tilos bármiféle hulladék lerakása, a növényzet visszafoglalja a területet. A város rendezési tervében a kőfejtő geológiai bemutatóparkként, szabadidőparkként történő kiépítése szerepel.

A bejáratától nyugatra 30-50 méterre nagyfeszültségű távvezeték húzódik, mely alatt nyiladékokat alakítottak ki, a fákat, bokrokat eltávolították, a pászta füves terület. Döntő részben a nyiladék és a felette levő nyugati domboldal a barlang vízgyűjtő területe. Csapadékos időben az itt összegyűlő víz a bejárat nyitott és a közelében levő több fedett nyelőben kerül a barlangba. Az irtott területen a víz hamar összegyűlik, s nagy mennyiségben hirtelen kerül a barlangba. Ilyenkor a járatokba lemenni nem lehet. A lezúduló víz a barlangba hordja a növénytöredékeket, patakhordalékokat. Célszerű a már

meglevő, gallyakból épített hordalékfogó karbantartása, újak létrehozása, enélkül a bejuto talaj, törmelék újra el fogja tömni a bejáratot.

A barlangtól ÉNy-ra fekvő kiépített tábor szennyvize közcsatornába kerül, a barlangot nem veszélyezteti. A barlang közvetlen közelében fiatal bükk- és kőrisfa erdő, cserjés található.

A barlang jelenlegi természeti állapotának értékelése. A barlang időszakosan aktív, patakos víznyelőbarlang, ahol a patakműködés szünetelése idején is van szivárgás, állóvizek a járattalpon, helyenként csepegés. A barlangban helyenként cseppkőves szakaszok találhatóak, a képződmények nagyobb része fiatal, fejlődő, néhány kisebb rongálástól eltekintve ép. A barlang bejárat részén főként rovarok, beljebb gyakran denevérek észlelhetők. Az állapotfelméleti tőrán a bejáratnál házatlan csigát, a barlangban több helyen földi gilisztát észleltünk.

A bejárat szakaszon a Paraszt-tanyáig kevés szórt hulladék (vasdarabok, hágcsómaradványok, kábeldarab) található, a barlang egyébként tiszta. Nem túl ismert, eléggé szűk barlang, ugyanakkor jelentős új felfedezések nem várhatók itt, ezért a barlangászok ritkán keresik fel. Szennyezettsége, ember általi veszélyeztetettsége csekély.

A barlangban lévő potenciális tudományos kutatási témák: Morfológia, oldási formák, törési felületek részletes elemzése, üledékkitöltés vizsgálata a behordási viszonyok tisztázására, barlangklíma, beszivárgás szórványos mérése, vízhozam, vízminőség mérése aktív működés idején.

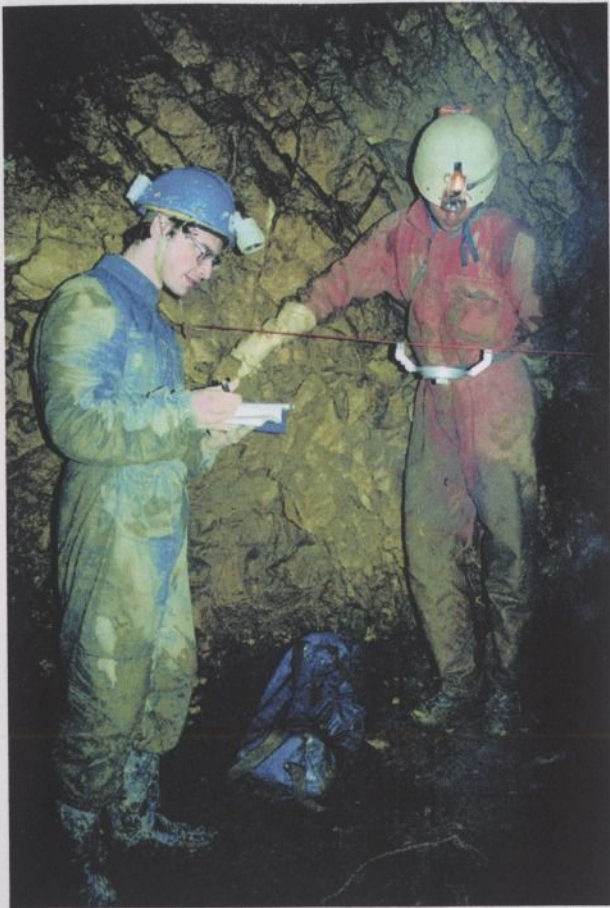
A barlangban elhelyezett műszaki létesítmények: A barlangban a bejárat biztosítását szolgáló támfalon, a bejárat akna tetejére beépített zárszerkezeten és az aknában ideiglenesen elhelyezett vaslétrákon kívül más műszaki létesítmény nincsen.

A bejárat támfal és a lezárás 1998-ban készült, Bátori Károly munkája. A támfal mintegy 4 m magas, a helyi mészke 20-40 cm-es, kissé faragott darabjaiból cementkötéssel készült. A laza, agyagos talajt támasztja, kissé rézsűsen, védve a bejárat hasadékat az eltömődéstől. Kivitelezése tájba illő, állapota jó, a barlangbejárat a köveken lelépdelve kényelmesen megközelíthető. A barlang lezárása a bejárat hasadék mögött, attól kb. 2 m-re, a lejárat akna szűk beszállási pontjánál található. Megvalósítását tekintve az egy tengely körül elforduló csapósín, mely a kulcsos zárszerkezet nyitásával helyéről kifordítható. A további járatokba csak a sín kifordításával lehet lejutni, egyébként nem lehet mellette elférni. A zárszerkezet időnként karbantartást igényel.

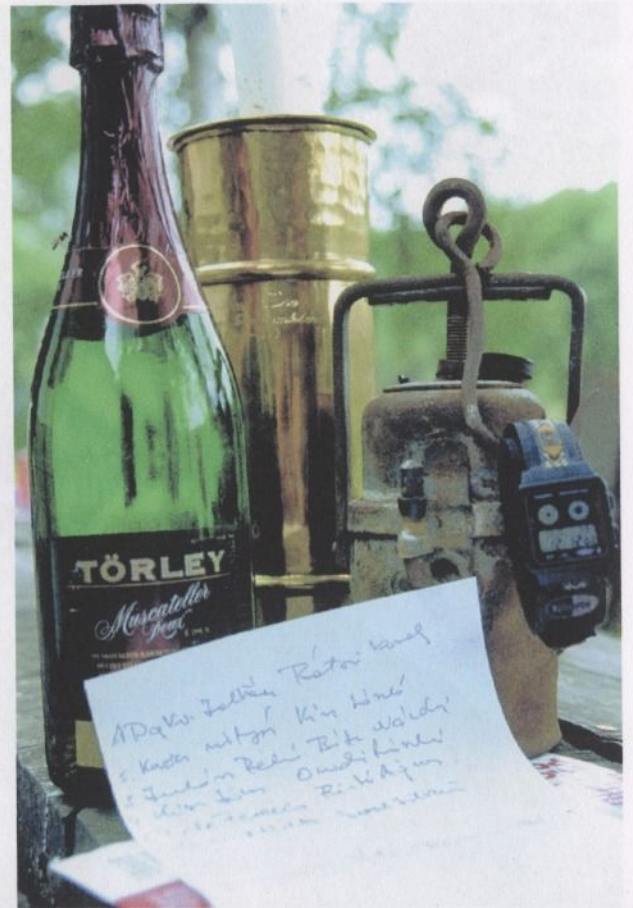
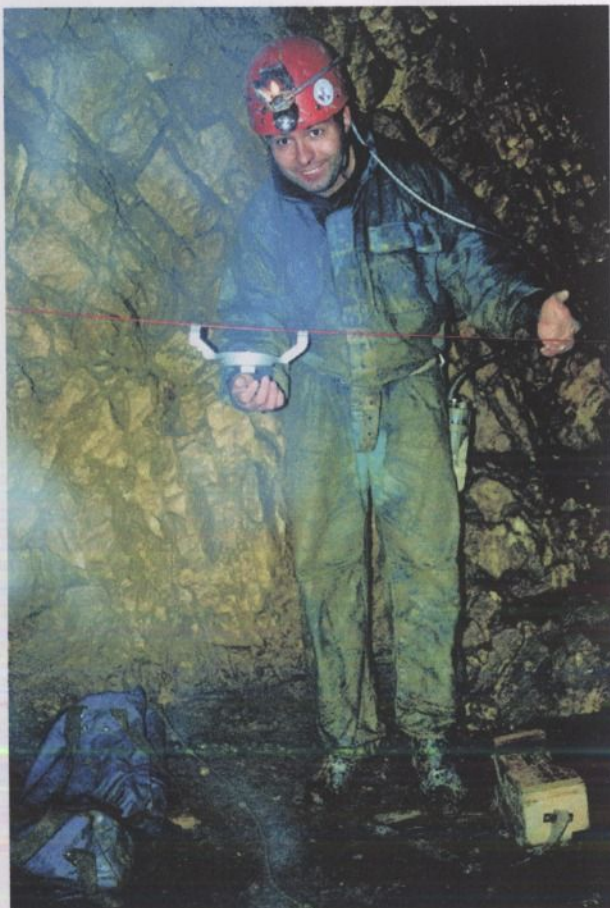
A lezárás előtt - 1997-98. táján - ismeretlenek a lejárat aknába mintegy 8 m-nyi összhosszban többtagú vaslétrát helyeztek el. A létrák ideiglenes jelleggel, meglehetősen gondatlanul, életveszélyesen lettek berakva, fix felfüggesztés nélkül, a falnak támasztva. Az egyes létrtagokat 6 mm átmérőjű csavarokkal fogatták össze, amelyek szemmel láthatóan erre nem megfelelőek, teherbírásuk nem ilyen célra méretezett. A létrabeépítés egyébként megkönnyíti a barlang kutatását, ezért célszerű lenne a létrator biztonságos beépítése.

A barlangról készült térkép értékelése: A barlangot a Bekey Imre Gábor Barlangkutató Csoport 1990. őszén részletesen felmérte. A járatokról M=1:100 méretarányú alaprajz és 36 keresztmetszvény készült. A térképrajzok a járatokat mérethelyesen, részletesen ábrázolják, a mai igényeknek megfelelő módon. Néhány felső szintű, nehezen kimászható, alulról nem belátható szakasz feltehetően lemaradt az alaprajzról. Tudomásunk szerint oldalnézet nem készült a járatokról, ennek elkészítése szemléletesebbé, informatívabbá tenné az anyagot. Az elkészült ábrázolás szerkesztett, kéziratos (tusrajz pauszon, nem publikált) formában a KM Barlangtani Osztályán tekinthető meg.

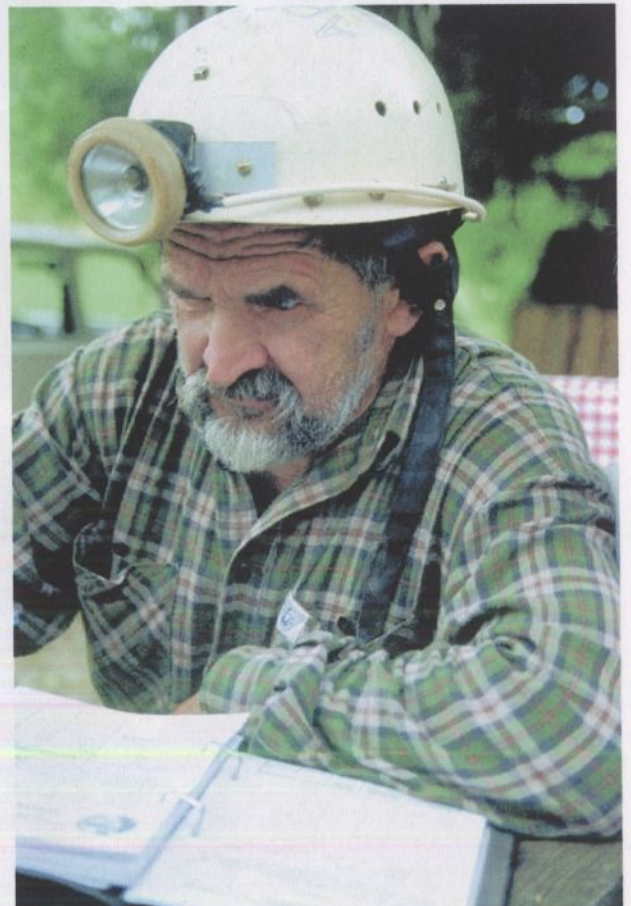

A Nyári tábor fő programja a Létrási-Vizes-barlang felmérése, térképezése volt

Az I. Létrás-tetői Maxi Kupa kellékei
dr. Gyurkó Péter - a Kupa alapítója, a '99-es verseny levezetője és egyúttal egyik versenyzője is

Nyári tábor:

1. "Roller Trial" Létras-tetőn
2. Túra a Bükk-fennsíkra
3. Lengyelekkel a dolomit bányában

4. Keressük Lujza mackót: a Gerenna-vár környéke madártávlatból

5-6. Barlangnap Sebesvízen

4. Csoportélet

4.1. Rendezvények

4.1.1. Night Fever

(Suga Norbert)

1999. június 5-én - az elmúlt évekhez hasonlóan - egyesületünk rendezte a Borsodi Sörgyár részére a Night Fever éjszakai tájékozódási túraversenyt. Idén a versenynek Lillafüred adott otthont, a "főhadiszállás" a Ózon panzióban volt. Egyesületünkből most is szép számmal jelentek meg a tagok, hogy munkájukkal segítsék a verseny gördülékeny lebonyolítását.

Mivel a verseny fődíja egy belgiumi versenyen való részvétel, az itthoni pályát megpróbáltuk a külföldi körülményekhez igazítani. Az eddigi egykörös pályákkal ellentétben most három pályát jelöltünk ki, amit a versenyzőknek a startpontból kiindulva, a köröket egyenként teljesítve kellett végrehajtani. A pályák bizonyos pontjain ügyességi és logikai feladatok várták a versenyzőket, amit - a Lillafüred környéki hegyek miatti jelentős fizikai igénybevétel következtében - inkább kevesebb, mint több sikerrel hajtottak végre.

A verseny szokás szerint most is késő este indult és hajnalban ért véget, mint ahogy a jó hangulat is szokásszerűen végig tartott. Bár orvosi ügyeletet is tartottunk, de a verseny szerencsére baleset és sérülés nélkül ért véget. Reméljük, hogy jövőre ismét mi rendezzük ezt a hagyományt teremtő, színvonalas versenyt.

4.1.2. Nyári kutatótábor

(Kovács Attila)

Július 26. Délelőtt Matyi felvitt bennünket (engem, Bundást és óriási cuccunkat) Létrásra. Pepitó és unokái, valamint Juhász Béla volt ott. El is mentünk az Iker-teberhez. Kicsit rendezkedtünk a töbörben, aztán Pepitó magunkra hagyott a délutáni rádióriportja miatt. Mi Bélával több követ szétvertünk ... végül benéztünk abba a lapos hasadékba, ami már az elején mutatta magát, de nem a töbör mélypontján volt, ezért nem foglalkoztunk vele - pedig lehet, hogy ez lesz a keresett bejárat. Lámpát nem hoztunk, meg késő is volt, éhesek is voltunk - a bejutást másnapra halasztottuk.

Hazafelé a műúton talákoztunk a tábor előtti napokban drótpostán bejelentkezett Gyúró Lehellel. Eszerint lesz Bélának partnere a holnapi bontáshoz.

Karezs is megjött, emberei nincsenek a Speizi-munkához, holnap ő is az Iker-tebrit fogja csinálni.

Július 27. Én Miskolcon vagyok, a többiek az Iker-tebrinél próbálkoznak ... ugyanis nem az a bejárat, és nem adódott másik, úgyhogy megpiszkálták a két szomszédos "iker" mélyedést is: eredménytelenül. Sem Pepito, sem Anyupajti nem emlékszik az egykori bejárat pontos helyére ... régen jártak a barlangban - vagy 30 éve.

Július 28. Ismét megyek Létrásra - most gyalog. Nagy a meleg, súlyos pára ül az erdőn. Dél körül haladok el a Vizes bejárata előtt, hallom, hogy valakik akkor csapják be maguk mögött az ajtót. Béla és Lehel volt az - tudom meg a háznál, ahol egyébként pangás van: Karezs és Daki Miskolcon, Zsola Pesten van. Amikor Bélák feljönnek a barlangból, levezetéképpen elhívom őket a Kis-fennsíkra, felmérni a BontottCsirkét. Fél ötkor indulunk, fél tizenegyre érünk haza. Balekina, Óskohó, Kovács-kő, BCs, visszafelé pedig Udvarkő, Csókás, Hárs-kút, (innen már sötétben!) Dolomit-bánya, Szárdóka volt az útvonal. A barlangban öt hosszt vettünk fel, vesztett ponttal, kb. 40 perc alatt. Ezalatt Bundás odakint

örizte a holminkat. (Szerencsére az a gazdi nélküli kaukázusi medveölő már akkor jelent meg, amikor már mi is kint voltunk a barlangból - és gyorsan el is kotródott ... nem lett kutyaviadal!) Hazafelé jól elfáradtunk. Ettünk és lefeküdtünk aludni.

Július 29. Délben kezdjük ismét az Iker-tebrit Bélával, Lehellel, Pepitóval. Karesz, Daki és Zsola a Speizit csinálja. Háromig dolgozunk, nem nagyon mutatja magát a bejárat. Kezdünk elbizonytalanodni: jó töbrot bontottunk meg? Itt volt az Iker-tebri? Este megjön Ottó egy autónyi sörrel. "Két hétre jöttem!" - magyarázza.

Július 30. Béla beszáll a Speizi-brigádba, mert Karesz Meszesre ment köért. (Hozat a Bükkbe mézskövet!) Mi Ottóval és Pepitóval abbahagyjuk az ásást a töbör-mélyponton, a sziklafal tövénél próbálkozunk tovább. Ez jó iránynak látszik! Egy nagy gambi alatt lehet sejteni a bejáratot. Egy 13 kilós Samuval püföljük a követ(ke)t. Egy nagyot szétverünk, egy mégnagyobbat elkezdünk.

Este tábortűz, Burdigáék két gitárt vetnek be, l'1-ig tartunk ki ...

Július 31. Ez a MAXI-KUPA napja! A tavaly alapított barlangász-verseny ötlete Pepitótól származik, most aggódó szülőként vigyázza az eseményeket, egyengeti a verseny útját. Végül is 7 csapat állt össze és nevezett be a Kutatóház - Vizes I. - Vizes IV. - Kutatóház útvonalra kiírt gyorsasági versenyre. A résztvevők listája a Kutatási Jelentések részben megtalálható, a győztes a Kiss János, Ónodi László páros lett, 19' 44" idővel. Meg kell azonban említeni Juhász Béla egyéni teljesítményét: ő a távot 14' 34"(!) alatt futotta be! Délutánra sokan feljönnek, négyen elindulunk a Iker-tebri nagy követ szétverni. 1 óra múlva MINDENKI odajött: 20 ember NÉZTE, amint Janó és Karesz dolgozott! Este még érkeznek páran, köztük Ottó, tíz lengyellel. Tűz, sör, zene, ... nem nagyon volt hangulatom ... 10 körül lefeküdtem. A többiek 3 körül vonultak be aludni.

Augusztus 1. Reggel korán kelek, gyors fotóstúra után maradék kajámat Misire hagyom, kutyakajámat Dakira, és közben reggelizünk, a nép java lehúz - majd én is. Napközben elképesztő felhőszakadás zuhan ránk (némi jéggel), a délután otthon a vízelvezetés jegyében telik ...

Augusztus 2., 3., 4-ét a munkahelyemen töltöm. Létráson nem túl nagy a létszám, de Botos Zsolt és Kovács Zsolt vezetése mellett mérő és rajzoló túsón a Vizes térképezése folyik.

Augusztus 5. Ismét Létráson vagyok. Pepitó megőrül a friss erőnek, segíték neki összerakni egy asztalt. Kevesen vagyunk, Ottó a lengyelekkel foglalkozik, a többieknek takarítás a program. Délután Pepitóval megtisztítjuk, rendbe tesszük a raktárban talált két (nagyon elhanyagolt) román karbidlámbát.

Augusztus 6. Ismét nem jön össze barlangos parti, délután Boti ötletére Bélával hármásban (persze Bundás sem maradt otthon) elindulunk a kb. 15 km-re levő Tarkőre. Este 9 után érünk haza, jól elfáradva. Tarkőn majdnem megáztunk.

Augusztus 7. Reggel Bundás kicsit sántít, de menni kell, megígértem a Ottónak, hogy a lengyeleket elkalauzolom a pisztrángoshoz. A Sebesvíz-völgyön megyünk le, hogy szebb helyeket is lássanak, bár őket leginkább az érdekli, hogy elég hideg lesz-e majd a sör ... Jó volt azért, nekik is tetszett az út. Visszafelé a Dolomit-bányán át jövünk, az idő iszonyú: meleg, párás. A Szárdókán a kutya többször megáll: a nagy bundájában nem bírja a hőséget. Létráson azonnal megy a patakba. A lengyelektől kapok egy füstölt pisztrángot és egy sört. Mindkettő finom volt. Misi kukorica hegyeket főz, gyúlik a nép, mindenki azt eszi. A

Láner-barlanghoz, a koszorúzáshoz, a lengyelek is eljönnek. Utána az egész társaság elzarándokol a Speizi-hez. Kareszék már nem dolgoznak, nincsenek ott - mindenkinek van valami "sokkal jobb" ötlete a kivitelezésről ...

Este viszont már nagy a nyüzsgés. Pepitó távolléte ellenére is összejött a tábortűz, zene is lett (Mici, Burdigák és Gergő jóvoltából), ebbe a lengyelek is "beszálltak". Az eső sem hűtötte le a hangulatot, pedig nagy volt, hosszas villámlás/dörgés bevezetővel. Állítólag 3-ig tartott a buli, de a végére nem emlékszem ...

Augusztus 8. Reggel hihetetlen gyorsasággal eltűnik a nép java, a maradék "kávéfőző-szűrő-hiány" ürügyén Jávorkúton "kávézik". Én is pakolok, felszámolom a kutya vackát, elbúcsúzok a lengyelektől és hazaindulok - a hőség miatt az Eszperantó-forrás felé, ahol nem kell felfelé menni ...

4.1.3. Lakatos Kupa

(Botos Zsolt)

Az 1999 évi Lakatos Kupa a már - hagyományosan - megszokott helyen; Alsóhegyen került megrendezésre az 1999. szeptember 11-i hétvégén. A tábor ismét a szokásos helyen, Bódvaszilas határában, a Vecsem-forrásnál volt.

A péntek késő esti Bódvaszilásra érkezés után első utunk a vasútállomásnál lévő kocsmába vezetett, ahol - megérzésünkben ismét nem csalódva - megtaláltuk, szinte teljes létszámban, a barlangászokat. Mindenki üdvözlése és rövid sörözés után kimentünk a Vecsem forráshoz, ahol sátrat vertünk majd lefeküdtünk aludni.

Szombaton reggel gyönyörű verőfényes versenynapra ébredtünk. Az egyesületet ezen a kupán sajnos csak két fővel tudtuk képviselni; Zsola (Burdiga Zsolt) és Boti (Botos Zsolt). Ketten azonban még kevesen voltunk a csapatalakításhoz, hiszen a versenykiírás 3 fős csapatok indulását írta elő, úgyhogy a versen kezdete előtt egy harmadik csapattagot kellett verbuválnunk. Ez kisebb-nagyobb nehézségek árán sikerült is, így a Kristálykás Maris (Halasi Mariann) részvételével megalakítottuk az "MLBE Vegyespáratlan" nevű csapatunkat.

A nevezések és az eligazítás után a versenyzők fél 9-kor indulhattak fel a hegyre, ezúttal gyalogosan. A szabályok most is ugyanazok voltak, mint a korábbi Lakatos Kupákon, vagyis:

A kézhez kapott információk és térkép alapján kell a megadott 35 zombolyt felkeresni. Minden csapat más, sorsolással megadott zombolyban kezd. A zombolyokba legalább egy csapattagnak le kell ereszkednie, aláírásával és az időpont beírásával igazolni kell, hogy a csapat ott járt. Egy csapat egyszerre csak egy zomboly bejárásával lehet elfoglalva. Az a csapat győz, amelyik a legtöbb zombolyt képes bejárni a megdott idő alatt, vagyis este 17:30-ig.

A fentiekén kívül kiírásra kerül még a "Szerencselovagok" díj is. Ezt az a csapat nyeri, amely az indulócsomagban kapott lakatkulcshoz elsőként megtalálja a valamelyik zombolyban véletlenszerűen elhelyezett lakatot.

Csapatunknak jó esélye volt az első öt helyett közé kerülésre, de sajnos közbeszólt a természet....

A barlangokban elhelyezett lapokat az éjszaka folyamán valamilyen rejtélyes állat megette. Ezt tapasztalva a szervezők minden csapatnak adtak egy plussz lapot, amelyen a csapat saját maga vezette a látogatott zombolyokat. Ezt mi elfelejtettük kitölteni, de mivel a barlangban lévő lapok nagy része már délre kiértékelhetetlenné vált, ezért nem tudták értékelni a részvételünket sem. Körülbelül dél körül értesültünk erről a szervezőktől, ezután már az esélytelenek nyugalmával folytattuk a versenyt, de csak a nagyobb és érdekesebb zombolyokba mentünk le.

A szervezőket dicséri, hogy az MKBT műsorfüzetében elnézést kértek ezért és megírták, hogy valahol a középmezőnyben végezhattünk.

Az eredményhirdetésre késő este került sor. Ezt, a szintén megszokott, jó hangulatú buli követte, a nyeremény Unicum elfogyasztásával egybekötve.

4.2. Túrák

4.2.1. Grossglockner expedíció

(Kovács Mátvás - Ducsa Gergely, Kiss László, Ozsvári Fruzsina)

Ezt a túrát már régóta tervezgettük, de sajnos eddig nem sikerült összehozni. Általában technikai okok miatt (autó!). Augusztusra végre sikerült megszerezni egy autót, bár ennek mérete miatt a tervezett öt helyett csak négyen tudtunk nekivágni az útnak (Fruzsina, Láce, Ebo és én).

A kora reggeli órákban indultunk, kétóra körül már a határon voltunk. Ausztriában megkönnyebbülve láttuk, hogy nem kell fizetni az autópályáért - merthát nincsen fizetőkapu. Csak már itthon tudtuk meg, hogy ha elkapnak matrica nélkül, akkor az autóleállítást és 30.000 schilling büntetést von maga után. Szép!

Este hat körül értünk a Grossglocknerstrasse bejáratához, ahol lecsengettünk 170 schillinget és már roboghattunk is a parkolóházba. Megérkezés, kajálás, alvás.

Másnap reggel nem keltünk korán, mert csak egy edzőtúrát terveztünk erre a napra. A Pasterze-gleccserre leérve szomorúan kellett tapasztalnunk, hogy Fruzsina pici lábára egyik hágóvasunk sem jó. Hmmm, hát ez király! Jobb ötlet híján Láce elment Fruzsival egy kisebb túrára, mi pedig Ebolával elindultunk felfelé a gleccseren, hogy keressünk valami hasadékokat. Találtunk is, komolyabbakat is, ahol már elő kellett venni a kötelet is. Mikor meguntuk a hasadékok közötti bolyongást, kiszemeltünk egy vízfolyással kezdődő, majd feljebb sziklával és hóval folytatódó patakmedret.

A sziklán Ebo, a havon én másztam előre. Felérve megállapítottuk, hogy a táj gyönyörű, és indultunk vissza a parkolóházba. Ne, ez sem volt zökkenőmentes, mivel az utat 5-6 kőomlás elsodorta, ezért le kellett volna mászni a gleccserre, majd a parkolóháznál újra fel (200-200 m). Hát nem! Átmásztuk az omlásokat, de a parkolóházba vezető alagút végén a vasajtó zárva volt!!! Ordítottunk vagy fél órát, aztán leültünk, vártunk, hogy mi lesz. Abban biztosak voltunk, hogy vissza nem megyünk. Egyszer csak eszembe jutott, hogy hátha el bírjuk tolni ketten a nagy tolóajtót. Sikerült! Már kint voltunk, amikor láttuk, hogy egy hegyimentő-féle a segítségünkre siet. Hagytuk, hogy menjen.

Másnap reggel már korán keltünk, mert a "közeli" Johannis-Berg akartuk megmászni. Csak hittük, hogy közeli, mert délután kettő körül még sehol sem jártunk. Bokáig érő latyakos hóban gyalogoltunk, Láce majdnem beleesett egy hasadékba (biztosítás nélkül!), ittunk két deci teát kb. 700 forintért a menházban, úgyhogy ez a nap is jól sikerült. Nade sebaj, holnap megyünk a Glocknerre!

Reggel ötkor keltünk. Kajáltunk, majd barkácsoltunk Fruzsina lábára egy hágóvasat, aztán indulás. Először le kell sétálni a Pasterzére, azon átkelni, majd fel a hegyre. A felfelé

indulás helyét elég nehéz megtalálni, csak két narancssárga karó jelzi. De, ha ez megvan, onnantól remekül ki van karózva. A morénahalmokon átkelve egy kis ösvény vezet felfelé, néhol biztosítva, mert kitett. Bár szerintem nem az, és ha szerintem nem, akkor tényleg nem az. Egy-két kisebb szikla kimászása után elértük a hóhatárt. Na, innen fordultam én vissza! Az előző napok alatt a műanyag bakancs szétépte a lábam, melegem volt, meg különben is: no fizikum!

Majd valaki más írja le a csúcsmászást. Én lemásztam a gleccserre, majd átkeltem rajta. Egyedül, szakadó esőben eléggé megnéztek a turisták, hogy ki lehet ez az állat. Ekkor már a hegyen igencsak jópofa kis vihar keveredett. Este a kocsiban vártam a többieket. Nyolcra volt megbeszélve, hogy visszaérnek, de sehol senki. Vártam, csak vártam, de nem jöttek. Sokáig nem tudtam elaludni az idegességtől, mert a hegyen iszonyú vihar volt. Reggel napsütésre ébredtem, de az örömöm nem volt teljes, mert még mindig nem voltak ott. Távcsővel kerestem őket. Egyszer csak megpillantottam egy csapatot, akikre azt hittem ők azok, úgyhogy megnyugodtam ...

A szétválás után tovább folytattuk a hegyre fölfelé. Elvászorogtunk a menedékházig (3400 m). A napot nem sűrűn láttuk a ködtől, 15 m-re voltunk a háztól és nem láttuk, csak hangokat hallottunk. Egy csöppet megpihentünk a "viskóban" és megettük a maradék müzlinket. Jött az utolsó szakasz. Egy meredek hónyelven mentünk fel, útközben egy szlovák nő ordítva elviharzott mellettünk. Kissé ledöbbsentünk, így óvatosabban közlekedtünk tovább. Feljutottunk a Klein-Glocknerre, és a gerincen átlavíroztunk. Ekkor már kezdett a hó szemerkélni. Úgy körülbelül 20-30m l+-os út volt hátra mikor Láce megállt. A Kis- és a Nagy-Glocknert egy kb. 8 m hosszú nyelv köti össze, itt az egyik oldalon 800, a másikon 600 m-es meredek rész tátong ...

Mi erről a megdöbbsentő élményről jó idő hiányában lecsúsztunk ... A hó egyre durvábban zuhogott, mi egyre jobban kezdtünk átfagyni. Mire Ebóval felértünk a csúcra, ami az előttünk lassan haladók, valamint a mostoha időjárási körülmények miatt elég elcsigázott menet volt, teljesen eláztunk. Előttünk gyalogolt egy kaposvári csoport, nem éppen profi felszereléssel, de jó hangulatban. Fent a keresztet a csúcson sikerült kidöntennem. Mondjuk jól a helyén volt az, ha ÉN a hatalmas testemmel alig hozzáérve olyan könnyen feladta. Szerencsénkre csak magyarok voltunk fent, így a rekonstrukció jó hangulatban telt. Ekkor kitört a vihar, volt villámlás meg minden. Ez persze mindenki szerint az én érdemen volt. Csúcsfotó készítés után uccu le. Lefelé sokkal lassabban haladtunk, mint bárki is képzelné. Ez elsősorban az előttünk haladó "melegítő" turistáknak volt köszönhető. Leértünk Lacihoz, aki időközben hibernálódott. A villámlás miatt óvatosan kellett közlekedni, mert a drótkötelek és a standok teljesen fel voltak töltődve (az egyik kaposvárit meg is rázta). Szóval az indulás óta esett vagy 20 cm hó. Itt már tudtuk, hogy semmi esélyünk leérni aznap a parkolóba. A mászás közben nem tudtunk előzni, de utána már hamar a menedékházba értünk. Persze előtte még csusszantunk egyet a meredek lejtőn. A házban több liter vizet kicsavartunk magunkból, és beültünk az étterem részbe, ahol jól táplált osztrákok burkoltak mindenféle kívánatos kajákat. Nekünk volt porlevesünk, meg jó kevés manink, így inkább nem ettünk. A kaposváriakkal jól összecimbiztunk. Ők a Kals felőli oldalról jöttek ...

Csekély angol és német tudásunkkal rávettük a menedékház gondnokát, hogy ott aludhassunk. Végül is mint az Osztrák Alpesi Klub ifjúsági tagjai töltöttük ott az éjszakát 90 schilling fejében ...

1-2. Edzőtúra a Tátrában

- 3. Grossglockner
- 4. A csúcs a menedékáz felől
- 5. A Pasterze-gleccser

3

4

5

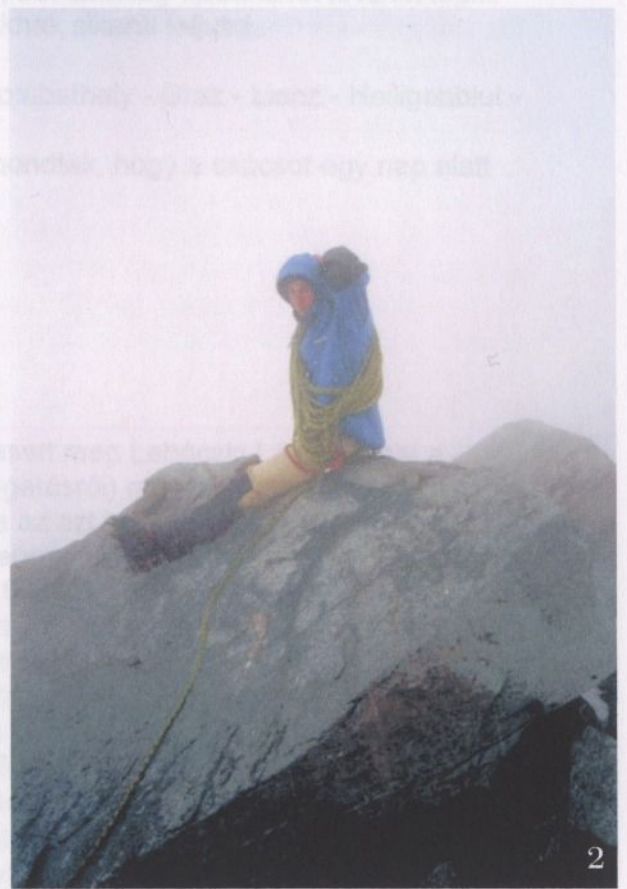

1

Grossglockner

1. Aklimatizációs túra: végtelen menetelés a Johannisbergre
2. Ez sem volt rossz, de ez NEM A hírhedt GERINC!
3. A csúcson, viharban. A jégtűkön kívül a villámok is csapkodtak.

2

3

Reggelre 1000-rel sütött a nap, és gyönyörű látvány fogadott. Egész a Dolomitokig is elláttunk. Bár az ébredés után úgy éreztük magunkat, mintha kifordítva főzőmosásban kimostak volna. Rövid morfondírozás után leindultunk arra, amerre feljöttünk. Féltünk, hogy a gleccseren a nagy havazás miatt az út nem lesz látható, de szerencsére nem volt semmi gáz. Az idő kezdett elromlani. Jó hamar (4 óra alatt) leértünk a parkolóba ... Matyi már épp árverést tartott a cuccainkra ...

Dél körül értek oda hozzám, enyhén megfáradva. Nem őket láttam reggel, de az már mindegy volt.

Átöltöztek, összepakoltunk és nyomás haza.

Rengeteg magyarral találkoztunk kint. A parkolóház ingyenes, kocsit otthagyni nyugodt szívvel, és bivakolni benne egyaránt szabad. A fizetőkaphoz (Grossglocknerstrasse) este hat után érdemes odaérkezni, mert sokkal olcsóbb, bár állítólag éjszaka fel is lehet lógni. Jövőre újra megyünk, akkor remélem mindannyiunknak sikerül feljutni.

Útvonal: Miskolc - Budapest - Székesfehérvár - Szombathely - Graz - Lienz - Heiligenblut - Franz-Josef Hütte. Az autót kb. 13 órás volt.

A Glocknerről: az ottani magyar hegymászók azt mondták, hogy a csúcsot egy nap alatt meg lehet csinálni.

4.3. Mentés

4.3.1. Lujza mackó keresése

(Kovács Attila)

1999. április 3-án (szombaton) reggel L'9 táján keresett meg Lehóczki László azzal a megbízással, hogy egy negyedik napja (egy filmforgatásról) megszökött és a Bükkben kóborló 2" q körüli medvét kellene keresnem, illetve az azt kereső helikoptert irányítanom. Természetesen fentről, a helikopterről figyelve kellene a helyszínt felismernem és tájékozódnom. Bár a terepet a földről ismerem, de felülről még nem láttam, ennek ellenére elvállaltam, és nem is volt gondom a tájékozódással: minden jellegzetes terepalakulatot felismertem, név szerint is azonosítani tudtam térkép nélkül is.

A Budaörsről érkező rendőrségi helikopterrel a földi keresést végző Speciális mentőcsoport után indultunk kb. fél órával a miskolci reptérről, de így is már két kört is megtettünk a megbeszélte terület fölött, mire a gépkocsi a Bükk-fennsík Nagymező/Fekete-sár részére érkeztek. A helikopterben nagyon szűk a hely, és bár a mennyezetben van egy bemélyedés a fej részére, fejhallgatóval együtt nem értem el, így az egész utazást meglehetősen kényelmetlen, görnyedt testhelyzetben voltam kénytelen tölteni. (Valószínűleg ez is lehetett az oka a későbbi rosszullétemnek.)

Az időjárás a megfigyelés szempontjából ideális volt: felhőtlen, égbolt, erős napsütés, tiszta (pára és pormentes) levegő. A közepes szél inkább csak segített kifújni a gépből a néha kellemetlenül erős üzemanyag-szagot, mint zavarta volna a repülést. A levegő csak a fennsíkeremek sziklafalai fölött vált "göröngyössé", a naptól felmelegített felszálló áramlatok turbulenciái miatt. (Tengeri-beteg sohasem voltam, ezek a rázkódások és kisebb liftezések sem zavartak, azért is volt furcsa, hogy az Olasz-kapu környéki teljesen nyugodt repülési körülmények között hogyan jött rám olyan leküzdhetetlen hányinger, hogy kénytelen voltam a gondosan odakészített zacskókat használni. Persze lehet, hogy ennem sem kellett volna felszállás előtt ... a pilóta is figyelmeztethetett volna erre a reptéri várakozás közben.)

Mivel előző nap a mackót két turista látta az Óserdő fölől Fekete-sár/Bánkút felé hazatérőben, a vizsgálatra kijelölt területünk kb. a Tar-kő, Bél-kő, Szilvásvár háromszög volt, illetve ennek is a magasabb régiói (a Tar-kő, Őr-kő, Istállós-kő háromszöge, mivel a medve gazdája szerint az állat nehezen megy lefelé, ezért inkább felfelé tart, ha teheti). Ez a terület a helikopteres figyeléshez igen kicsinek bizonyult a gép nagy sebessége miatt, mert elég volt egy percig a földet figyelni és már jócskán a megadott területen kívülre kerültünk. Később a földiekkel egyeztetve a figyelést kissé északabbra, a Fekete-sári erdészház környékére helyeztük, mivel hajnalban itt valami (feltehetően a mackó) szédült a szeméttárolót. Ekkor már Bánkút, Hármaskút, Ablakos-kő-völgy, Leány-völgy, Gerennavár, Tótfalu-völgy, Szalajka-völgy fölött is többször elhaladtunk, azonban sem a mackót, sem annak látszó objektumot nem láttunk. Mivel a kb. 200 m-es felszín feletti magasság, a lomb nélküli erdő és a kedvező látási viszonyok mellett a rengeteg kirándulót (állót is, mozgót is) láttuk, valamint ugyancsak láttuk a nagyobb madarakat, viszont nem láttunk egyetlen őzet, vaddisznót, (nagytestű!) szarvast, muflont. Mivel tudom, hogy ezek az állatok (különösen a muflon) igen nagy számban élnek a Bükkben, lehet, hogy a megfigyelési módszerünkben volt a hiba. A mackóra végül fenyvesben akadtak rá, amely fölött többször is elrepültünk, de mi utólag még akkor sem láttuk, amikor már elaltatták és rádió jelezték, hogy most vagyunk fölöttük. Már a repülés elején megállapítottuk, hogy ha valamelyik fenyvesben rejtőzik, nem is fogunk ráakadni, mert felülről nem lehet belelátni. Bár távcső volt nálam és használtam is, de a viszonylag nyugodt repülés ellenére is a mindössze 7x-es nagyítású vadásztávcsővel sem láttam sokat. A géphez való kitámasztás nem segített, a kéz, a gép, a távcső és a szem együttes (illetve egymástól független) rezgése mellett pedig gyakorlatilag használhatatlan volt. Esetleg valamilyen független (girátoros) stabilizátor segíthetett volna. Valószínűleg sokkal eredményesebb (illetve gyorsabb) lett volna a keresés, ha az a hőtávcső megérkezik, amelyre felszállás előtt hiába vártunk egy darabig.

4.3.2. Hull a Sziklában

(Kovács Attila)

Március 28-án, este 10-kor telefonált Ónodi László, hogy éles helyzet van, legyenek készen, valami történt Lillafüreden a Sziklánál (a volt katonai bázisnál - ma leginkább üresen áll, de volt már benne diszkó, turistaszállás, kocsmák, ... stb.). Pár perc múlva, 22:08-kor, Szabó Tamás jelzett a személyhívón. Menjek a Sziklához, vigyem a köteles felszerelést is! Matyi, bár már lefeküdt aludni, felpattant és levitt Trabanttal a Tóhoz: 22:20-ra oda is értünk. Egy tűzoltó- meg néhány személyautó volt ott. Gyorsan megtaláltam Király Gábort, aki bükki barlangászásból hazafelé menet csöppent bele az eseményekbe. Már volt az eset helyszínén, most együtt indultunk oda, közben mesélte mi történt: ketten be akartak jutni a Szikla szellőző rendszerén keresztül ... valahova, egyelőre nem tudtuk mi célból (de nyilván nem tiszta szándékkal). A fiatalabb le is engedte az idősebbet (később kiderült: az apját) kötélre, de visszahúzáskor az a mellére csomózott kötél szorításától megfulladt.

A Szikla kapuja nem volt nyitva, de egy pillanat alatt átugráltunk a köfalon, át a belső kapun, felszaladtunk a külső lépcsőn és az egykori őrhelyhez vezető szerpentinező járdán. Közben Király Gábor elmondta, hogy szerinte az illető legalább egy órája halott, szemei üvegesek, nyaki pulzus nem tapintható. A lába alatt átvetett egy kötelet, ez segíthet a kiemelésnél.

A szellőző nyílása kb. 25 méter magasságban van a műút fölött. Amikor felértünk, már ott volt 6-8 tűzoltó, a sérült (tettes-)társa, és még néhány ember. A szellőző lezáratlan vasrácsán átbújva bementem a kb. 70 cm átmérőjű sima falú (beton-)csőjárat 4-5 méternyi vízszintes szakaszán a "sérülthöz". Nem volt szép látvány: feje félrebillenve, szája nyitva, szeme valóban üveges. Az itt hirtelen függőlegesbe forduló járatban függött - a társa az élettelen testet eddig bírta kiemelni. Nem láttam le az aknába, a test eltakarta előlem, de kb.

10 méternek sejtettem az alatta levő mélységet. Megpróbáltam lenyúlva megemelni - elég súlyos volt. Hozzám hasonló korú és testalkatú férfi volt, azaz 50 év körüli és legalább 80 kg. A haja fehér poros volt - mint a hátam a betoncsőben: valószínűleg felfelé haladtában már elvesztette az eszméletét és a feje a betonfalhoz dörzsölődött. Egy széles (valószínűleg villanszerelő) duplacsattos bőrvö volt a mellkasa körül, ami sokszorosan (láncszerűen, kofacsomóval) rácsomózott jó minőségű (drága! nemigen vásárolt) 14-es hegyászokötéllal megkötve.

Kiadogattam a vízszintes részből a bedobált köveket, majd kimentem. Gondoltam: ketten ki fogjuk tudni emelni a függőleges szakaszból, ha páran tartják kint a kötelet. Ehhez azonban meg kellett várni a többieket.

Pár perc múlva, miután Matyi is "megvizsgálta" a helyzetet a csőben, megérkezett Suga Norbert, Oláh Sándor, Ónodi László, Kertész Gábor, dr. Komlóssy Attila, File Ferenc. Röviden ismertettem a helyzetet, majd Komlóssy Attila is bement, megállapította a halált, és amíg azt tárgyaltuk, hogy a közben a mentős-raktárból megérkezett Szabó Tamásék hozzanak fel még egy kötelet, File Ferenc kiszólt a "csőből", hogy húzzuk a kötelet, mert kiemeli. Így is történt: kb. a negyedik húzásra a test felkerült a vízszintes szakaszba. Az arcán fekve húztuk ki, de neki már mindegy volt.

A mentősök is megvizsgálták: már hullamerev volt, a halál oka nagy valószínűséggel fulladás volt, amit az öv szorítása okozott. A társa mondta, hogy a sérült leeresztés után felszólt, hogy húzza fel, de én ebben egy kicsit kételkedem. Valószínűbb, hogy már lefelé elájulhatott, a társa ijedtében kihúzta, de az orvosok szerint eszméletlen állapotban összeszorított mellkassal nemigen lehet 15 percnél többet túlélni. Márpedig sokáig lóghatott az akna szájánál, még ha sikerült is hamar felhúzni, mivel a kiemelés már sikertelen volt. Mindegy, az akciót befejeztük, a tetemet a tűzoltók hozták le a hegyoldalról, a "társ" pedig a rendőrökkel ment el. Mi Matyival 23:10-kor már ismét otthon voltunk.

Később megtudtuk: a színesfém "gyűjtés"-ből élő két tettesek rézkábelt "szerezni" indultak akkor a Sziklába. Eddig is rengeteg (ki tudja honnan származó) kábeltől égették már le a műanyag szigetelést a Felső-Hámorban levő házuk udvarán, hogy a fém eladható legyen a MÉH-ben. A ház a sziklamászó fal közelében van - innen "származhatott" a kötéll!

Emlékezzünk: a "mi" (Eszperantó-forrásnál összeszedett) PVC kábelszigetelésünk is (veszélyes hulladékként) "leadhatatlannak" bizonyult (lásd: '97-es Évkönyv, "Föld Napja" megmozdulás). Erős a gyanúm, hogy az a bizonyos 10 km-nyi lebontott kábelpöpeny is mostani pácienseink nevéhez fűződik.

5. Melléklet jegyzék

Kéziratok a fokozottan védett barlangokról szóló készülő könyvhöz:

Anna-mésztufabarlang
Balekina-barlang
Gyurkó-lápai-barlang
Jáspis-barlang
Kecske-lyuk
Létrási-Vizes-barlang
Lilla-barlang
Szepesi-Láner-barlangrendszer
Szirén-barlang
Szt. István-cseppkőbarlang
Vénusz-barlang